

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

pro základní vzdělávání

Škola pro život v 21. století

Základní škola a mateřská škola Brno, Kotlářská 4, 602 00 Brno

1. Identifikační údaje

Název školního vzdělávacího programu:

Škola pro život v 21. století

Název školy:

Základní škola a mateřská škola Brno, Kotlářská 4, příspěvková organizace

Adresa školy:

Kotlářská 4

602 00 Brno

Ředitel školy:

Pavel Vyhňák

Koordinátor ŠVP:

Pavel Vyhňák

Kontaktní údaje

telefon: 517 070 970, e-mail: kotlarska@kotlarska.cz; web: <http://www.kotlarska.cz>

Identifikační údaje školy

IZO 044993978

REDIZO 600107949

IČO 44993978

Zřizovatel

Statutární město Brno, městská část Brno-střed, 601 69 Brno

Kontakty:

telefon: 542 526 300

e-mail: podatelna.stred@brno.cz

Školní vzdělávací program byl projednán pedagogickou radou dne 2. 3. a 22. 6. 2026.

Školská rada se k návrhu školního vzdělávacího programu vyjádřila dne 15. 6. 2026.

Školní vzdělávací program vydává ředitel školy s účinností od 1. září 2026

Razítko školy

.....
Pavel Vyhňák
ředitel školy

OBSAH

1. Identifikační údaje	1
2. Charakteristika školy.....	4
2.1 Úplnost a velikost školy.....	4
2.2 Charakteristika pedagogického sboru	5
2.3 Charakteristika žáků	5
2.4 Charakteristika výuky.....	5
2.5 Dlouhodobé projekty	6
2.6 Spolupráce se zákonnými zástupci	7
2.7 Spolupráce se školskou radou	8
2.8 Spolupráce s dalšími partnery a veřejností	8
3. Charakteristika školního vzdělávacího programu.....	9
3.1 Zaměření školy	9
3.2 Výchovné a vzdělávací strategie.....	10
3.3 Profil absolventa.....	12
3.4 Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.....	13
3.5 Zabezpečení výuky žáků nadaných a mimořádně nadaných.....	13
4. Učební plán.....	14
4.1 Učební plán – obecná charakteristika.....	14
4.2 Učební plán – 1. stupeň.....	15
4.3 Učební plán – 2. stupeň.....	16
4.4 Poznámky k učebnímu plánu	16
4.5 Začlenění průřezových témat a gramotností	19
5. Učební osnovy	23
5.1 Pojetí učebních osnov	23
5.2 Organizace očekávaných výstupů	23
5.3 Český jazyk a literatura.....	23
5.4 Matematika	32
5.5 Anglický jazyk.....	40
5.6 Další cizí jazyk	47
5.7 Informatika	49

5.8 Člověk a jeho svět.....	53
5.9 Dějepis	58
5.10 Občanská výchova.....	63
5.11 Fyzika	71
5.12 Chemie	75
5.13 Přírodopis	79
5.14 Zeměpis.....	84
5.15 Hudební výchova	88
5.16 Výtvarná výchova	93
5.17 Tělesná výchova	97
5.18 Osobnostní a sociální výchova.....	103
5.19 Praktické činnosti	112
5.20 Praktika / Design	117
5.21 Volitelné předměty.....	123
6. Hodnocení žáků.....	125
6.1 Zásady hodnocení žáků.....	125
6.2 Formy hodnocení	126
6.3 Získávání podkladů pro hodnocení.....	126
6.4 Sebehodnocení žáků	126
6.5 Hodnocení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	127
6.6 Hodnocení nadaných a mimořádně nadaných žáků	127
6.7 Hodnocení chování.....	127
6.8 Informování zákonných zástupců.....	128
6.9 Závěrečná ustanovení	128

2. Charakteristika školy

2.1 Úplnost a velikost školy

Základní škola a mateřská škola Brno, Kotlářská 4, příspěvková organizace, je plně organizovanou školou poskytující vzdělávání v 1.–9. ročníku základní školy. Součástí organizace je také mateřská škola a školní družina.

Škola se nachází v širším centru města Brna a patří mezi větší městské školy. Vzdělává několik stovek žáků, obvykle ve více paralelních třídách v jednotlivých ročnících. Velikost školy umožňuje kombinovat výhody větší organizace (široká nabídka aktivit, odborné zázemí) s cílenou podporou jednotlivých třídních kolektivů.

Pro výuku má škola k dispozici:

- kmenové učebny,
- odborné učebny pro jednotlivé vzdělávací oblasti,
- tělocvičny a sportovní zázemí,
- prostory školní družiny a mateřské školy,
- venkovní areál využívaný pro výuku, pohyb i relaxaci.

Prostorové a materiální podmínky školy umožňují realizovat běžnou výuku i projektové a prakticky zaměřené činnosti.

Velikost školy současně klade důraz na systematickou organizaci a řízení vzdělávání. Škola proto cíleně pracuje:

- s třídními kolektivy,
- s podporou vztahů mezi žáky,
- s prevencí rizikového chování,
- s nastavením bezpečného a respektujícího prostředí.

Škola vzdělává žáky s různými vzdělávacími potřebami, včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků s odlišným mateřským jazykem. Podpora těchto žáků je zajišťována v rámci běžné výuky i prostřednictvím podpůrných opatření.

Úplnost školy (mateřská škola, základní škola a školní družina) umožňuje plynulý přechod dětí mezi jednotlivými stupni vzdělávání a podporuje kontinuitu výchovného působení školy.

2.2 Charakteristika pedagogického sboru

Pedagogický sbor školy tvoří učitelé 1. a 2. stupně, vychovatelé školní družiny a asistenti pedagoga. Sbor je stabilizovaný a spolupracující, s důrazem na jednotný přístup k žákům a sdílení zkušeností.

Pedagogičtí pracovníci se průběžně vzdělávají v rámci dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Zaměřují se zejména na rozvoj odbornosti, moderní metody výuky, práci s heterogenní třídou a podporu žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

Součástí školy je plně funkční školní poradenské pracoviště, které zajišťuje komplexní podporu žákům, pedagogům i zákonným zástupcům. Pracoviště je personálně zajištěno včetně odborných pozic školních psychologů a sociálních pedagogů.

Škola systematicky pracuje s třídními kolektivy a podporuje bezpečné a respektující prostředí. Pedagogický sbor se podílí na vytváření pozitivního klimatu školy, které je základním předpokladem pro efektivní vzdělávání.

2.3 Charakteristika žáků

Školu navštěvují žáci z městské části Brno-střed i z širšího okolí. Složení žáků odpovídá prostředí větší městské školy a je přirozeně různorodé.

Ve škole se vzdělávají:

- žáci s různou úrovní studijních předpokladů,
- žáci se speciálními vzdělávacími potřebami,
- žáci s odlišným mateřským jazykem,
- žáci nadaní a mimořádně nadaní.

Škola vytváří podmínky pro vzdělávání všech žáků s důrazem na individuální přístup a rovné příležitosti. Podpora je realizována v rámci běžné výuky i prostřednictvím podpůrných opatření.

Důležitou součástí práce školy je systematická práce s třídními kolektivy, podpora pozitivních vztahů mezi žáky a prevence rizikového chování. Škola klade důraz na bezpečné a respektující prostředí, které umožňuje každému žákovi dosahovat jeho osobního maxima.

Různorodost žáků škola vnímá jako přirozenou součást vzdělávání a zároveň jako příležitost k rozvoji sociálních a občanských kompetencí.

2.4 Charakteristika výuky

Výuka ve škole probíhá podle školního vzdělávacího programu s důrazem na aktivní zapojení žáků, smysluplné učení a propojení učiva s praktickým životem.

Pedagogové využívají různé formy a metody práce, zejména:

- aktivizující metody výuky,
- kooperativní a skupinové učení,
- projektovou výuku,
- diferenciaci a individualizaci podle potřeb žáků.

Výuka je přizpůsobována heterogenním třídám tak, aby každý žák měl možnost dosahovat svého maxima. Důraz je kladen na:

- rozvoj čtenářské a matematické gramotnosti,
- rozvoj digitálních kompetencí,
- práci s informacemi,
- schopnost spolupráce a komunikace.

Součástí výuky je systematická práce s třídním klimatem a vztahy mezi žáky. Pedagogové věnují pozornost nejen vzdělávací složce, ale také výchovné a sociální oblasti.

Výuka je doplňována o projektové dny, exkurze, kurzy a další aktivity, které podporují praktické využití znalostí a dovedností.

Cílem výuky je připravit žáky na další vzdělávání a současně rozvíjet jejich osobnost, samostatnost a odpovědnost.

2.5 Dlouhodobé projekty

Škola realizuje dlouhodobé projekty a pravidelné aktivity, které doplňují výuku a podporují rozvoj klíčových kompetencí žáků.

Důležitou součástí vzdělávání je posílená výuka anglického jazyka již od 1. ročníku. Výuka je doplněna o konverzační prvky a částečně realizována metodou CLIL, kdy je cizí jazyk přirozeně využíván i v dalších předmětech.

Významnou oblastí je také podpora pohybových aktivit. Od 3. ročníku je zařazena tělesná výchova v rozsahu tří hodin týdně. Součástí výuky jsou pravidelné plavecké kurzy na 1. stupni a dále lyžařské a vodácké kurzy na obou stupních.

Škola systematicky zařazuje:

- projektové vyučování,
- třídní tematické dny,
- celoškolské projekty zaměřené na spolupráci a vztahy.

Tyto aktivity jsou zaměřeny zejména na:

- rozvoj třídního kolektivu,
- podporu spolupráce a respektu mezi žáky,
- propojení učiva s praktickým životem.

Součástí činnosti školy jsou také:

- jazykové, výtvarné a sportovní soutěže,
- účast žáků v olympiádách a dalších soutěžích,
- výukové a poznávací zájezdy včetně zahraničních,
- exkurze, školní výlety a školy v přírodě.

Pedagogičtí pracovníci spolupracují na přípravě a realizaci těchto aktivit s cílem zkvalitňovat výuku a podporovat pozitivní klima školy.

Škola nabízí žákům také mimoškolní aktivity formou zájmových kroužků.

Dlouhodobé projekty jsou koncipovány tak, aby podporovaly aktivní zapojení žáků, jejich samostatnost a odpovědnost a přispívaly k vytváření přátelského a bezpečného prostředí školy.

2.6 Spolupráce se zákonnými zástupci

Škola rozvíjí spolupráci se zákonnými zástupci jako partnerský vztah založený na vzájemné komunikaci, důvěře a sdílené odpovědnosti za vzdělávání žáků.

Základní formy spolupráce jsou:

- třídní schůzky a individuální konzultace,
- průběžná komunikace prostřednictvím elektronické žákovské knížky,
- informování prostřednictvím webových stránek školy.

Součástí komunikace jsou také tripartitní setkání (žák – rodič – učitel), která jsou zaměřena na hodnocení pokroku žáka, jeho sebehodnocení a společné nastavování dalších vzdělávacích cílů.

Škola poskytuje rodičům pravidelné informace o průběhu vzdělávání, chování a pokroku žáků. V případě potřeby je komunikace rozšířena o individuální jednání za účasti pedagogů nebo pracovníků školního poradenského pracoviště.

Zákonní zástupci jsou zapojováni do života školy také prostřednictvím:

- školních projektů a akcí,
- dnů otevřených dveří,

- společných aktivit pro žáky, rodiče a veřejnost.

Škola usiluje o otevřenou a srozumitelnou komunikaci a podporuje aktivní spolupráci rodičů při řešení vzdělávacích i výchovných situací.

Cílem spolupráce je vytvářet jednotné a podnětné prostředí pro vzdělávání žáků.

2.7 Spolupráce se školskou radou

Škola spolupracuje se školskou radou jako se zákonným orgánem školy, který se podílí na projednávání a schvalování zásadních dokumentů a koncepčních záměrů.

Školská rada je pravidelně informována o činnosti školy, o výsledcích vzdělávání a o plánovaných změnách. Školská rada se vyjadřuje k návrhům školního vzdělávacího programu a k jeho následnému uskutečňování a vykonává další působnost stanovenou školským zákonem.

Spolupráce se školskou radou probíhá pravidelně a přispívá k transparentnímu řízení školy a k zapojení zástupců zřizovatele, pedagogů a zákonných zástupců do života školy.

2.8 Spolupráce s dalšími partnery a veřejností

Škola aktivně spolupracuje s dalšími partnery, kteří přispívají ke zkvalitnění vzdělávání a k rozvoji žáků.

Jedná se zejména o:

- školská poradenská zařízení,
- organizace zaměřené na prevenci a podporu wellbeingu,
- vzdělávací a kulturní instituce,
- sportovní organizace,
- další odborné subjekty.

Spolupráce probíhá formou projektů, besed, programů pro žáky a metodické podpory pedagogů.

Škola je otevřená vůči veřejnosti a aktivně se zapojuje do života městské části. Své aktivity prezentuje prostřednictvím:

- webových stránek školy,
- školních akcí,
- spolupráce s místními médii a zpravodaji.

Cílem spolupráce je rozšiřovat vzdělávací příležitosti žáků, podporovat jejich orientaci v reálném prostředí a posilovat vztah školy k místní komunitě.

3. Charakteristika školního vzdělávacího programu

3.1 Zaměření školy

Škola je zaměřena na vyvážený rozvoj znalostí, dovedností a postojů žáků s důrazem na jejich osobnostní růst, vztahy a připravenost pro další vzdělávání i praktický život.

Základním východiskem je vytváření bezpečného a respektujícího prostředí, ve kterém se žáci mohou aktivně zapojovat do výuky, spolupracovat a rozvíjet své schopnosti.

Důležitou součástí je předmět Osobnostní a sociální výchova, třídnická práce a spolupráce školního poradenského pracoviště.

Hlavní oblasti zaměření školy:

- **Wellbeing a vztahy**

Škola systematicky podporuje pozitivní klima, práci s třídními kolektivy a rozvoj sociálních dovedností. Důležitou součástí je osobnostní a sociální výchova, třídnická práce a spolupráce školního poradenského pracoviště.

- **Rozvoj klíčových gramotností**

Důraz je kladen na čtenářskou, matematickou a digitální gramotnost jako základ pro další vzdělávání. Výuka směřuje k porozumění, práci s informacemi a jejich praktickému využití.

- **Podpora pohybových aktivit a zdravého životního stylu**

Škola posiluje tělesnou výchovu a zařazuje pravidelné pohybové aktivity, kurzy a sportovní akce. Cílem je vytváření pozitivního vztahu k pohybu a zdraví.

- **Jazykové vzdělávání**

Výuka anglického jazyka je posílena již od 1. ročníku a je doplňována o konverzační prvky a částečně realizována metodou CLIL. Škola podporuje rozvoj komunikačních dovedností a využití cizího jazyka v praxi.

- **Aktivní a smysluplné učení**

Výuka je založena na aktivním zapojení žáků, spolupráci a propojení učiva s reálným životem. Pedagogové využívají projektovou výuku, kooperativní metody a diferenciaci podle potřeb žáků.

- **Individuální přístup a podpora každého žáka**

Škola vytváří podmínky pro vzdělávání všech žáků s ohledem na jejich individuální potřeby. Podpora je zajišťována v rámci výuky i prostřednictvím školního poradenského pracoviště.

Zaměření školy vychází z dlouhodobé koncepce jejího rozvoje a reaguje na aktuální potřeby žáků i doporučení České školní inspekce.

3.2 Výchovné a vzdělávací strategie

Výchovné a vzdělávací strategie představují společné postupy školy, které vedou k rozvoji klíčových kompetencí žáků.

Kompetence k učení

Pedagogové vedou žáky k:

- práci s informacemi z různých zdrojů a jejich využívání,
- porozumění učivu a jeho propojování do souvislostí,
- samostatnému plánování a organizaci učení,
- sebehodnocení a uvědomění si vlastního pokroku.

Kompetence k řešení problémů

Pedagogové vedou žáky k:

- samostatnému hledání řešení problémových situací,
- využívání logických postupů a kritického myšlení,
- práci s chybou jako přirozenou součástí učení,
- ověřování správnosti řešení.

Kompetence komunikativní

Pedagogové vedou žáky k:

- srozumitelnému vyjadřování ústnímu i písemnému,
- aktivnímu naslouchání a respektování názorů druhých,
- využívání různých komunikačních prostředků včetně digitálních technologií,
- komunikaci v cizím jazyce v běžných situacích.

Kompetence sociální a personální

Pedagogové vedou žáky k:

- spolupráci ve skupině a respektování pravidel,
- uvědomění si vlastní role v kolektivu,
- řešení konfliktů přiměřeným způsobem,
- rozvoji vztahů založených na respektu a toleranci.

Kompetence občanské

Pedagogové vedou žáky k:

- respektování druhých a jejich odlišností,
- dodržování pravidel a převzetí odpovědnosti za své jednání,
- aktivnímu zapojení do života školy,
- vnímání souvislostí mezi vlastním jednáním a jeho důsledky.

Kompetence pracovní

Pedagogové vedou žáky k:

- dodržování pracovních postupů a pravidel bezpečnosti,
- zodpovědnému plnění úkolů,
- využívání získaných dovedností v praxi,
- rozvoji pracovních návyků a samostatnosti.

Kompetence digitální

Pedagogové vedou žáky k:

- smysluplnému využívání digitálních technologií při učení,
- práci s informacemi v digitálním prostředí,
- bezpečnému a odpovědnému chování v online prostředí,
- kritickému hodnocení digitálního obsahu.

Společné strategie školy

Ve výuce pedagogové systematicky využívají:

- aktivizující metody a zapojení žáků do výuky,
- kooperativní a skupinovou práci,
- diferenciaci a individualizaci podle potřeb žáků,
- projektovou výuku a propojení s praxí,
- práci s třídním klimatem a vztahy mezi žáky.

Důraz je kladen na vytváření bezpečného a respektujícího prostředí, které podporuje učení a osobnostní rozvoj každého žáka.

3.3 Profil absolventa

Absolvent základní školy je připraven na další vzdělávání i na aktivní život ve společnosti. Disponuje znalostmi, dovednostmi a postoji odpovídajícími jeho věku a individuálním možností.

V průběhu vzdělávání si vytváří základní kompetence, které mu umožňují samostatně se učit, spolupracovat s ostatními a orientovat se v běžných životních situacích.

Absolvent školy:

- **se učí samostatně pracovat s informacemi**
vyhledává, třídí a využívá informace z různých zdrojů a chápe jejich význam pro další učení i praktický život,
- **řeší problémy a přemýšlí v souvislostech**
dokáže analyzovat situaci, hledat vhodná řešení a pracovat s chybou jako součástí učení,
- **srozumitelně komunikuje**
vyjadřuje se ústně i písemně, naslouchá druhým a dokáže reagovat přiměřeně situaci, využívá i digitální prostředky komunikace,
- **spolupracuje a buduje vztahy**
respektuje ostatní, podílí se na práci ve skupině a přispívá k pozitivnímu klimatu kolektivu,
- **jedná odpovědně**
uvědomuje si důsledky svého jednání, dodržuje pravidla a přebírá odpovědnost za své chování i učení,
- **pečuje o své zdraví a wellbeing**
chápe význam pohybu, zdravého životního stylu a duševní pohody, aktivně se zapojuje do pohybových aktivit,
- **využívá cizí jazyk v běžných situacích**
komunikuje na základní úrovni v anglickém jazyce a rozumí jednoduchým sdělením,
- **pracuje s digitálními technologiemi**
využívá digitální nástroje při učení, pracuje bezpečně v online prostředí a kriticky hodnotí informace,
- **uplatňuje získané dovednosti v praxi**
využívá své znalosti v běžných životních situacích a je připraven na další vzdělávání.

Profil absolventa vychází ze zaměření školy na wellbeing, kvalitní vztahy, aktivní učení a rozvoj klíčových kompetencí.

3.4 Zabezpečení výuky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Škola vytváří podmínky pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v souladu se školským zákonem a příslušnými prováděcími předpisy.

Podpora žáků je realizována na základě jejich individuálních potřeb a vychází z doporučení školských poradenských zařízení.

Škola zajišťuje:

- uplatňování podpůrných opatření v rámci výuky,
- individuální přístup k žákům,
- úpravy metod a forem práce,
- úpravy hodnocení žáků,
- využívání kompenzačních a podpůrných pomůcek.

Podpora je zajišťována ve spolupráci pedagogických pracovníků a plně funkčního školního poradenského pracoviště, které poskytuje metodickou i přímou podporu žákům, učitelům i zákonným zástupcům.

V případě potřeby jsou ve výuce zapojeni asistenti pedagoga.

Škola spolupracuje se školskými poradenskými zařízeními a dalšími odborníky. Na základě jejich doporučení jsou pro žáky zpracovávány individuální vzdělávací plány nebo plány pedagogické podpory.

Cílem školy je umožnit každému žákovi dosahovat maximálního rozvoje jeho schopností v bezpečném a podporujícím prostředí.

3.5 Zabezpečení výuky žáků nadaných a mimořádně nadaných

Škola vytváří podmínky pro rozvoj nadaných a mimořádně nadaných žáků v souladu s jejich individuálními potřebami.

Podpora těchto žáků je realizována zejména:

- diferenciací a individualizací výuky,
- zadáváním rozšiřujících a náročnějších úkolů,
- zapojováním do projektů a samostatné práce,
- podporou účasti v soutěžích a olympiádách.

V případě potřeby škola spolupracuje se školskými poradenskými zařízeními a zajišťuje vhodná podpůrná opatření, včetně možnosti individuálního vzdělávacího plánu.

Pedagogové vedou žáky k rozvoji jejich schopností, samostatnosti a tvořivosti a podporují jejich motivaci k dalšímu učení.

Cílem je rozvíjet potenciál každého žáka a vytvářet podmínky pro jeho další vzdělávání.

4. Učební plán

4.1 Učební plán – obecná charakteristika

Učební plán vychází z Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání a stanovuje časovou dotaci jednotlivých předmětů v jednotlivých ročnících.

Při jeho tvorbě škola vycházela z analýzy původního učebního plánu, ve kterém byly identifikovány formální nedostatky a méně efektivní využití disponibilní časové dotace.

Učební plán byl upraven s cílem:

- zajistit formální správnost a přehlednost,
- efektivně využít disponibilní časovou dotaci,
- posílit oblasti důležité pro současné vzdělávání.

Disponibilní hodiny byly využity zejména k:

- posílení tělesné výchovy,
- zavedení a systematizaci předmětu Osobnostní a sociální výchova,
- podpoře klíčových gramotností,
- stabilizaci výuky v hlavních předmětech.

Vzdělávací obsah jednotlivých vzdělávacích oblastí je realizován prostřednictvím samostatných vyučovacích předmětů i integrací do dalších předmětů a mezioborových vzdělávacích činností. Při integraci jsou zachovány očekávané výstupy příslušných vzdělávacích oborů. Konkrétní způsob jejich realizace je uveden v poznámkách k učebnímu plánu a v učebních osnovách jednotlivých předmětů.

Disponibilní časová dotace umožňuje škole vzdělávací obsah jednotlivých oblastí propojovat a realizovat v širších mezioborových souvislostech. Učební plán je koncipován jako vyvážený, přehledný a dlouhodobě udržitelný.

4.2 Učební plán – 1. stupeň

Předmět	1.	2.	3.	4.	5.	Celkem
Český jazyk	9	9	6	6	6	36
Anglický jazyk	1	1	4	4	4	14
Matematika	4	4	5	5	5	23
Informatika	0	0	0	1	1	2
Prvouka	2	2	2	0	0	6
Přírodověda	0	0	0	2	1	3
Vlastivěda	0	0	0	1	2	3
Hudební výchova	1	1	1	1	1	5
Výtvarná výchova	1	1	1	1	1	5
Tělesná výchova	2	2	3	3	2	12
Praktické činnosti	1	1	1	1	1	5
Osobnostní a sociální výchova	0	0	1	1	1	3
Volitelný předmět	0	0	0	0	1	1
Celkem	21	21	24	26	26	118

Uvedená časová dotace vyjadřuje časovou dotaci vyučovacích předmětů. Některé vyučovací předměty integrují vzdělávací obsah více vzdělávacích oblastí nebo oborů RVP ZV; podrobnosti jsou uvedeny v poznámkách k učebnímu plánu a v příslušných učebních osnovách.

4.3 Učební plán – 2. stupeň

Předmět	6.	7.	8.	9.	Celkem
Český jazyk	4	4	5	6	19
Matematika	4	4	5	6	19
Anglický jazyk	3	3	3	3	12
Další cizí jazyk	2	2	1	1	6
Informatika	1	1	1	1	4
Dějepis	1	2	2	2	7
Občanská výchova	2	1	2	1	6
Fyzika	1	2	2	2	7
Chemie	0	1	1	2	4
Přírodopis	1	2	2	2	7
Zeměpis	1	2	2	2	7
Hudební výchova	1	1	1	0	3
Výtvarná výchova	1	1	1	0	3
Tělesná výchova	3	3	3	3	12
Osobnostní a sociální výchova	1	1	1	1	4
Praktika / Design	2	0	0	0	2
Celkem	28	30	32	32	122

Uvedená časová dotace vyjadřuje časovou dotaci vyučovacích předmětů. Některé vyučovací předměty integrují vzdělávací obsah více vzdělávacích oblastí nebo oborů RVP ZV; podrobnosti jsou uvedeny v poznámkách k učebnímu plánu a v příslušných učebních osnovách.

4.4 Poznámky k učebnímu plánu

Očekávané výstupy vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět jsou na 1. stupni realizovány v předmětech Prvouka, Přírodověda a Vlastivěda.

Témata zdraví, bezpečí, vztahů, dospívání a dalších oblastí souvisejících s Výchovou ke zdraví jsou na 1. stupni realizována zejména v předmětech Prvouka, Přírodověda, Vlastivěda a Osobnostní a sociální výchova.

Předmět Osobnostní a sociální výchova je na 1. stupni zařazen od 3. ročníku. Vytváří systematický prostor zejména pro osobnostní a sociální rozvoj žáků, práci s třídním kolektivem, vztahy, komunikaci, wellbeing, prevenci a třídnickou práci.

Na 2. stupni předmět Osobnostní a sociální výchova integruje očekávané výstupy vzdělávacího oboru Výchova ke zdraví a tematické okruhy průřezového tématu Osobnostní a sociální výchova. Současně vytváří prostor pro systematickou práci s třídním kolektivem, vztahy, komunikací, wellbeing a prevencí rizikového chování.

Sexuální výchova je na 1. stupni integrována zejména do vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět a podle věku žáků také do předmětu Osobnostní a sociální výchova.

Na 2. stupni jsou témata sexuální výchovy realizována zejména v předmětu Osobnostní a sociální výchova v rámci integrovaného vzdělávacího obsahu Výchovy ke zdraví a v návaznosti na Přírodopis.

V rámci výuky jsou systematicky realizována průřezová témata. Průřezové téma Osobnostní a sociální výchova je výrazně zastoupeno v předmětu Osobnostní a sociální výchova a současně je rozvíjeno napříč dalšími předměty a aktivitami školy. Ostatní průřezová témata jsou realizována zejména prostřednictvím integrace do jednotlivých předmětů, projektové výuky, třídnické práce a dalších vzdělávacích aktivit školy.

Vzdělávací oblast Člověk a svět práce je na 1. stupni realizována v předmětu Praktické činnosti.

Na 2. stupni je tematický okruh Design a konstruování realizován v předmětu Praktika / Design v 6. ročníku.

Povinný tematický okruh Svět práce je realizován zejména v 8. a 9. ročníku v předmětech Osobnostní a sociální výchova a Občanská výchova. Jeho naplňování je dále podporováno kariérovým poradenstvím, spoluprací školního poradenského pracoviště a dalšími vzdělávacími aktivitami školy zaměřenými na volbu další vzdělávací a profesní dráhy.

Vzdělávací obsah oblasti Umění a kultura je realizován prostřednictvím vyučovacích předmětů Hudební výchova a Výtvarná výchova a současně je v souladu s mezipředmětovým pojetím ŠVP integrován do dalších vyučovacích předmětů a vzdělávacích činností školy. Integrace se týká vzdělávacího obsahu obou oborů oblasti Umění a kultura – Hudební výchovy i Výtvarné výchovy.

Na 1. stupni je vzdělávací obsah oblasti realizován především v předmětech Hudební výchova a Výtvarná výchova. Část vzdělávacího obsahu Hudební výchovy a Výtvarné

výchovy je integrována zejména do posílené výuky Anglického jazyka. V jazykové výuce jsou pravidelně využívány písně, říkadla, rytmizace, zpěv a reprodukce, poslechové, hudebně-pohybové a dramatické činnosti. Výtvarná a vizuálně komunikační složka je rozvíjena prostřednictvím práce s obrazem, ilustrací, fotografií, komiksem a dalšími vizuálními prostředky a prostřednictvím vlastní tvorby a její prezentace. Tyto činnosti propojují jazykové vzdělávání s hudebním, výtvarným a kulturním vzděláváním.

Na 2. stupni je vzdělávací obsah oblasti realizován v předmětech Hudební výchova a Výtvarná výchova a dále integrovaně zejména v Anglickém jazyce, Dalším cizím jazyce, Praktikách / Designu, Osobnostní a sociální výchově a v mezioborových a projektových činnostech.

V cizích jazycích jsou integrovány zejména vokální, poslechové, rytmické, hudebně-pohybové, dramatické a interpretační činnosti. Žáci pracují s písněmi a dalšími autentickými hudebními a audiovizuálními materiály, reprodukuje je podle svých schopností, vnímají jejich hudební a výrazové prostředky a seznamují se s jejich kulturním a společenským kontextem. Současně pracují s ilustrací, fotografií, filmem, videoklipem, plakátem a dalšími prostředky vizuální komunikace, interpretují je a využívají při vlastní tvorbě a prezentaci.

V předmětu Praktika / Design je integrována zejména výtvarná a vizuálně komunikační složka. Při návrhové a konstrukční činnosti žáci pracují s tvarem, prostorem, materiálem, strukturou, kompozicí, estetickou a funkční stránkou návrhu a designem. Vytvářejí vlastní návrhy a modely, hledají varianty řešení a výsledky své tvorby prezentují a reflektují. Předmět Praktika / Design současně také integruje vybrané vzdělávací obsahy Výtvarné výchovy, zejména v oblasti designu, vlastní tvorby, práce s materiálem, tvarem a prostorem a prezentace a reflexe vytvořeného řešení.

V Osobnostní a sociální výchově jsou vzdělávací obsahy Hudební výchovy a Výtvarné výchovy integrovány zejména prostřednictvím hudebních, dramatických, pohybových, vizuálních a audiovizuálních činností zaměřených na tvořivost, sebevyjádření, komunikaci, spolupráci, identitu a reflexi.

V 9. ročníku pokračuje realizace vzdělávacího obsahu oblasti Umění a kultura integrovaně zejména v Anglickém jazyce, Dalším cizím jazyce, Osobnostní a sociální výchově a v mezioborových a projektových činnostech. Žáci pracují s hudebními, výtvarnými, vizuálními a audiovizuálními kulturními podněty, využívají je při vlastní tvorbě, komunikaci a prezentaci, interpretují jejich obsah a kulturní souvislosti a reflektují vlastní tvorbu i tvorbu druhých.

Očekávané výstupy Hudební výchovy a Výtvarné výchovy jsou naplňovány nejen v samostatných předmětech, ale také prostřednictvím jejich integrované realizace v dalších předmětech, projektové výuce, školních akcích, prezentacích žáků, digitální tvorbě a dalších mezioborových aktivitách. Konkrétní vazby a činnosti jsou uvedeny v

učebních osnovách příslušných vyučovacích předmětů a dále rozpracovávány v tematických plánech.

Škola podporuje propojení uměleckého vzdělávání s praktickými, projektovými a prezentačními aktivitami napříč vzdělávacími oblastmi.

V 5. ročníku je v rámci disponibilní časové dotace zařazena jedna hodina volitelného předmětu. Konkrétní nabídka je každoročně aktualizována podle vzdělávacích potřeb a zájmu žáků a podle personálních a organizačních možností školy.

Volitelné předměty rozvíjejí a prohlubují vzdělávací obsah školního vzdělávacího programu a mohou být zaměřeny zejména na oblast jazykovou, matematickou, přírodovědnou, digitální, uměleckou, pohybovou, osobnostně-sociální nebo praktickou. Konkrétní vzdělávací obsah nabízených volitelných předmětů je stanoven v souladu s kapitolou 5.21 tohoto ŠVP.

4.5 Začlenění průřezových témat a gramotností

Průřezová témata jsou nedílnou součástí vzdělávání a jsou realizována především formou integrace do jednotlivých předmětů, projektové výuky a dalších aktivit školy.

Jejich realizace vychází z potřeb žáků, zaměření školy a konkrétních situací ve třídách.

1. stupeň

1.–3. ročník

Průřezová témata jsou realizována zejména v rámci předmětu Prvouka a dále napříč výukou.

- **Osobnostní a sociální výchova**

- vytváření třídních pravidel
- rozvoj spolupráce a komunikace
- práce s emocemi a základními sociálními situacemi

- **Environmentální výchova**

- poznávání přírody v okolí školy
- základní vztah k životnímu prostředí
- jednoduché praktické činnosti (třídění odpadu, péče o prostředí)

- **Mediální výchova (základy)**

- práce s jednoduchými informacemi

- rozlišování reality a fikce
- **Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech (základy)**
 - poznávání různých kultur
 - základní orientace ve světě

Realizace probíhá především formou:

- tematických celků,
- třídních aktivit,
- projektových dnů.

4.–5. ročník

Průřezová témata jsou realizována zejména v předmětech Přírodověda, Vlastivěda a v předmětu Osobnostní a sociální výchova.

- **Osobnostní a sociální výchova**
 - rozvoj vztahů ve třídě
 - řešení konfliktů
 - spolupráce a role ve skupině
- **Multikulturní výchova**
 - respekt k odlišnostem
 - poznávání různých kultur a způsobů života
- **Environmentální výchova**
 - odpovědné chování vůči přírodě
 - ochrana životního prostředí
 - ekologické souvislosti
- **Mediální výchova**
 - práce s informacemi
 - základní kritické hodnocení sdělení
- **Výchova demokratického občana**
 - základní principy pravidel a soužití
 - zapojení do života třídy a školy

Realizace probíhá:

- v tematických celcích,
- v projektové výuce,
- v třídnické práci,
- v předmětu Osobnostní a sociální výchova.

2. stupeň

Průřezová témata jsou systematicky realizována napříč předměty, zejména v předmětu Osobnostní a sociální výchova, Občanské výchově a dalších vzdělávacích oblastech.

- **Osobnostní a sociální výchova**
 - sebepoznání, práce s emocemi
 - vztahy a komunikace
 - odpovědnost za vlastní jednání
- **Multikulturní výchova**
 - respekt k odlišnostem
 - sociální a kulturní souvislosti
- **Výchova demokratického občana**
 - principy demokracie
 - aktivní občanství
 - participace na životě školy (např. parlament)
- **Environmentální výchova**
 - udržitelný rozvoj
 - vztah člověka k přírodě
 - ekologická odpovědnost
- **Mediální výchova**
 - kritické hodnocení informací
 - práce s médii
 - bezpečné chování v online prostředí

Realizace probíhá:

- v rámci jednotlivých předmětů,
- v osobnostní a sociální výchově (integrace Výchovy ke zdraví),
- v projektech a tematických dnech,
- v aktivitách školy (exkurze, kurzy, besedy).

Způsoby realizace napříč školou

Průřezová témata jsou dále rozvíjena prostřednictvím:

- projektové výuky,
- tematických dnů,
- třídnických hodin a tripartitních setkání,
- preventivních programů,
- školních akcí, kurzů a exkurzí.

Jejich realizace je průběžně přizpůsobována aktuálním potřebám žáků a třídních kolektivů.

Rozvoj gramotností

Součástí vzdělávání je systematický rozvoj základních gramotností, které jsou nezbytné pro další učení i praktický život.

Gramotnosti nejsou realizovány jako samostatné předměty, ale jsou rozvíjeny napříč vzdělávacími oblastmi a předměty.

- **Čtenářská gramotnost**
je rozvíjena především v českém jazyce, ale i v dalších předmětech. Důraz je kladen na porozumění textu, práci s informacemi a jejich interpretaci.
- **Matematická gramotnost**
je rozvíjena v matematice i v dalších předmětech, zejména prostřednictvím řešení praktických úloh a problémových situací.
- **Digitální gramotnost**
je rozvíjena v informatice i napříč výukou. Žáci jsou vedeni k smysluplnému využívání digitálních technologií, práci s informacemi a bezpečnému chování v online prostředí.

Rozvoj gramotností je podporován využíváním aktivizujících metod výuky, projektové práce a propojením učiva s reálnými situacemi.

5. Učební osnovy

5.1 Pojetí učebních osnov

Učební osnovy školy jsou koncipovány jako otevřený a dynamický systém, který umožňuje reagovat na individuální potřeby žáků a podporuje rozvoj jejich potenciálu.

Základem osnov jsou očekávané výstupy stanovené Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání. Tyto výstupy jsou závazné a tvoří společný rámec vzdělávání.

Učební osnovy nejsou chápány jako pevně uzavřený seznam učiva, ale jako rámec, který umožňuje pedagogům přizpůsobovat výuku konkrétní třídě a jednotlivým žákům.

Cílem je, aby každý žák mohl v rámci svých možností dosahovat maximálního rozvoje a uplatnit své schopnosti v různých oblastech.

5.2 Organizace očekávaných výstupů

Očekávané výstupy jsou v souladu s RVP ZV uspořádány podle vzdělávacích období (1.–3., 4.–5., 6.–9. ročník).

V rámci 3. období škola dále organizačně rozlišuje etapy 6.–7. a 8.–9. ročníku pro potřeby plánování výuky. Toto rozdělení je organizační; závazné očekávané výstupy jsou naplňovány v průběhu celého 3. období.

Rozdělení očekávaných výstupů do uvedených etap je organizační a slouží k lepšímu plánování výuky. Všechny očekávané výstupy jsou naplňovány v průběhu jednotlivých období.

Výstupy jsou uvedeny v plném znění včetně kódů dle RVP ZV.

Rozložení učiva a konkrétní časové zařazení jednotlivých výstupů do ročníků je v kompetenci školy a jednotlivých pedagogů a je upřesňováno v tematických plánech.

Toto uspořádání umožňuje přizpůsobit výuku potřebám žáků, podporuje individuální tempo učení a zároveň zajišťuje naplnění všech očekávaných výstupů stanovených RVP ZV.

5.3 Český jazyk a literatura

Charakteristika předmětu

Předmět Český jazyk a literatura má klíčové postavení ve vzdělávání. Rozvíjí čtenářskou gramotnost, komunikační dovednosti a schopnost práce s informacemi.

Důraz je kladen na porozumění textu, kultivovaný jazykový projev a využití jazyka v praktických situacích. Výuka podporuje aktivní zapojení žáků, práci s různými typy textů a rozvoj vztahu ke čtení.

Žáci se učí nejen správně používat český jazyk, ale také prostřednictvím jazyka přemýšlet, formulovat a obhajovat vlastní názory, naslouchat druhým, vyhledávat a kriticky posuzovat informace a tvořivě pracovat s textem.

Na 2. stupni se výuka zaměřuje na hlubší porozumění jazyku, práci s informacemi, argumentaci a kritické myšlení. Žáci se učí interpretovat texty, rozlišovat fakta, názory a manipulativní sdělení, formulovat vlastní postoje a využívat jazyk přiměřeně různým komunikačním situacím.

Literární výchova podporuje čtenářství, kulturní rozhled, schopnost interpretovat literární díla a vytvářet si vlastní čtenářské preference. Četba je chápána nejen jako součást vzdělávání, ale také jako zdroj poznání, zkušenosti a osobního rozvoje.

Vzdělávací obsah předmětu je tvořen složkami komunikační a slohová výchova, jazyková výchova a literární výchova, které se ve výuce vzájemně prolínají.

Očekávané výstupy

1.–3. ročník (1. období)

Komunikační a slohová výchova

ČJL-3-1-01 plynule čte s porozuměním texty přiměřeného rozsahu a náročnosti

ČJL-3-1-02 porozumí písemným nebo mluveným pokynům přiměřené složitosti

ČJL-3-1-03 respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru

ČJL-3-1-04 pečlivě vyslovuje, opravuje svou nesprávnou nebo nedbalou výslovnost

ČJL-3-1-05 v krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči

ČJL-3-1-06 volí vhodné verbální i nonverbální prostředky řeči v běžných školních i mimoškolních situacích

ČJL-3-1-07 na základě vlastních zážitků tvoří krátký mluvený projev

ČJL-3-1-08 zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním

ČJL-3-1-09 píše správné tvary písmen a číslic, správně spojuje písmena i slabiky; kontroluje vlastní písemný projev

ČJL-3-1-10 píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení

ČJL-3-1-11 seřadí ilustrace podle dějové posloupnosti a vypráví podle nich jednoduchý příběh

Jazyková výchova

ČJL-3-2-01 rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova, člení slova na hlásky, odlišuje dlouhé a krátké samohlásky

ČJL-3-2-02 porovnává významy slov, zvláště slova opačného významu a slova významem souřadná, nadřazená a podřazená, vyhledá v textu slova příbuzná

ČJL-3-2-03 porovnává a třídí slova podle zobecněného významu – děj, věc, okolnost, vlastnost

ČJL-3-2-04 rozlišuje slovní druhy v základním tvaru

ČJL-3-2-05 užívá v mluveném projevu správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves

ČJL-3-2-06 spojuje věty do jednodušších souvětí vhodnými spojkami a jinými spojovacími výrazy

ČJL-3-2-07 rozlišuje v textu druhy vět podle postoje mluvčího a k jejich vytvoření volí vhodné jazykové i zvukové prostředky

ČJL-3-2-08 odůvodňuje a píše správně: i/y po tvrdých a měkkých souhláskách i po obojetných souhláskách ve vyjmenovaných slovech; dě, tě, ně, ú/ů, bě, pě, vě, mě – mimo morfologický šev; velká písmena na začátku věty a v typických případech vlastních jmen osob, zvířat a místních pojmenování

Literární výchova

ČJL-3-3-01 čte a přednáší z paměti ve vhodném frázování a tempu literární texty přiměřené věku

ČJL-3-3-02 vyjadřuje své pocity z přečteného textu

ČJL-3-3-03 rozlišuje vyjadřování v próze a ve verších, odlišuje pohádku od ostatních vyprávění

ČJL-3-3-04 pracuje tvořivě s literárním textem podle pokynů učitele a podle svých schopností

4.–5. ročník (2. období)

Komunikační a slohová výchova

ČJL-5-1-01 čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas

ČJL-5-1-02 rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk, podstatné informace zaznamenává

ČJL-5-1-03 posuzuje úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení

ČJL-5-1-04 reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta

ČJL-5-1-05 vede správně dialog, telefonický rozhovor, zanechá vzkaz na záznamníku

ČJL-5-1-06 rozpoznává manipulativní komunikaci v reklamě

ČJL-5-1-07 volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru

ČJL-5-1-08 rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá podle komunikační situace

ČJL-5-1-09 píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry

ČJL-5-1-10 sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev s dodržáním časové posloupnosti

Jazyková výchova

ČJL-5-2-01 porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová

ČJL-5-2-02 rozlišuje ve slově kořen, část příponovou, předponovou a koncovku

ČJL-5-2-03 určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech ve svém mluveném projevu

ČJL-5-2-04 rozlišuje slova spisovná a jejich nespisovné tvary

ČJL-5-2-05 vyhledává základní skladební dvojici a v neúplné základní skladební dvojici označuje základ věty

ČJL-5-2-06 odlišuje větu jednoduchou a souvětí, vhodně změní větu jednoduchou v souvětí

ČJL-5-2-07 užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby projevu je obměňuje

ČJL-5-2-08 píše správně i/y ve slovech po obojetných souhláskách

ČJL-5-2-09 zvládá základní příklady syntaktického pravopisu

Literární výchova

ČJL-5-3-01 vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je

ČJL-5-3-02 volně reprodukuje text podle svých schopností, tvoří vlastní literární text na dané téma

ČJL-5-3-03 rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů

ČJL-5-3-04 při jednoduchém rozboru literárních textů používá elementární literární pojmy

6.–7. ročník (součást 3. období)

Komunikační a slohová výchova

ČJL-9-1-01 odlišuje ve čteném nebo slyšeném textu fakta od názorů a hodnocení, ověřuje fakta pomocí otázek nebo porovnáváním s dostupnými informačními zdroji

ČJL-9-1-02 rozlišuje subjektivní a objektivní sdělení a komunikační záměr partnera v hovoru

ČJL-9-1-04 dorozumívá se kultivovaně, výstižně, jazykovými prostředky vhodnými pro danou komunikační situaci

ČJL-9-1-05 odlišuje spisovný a nespisovný projev a vhodně užívá spisovné jazykové prostředky vzhledem ke svému komunikačnímu záměru

ČJL-9-1-08 využívá základy studijního čtení – vyhledá klíčová slova, formuluje hlavní myšlenky textu, vytvoří otázky a stručné poznámky, výpisky nebo výtah z přečteného textu; samostatně připraví a s oporou o text přednese referát

Jazyková výchova

ČJL-9-2-01 spisovně vyslovuje česká a běžně užívaná cizí slova

ČJL-9-2-02 rozlišuje a příklady v textu dokládá nejdůležitější způsoby obohacování slovní zásoby a zásady tvoření českých slov, rozpoznává přenesená pojmenování, zvláště ve frazémeh

ČJL-9-2-04 správně třídí slovní druhy, tvoří spisovné tvary slov a vědomě jich používá ve vhodné komunikační situaci

ČJL-9-2-05 využívá znalostí o jazykové normě při tvorbě vhodných jazykových projevů podle komunikační situace

Literární výchova

ČJL-9-3-01 uceleně reprodukuje přečtený text, jednoduše popisuje strukturu a jazyk literárního díla a vlastními slovy interpretuje smysl díla

ČJL-9-3-03 formuluje ústně i písemně dojmy ze své četby, návštěvy divadelního nebo filmového představení a názory na umělecké dílo

ČJL-9-3-06 rozlišuje základní literární druhy a žánry, porovná je i jejich funkci, uvede jejich výrazné představitele

8.–9. ročník (součást 3. období)

Komunikační a slohová výchova

ČJL-9-1-03 rozpoznává manipulativní komunikaci v masmédiích a zaujímá k ní kritický postoj

ČJL-9-1-06 v mluveném projevu připraveném i improvizovaném vhodně užívá verbálních, nonverbálních i paralingválních prostředků řeči

ČJL-9-1-07 zapojuje se do diskuse, řídí ji a využívá zásad komunikace a pravidel dialogu

ČJL-9-1-09 uspořádá informace v textu s ohledem na jeho účel, vytvoří koherentní text s dodržováním pravidel mezivětného navazování

ČJL-9-1-10 využívá poznatků o jazyce a stylu ke gramaticky i věcně správnému písemnému projevu a k tvořivé práci s textem nebo i k vlastnímu tvořivému psaní na základě svých dispozic a osobních zájmů

Jazyková výchova

ČJL-9-2-03 samostatně pracuje s Pravidly českého pravopisu, se Slovníkem spisovné češtiny a s dalšími slovníky a příručkami

ČJL-9-2-06 rozlišuje významové vztahy gramatických jednotek ve větě a v souvětí

ČJL-9-2-07 v písemném projevu zvládá pravopis lexikální, slootovorný, morfologický i syntaktický ve větě jednoduché i souvětí

ČJL-9-2-08 rozlišuje spisovný jazyk, nářečí a obecnou češtinu a zdůvodní jejich užití

Literární výchova

ČJL-9-3-02 rozpoznává základní rysy výrazného individuálního stylu autora

ČJL-9-3-04 tvoří vlastní literární text podle svých schopností a na základě osvojených znalostí základů literární teorie

ČJL-9-3-05 rozlišuje literaturu hodnotnou a konzumní, svůj názor doloží argumenty

ČJL-9-3-07 uvádí základní literární směry a jejich významné představitele v české a světové literatuře

ČJL-9-3-08 porovnává různá ztvárnění téhož námětu v literárním, dramatickém i filmovém zpracování

ČJL-9-3-09 vyhledává informace v různých typech katalogů, v knihovně i v dalších informačních zdrojích

Učivo (orientační)

Komunikační a slohová výchova

- čtení s porozuměním

- praktické, věcné, kritické a prožitkové čtení
- naslouchání a porozumění mluvenému projevu
- základní pravidla komunikace
- kultivovaný mluvený projev
- dialog, diskuse a argumentace
- verbální a nonverbální komunikace
- práce s informacemi a různými typy zdrojů
- rozlišování faktů, názorů, hodnocení a manipulativních sdělení
- studijní čtení, poznámky, výpisky, výtah a referát
- základní komunikační a slohové útvary
- vypravování, popis, charakteristika, zpráva, oznámení, výklad a úvaha
- vlastní tvořivé psaní
- tvorba koherentního textu
- komunikace v běžných, školních, veřejných a digitálních situacích

Jazyková výchova

- zvuková a grafická stránka jazyka
- slovní zásoba a význam slov
- stavba slova a slovotvorba
- tvarosloví
- slovní druhy
- skladba věty a souvětí
- pravopis
- jazyková norma a kodifikace
- spisovný a nespisovný jazyk
- nářečí a obecná čeština
- práce se slovníky, jazykovými příručkami a dalšími vhodnými zdroji
- využívání jazykových prostředků podle komunikační situace

Literární výchova

- četba a poslech literárních textů
- čtenářský zážitek a jeho reflexe
- interpretace literárního díla
- tvořivá práce s literárním textem
- vlastní literární tvorba
- základní literární druhy a žánry
- struktura a jazyk literárního díla
- významné směry a představitelé české a světové literatury
- literatura v historických a společenských souvislostech
- vztah literatury, divadla, filmu a dalších druhů umění
- hodnotná a konzumní literatura
- knihovny, katalogy a informační zdroje
- rozvoj samostatného čtenářství a vlastní čtenářské preference

Učivo není chápáno jako pevný seznam jazykových jevů, slohových útvarů, literárních děl a autorů, které musí být ve všech třídách realizovány ve stejném rozsahu. Je prostředkem k naplňování očekávaných výstupů, rozvoji čtenářské gramotnosti, komunikačních dovedností a schopnosti žáků samostatně a kriticky pracovat s jazykem, textem a informacemi.

Konkrétní rozložení učiva a očekávaných výstupů do jednotlivých ročníků je v kompetenci školy a vyučujících a je upřesňováno v tematických plánech.

Přesahy a vazby

- čtenářská gramotnost – porozumění textu, interpretace, práce s informacemi a kritické čtení
- Mediální výchova – kritické posuzování mediálních sdělení, reklamy, manipulace a práce s informačními zdroji
- Osobnostní a sociální výchova – komunikace, naslouchání, spolupráce, argumentace, empatie a respekt
- Multikulturní výchova – literatura, jazyk a kultura různých společností
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech – evropská a světová literatura a kulturní souvislosti
- Dějepis – historický a společenský kontext literárních děl

- Občanská výchova – diskuse, argumentace, veřejná komunikace a kritická práce s informacemi
- Informatika – digitální zdroje, vyhledávání a ověřování informací, tvorba a prezentace obsahu
- cizí jazyky – jazykové souvislosti, komunikace a práce s textem
- projektová a mezioborová výuka

Způsoby práce a hodnocení

- čtenářské dílny a samostatná četba
- společná četba a interpretace textů
- práce s uměleckými, odbornými, publicistickými, mediálními a digitálními texty
- vyhledávání, třídění, porovnávání a kritické hodnocení informací
- diskuse, argumentace a prezentace
- mluvní a komunikační aktivity
- vlastní písemná a literární tvorba
- práce s různými komunikačními situacemi
- individuální, párová a skupinová práce
- kooperativní a projektová výuka
- návštěvy knihoven, divadel a dalších kulturních institucí podle možností školy
- využívání digitálních nástrojů a informačních zdrojů
- práce s chybou a následná úprava vlastního projevu
- diferenciacce podle potřeb a možností žáků
- formativní a sumativní hodnocení a sebehodnocení žáků

Při hodnocení je vedle zvládnutí jazykových znalostí a dovedností kladen důraz zejména na porozumění textu, schopnost pracovat s informacemi, kvalitu a srozumitelnost vlastního projevu, schopnost argumentovat, interpretovat text, reagovat na komunikační situaci a reflektovat vlastní práci.

U písemných i mluvených projevů je žák veden k tomu, aby pracoval se zpětnou vazbou, dokázal vlastní projev upravovat a vnímal chybu jako přirozenou součást procesu učení.

Při hodnocení četby a literární výchovy je respektována individualita čtenářské zkušenosti žáka. Hodnocení není založeno pouze na reprodukci údajů o literatuře, ale také na

schopnosti textu porozumět, interpretovat jej, formulovat vlastní názor a tento názor přiměřeně zdůvodnit.

Hodnocení žáků vychází ze zásad hodnocení školy uvedených v kapitole 6 tohoto ŠVP.

5.4 Matematika

Charakteristika předmětu

Matematika rozvíjí logické, analytické a tvořivé myšlení žáků, schopnost hledat vztahy, pracovat s informacemi, formulovat a ověřovat postupy a řešit problémy. Vede žáky k přesnosti, vytrvalosti, systematičnosti a schopnosti své řešení vysvětlit a obhájit.

Výuka matematiky směřuje k porozumění matematickým pojmům a vztahům a k jejich využívání v praktických situacích. Důraz není kladen pouze na zvládnutí početních algoritmů, ale také na pochopení jejich významu, volbu vhodného postupu, odhad výsledku, kontrolu správnosti a schopnost hledat různé cesty k řešení.

Žáci pracují s úlohami vycházejícími z běžného života, s daty, tabulkami, diagramy, grafy, geometrickými objekty i nestandardními problémovými situacemi. Matematika podporuje finanční, digitální a informační gramotnost a vytváří předpoklady pro další vzdělávání v přírodovědných, technických i společenských oborech.

Chyba je v matematice chápána jako přirozená součást procesu učení. Žáci jsou vedeni k tomu, aby dokázali chybu rozpoznat, hledat její příčinu, upravit svůj postup a využít získanou zkušenost při dalším řešení.

Výuka respektuje rozdílné tempo a úroveň matematických schopností žáků. Podle jejich potřeb jsou využívány názorné pomůcky, manipulativní činnosti, gradované úlohy, problémové úlohy, práce ve dvojicích a skupinách, digitální nástroje a další formy diferenciací.

Očekávané výstupy

1.–3. ročník (1. období)

Číslo a početní operace

M-3-1-01 používá přirozená čísla k modelování reálných situací, počítá předměty v daném souboru, vytváří soubory s daným počtem prvků

M-3-1-02 čte, zapisuje a porovnává přirozená čísla do 1 000, užívá a zapisuje vztah rovnosti a nerovnosti

M-3-1-03 užívá lineární uspořádání; zobrazí číslo na číselné ose

M-3-1-04 provádí z paměti jednoduché početní operace s přirozenými čísly

M-3-1-05 řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje a modeluje osvojené početní operace

Závislosti, vztahy a práce s daty

M-3-2-01 orientuje se v čase, provádí jednoduché převody jednotek času

M-3-2-02 popisuje jednoduché závislosti z praktického života

M-3-2-03 doplňuje tabulky, schémata, posloupnosti čísel

Geometrie v rovině a v prostoru

M-3-3-01 rozezná, pojmenuje, vymodeluje a popíše základní rovinné útvary a jednoduchá tělesa; nachází v realitě jejich reprezentaci

M-3-3-02 porovnává velikost útvarů, měří a odhaduje délku úsečky

M-3-3-03 rozezná a modeluje jednoduché souměrné útvary v rovině

4.–5. ročník (2. období)

Číslo a početní operace

M-5-1-01 využívá při pamětném i písemném počítání komutativnost a asociativnost sčítání a násobení

M-5-1-02 provádí písemné početní operace v oboru přirozených čísel

M-5-1-03 zaokrouhluje přirozená čísla, provádí odhady a kontroluje výsledky početních operací v oboru přirozených čísel

M-5-1-04 řeší a tvoří úlohy, ve kterých aplikuje osvojené početní operace v celém oboru přirozených čísel

M-5-1-05 modeluje a určí část celku, používá zápis ve formě zlomku

M-5-1-06 porovná, sčítá a odčítá zlomky se stejným základem v oboru kladných čísel

M-5-1-07 přečte zápis desetinného čísla a vyznačí na číselné ose desetinné číslo dané hodnoty

M-5-1-08 porozumí významu znaku „-“ pro zápis celého záporného čísla a toto číslo vyznačí na číselné ose

Závislosti, vztahy a práce s daty

M-5-2-01 vyhledává, sbírá a třídí data

M-5-2-02 čte a sestavuje jednoduché tabulky a diagramy

Geometrie v rovině a v prostoru

M-5-3-01 narýsuje a znázorní základní rovinné útvary (čtverec, obdélník, trojúhelník a kružnici); užívá jednoduché konstrukce

M-5-3-02 sčítá a odčítá graficky úsečky; určí délku lomené čáry, obvod mnohoúhelníku sečtením délek jeho stran

M-5-3-03 sestrojí rovnoběžky a kolmice

M-5-3-04 určí obsah obrazce pomocí čtvercové sítě a užívá základní jednotky obsahu

M-5-3-05 rozpozná a znázorní ve čtvercové síti jednoduché osově souměrné útvary a určí osu souměrnosti útvaru překládáním papíru

Nestandardní aplikační úlohy a problémy

M-5-4-01 řeší jednoduché praktické slovní úlohy a problémy, jejichž řešení je do značné míry nezávislé na obvyklých postupech a algoritmech školské matematiky

6.–9. ročník (3. období)

Číslo a proměnná

M-9-1-01 provádí početní operace v oboru celých a racionálních čísel; užívá ve výpočtech druhou mocninu a odmocninu

M-9-1-02 zaokrouhluje a provádí odhady s danou přesností, účelně využívá kalkulátor

M-9-1-03 modeluje a řeší situace s využitím dělitelnosti v oboru přirozených čísel

M-9-1-04 užívá různé způsoby kvantitativního vyjádření vztahu celek–část (přirozeným číslem, poměrem, zlomkem, desetinným číslem, procentem)

M-9-1-05 řeší modelováním a výpočtem situace vyjádřené poměrem; pracuje s měřítky map a plánů

M-9-1-06 řeší aplikační úlohy na procenta (i pro případ, že procentová část je větší než celek)

M-9-1-07 matematizuje jednoduché reálné situace s využitím proměnných; určí hodnotu výrazu, sčítá a násobí mnohočleny, provádí rozklad mnohočlenu na součin pomocí vzorců a vytýkáním

M-9-1-08 formuluje a řeší reálnou situaci pomocí rovnic a jejich soustav

M-9-1-09 analyzuje a řeší jednoduché problémy, modeluje konkrétní situace, v nichž využívá matematický aparát v oboru celých a racionálních čísel

Závislosti, vztahy a práce s daty

M-9-2-01 vyhledává, vyhodnocuje a zpracovává data

M-9-2-02 porovnává soubory dat

M-9-2-03 určuje vztah přímé anebo nepřímé úměrnosti

M-9-2-04 vyjádří funkční vztah tabulkou, rovnicí, grafem

M-9-2-05 matematizuje jednoduché reálné situace s využitím funkčních vztahů

Geometrie v rovině a v prostoru

M-9-3-01 zdůvodňuje a využívá polohové a metrické vlastnosti základních rovinných útvarů při řešení úloh a jednoduchých praktických problémů; využívá potřebnou matematickou symboliku

M-9-3-02 charakterizuje a třídí základní rovinné útvary

M-9-3-03 určuje velikost úhlu měřením a výpočtem

M-9-3-04 odhaduje a vypočítá obsah a obvod základních rovinných útvarů

M-9-3-05 využívá pojem množina všech bodů dané vlastnosti k charakteristice útvaru a k řešení polohových a nepolohových konstrukčních úloh

M-9-3-06 načrtne a sestrojí rovinné útvary

M-9-3-07 užívá k argumentaci a při výpočtech věty o shodnosti a podobnosti trojúhelníků

M-9-3-08 načrtne a sestrojí obraz rovinného útvaru ve středové a osové souměrnosti, určí osově a středově souměrný útvar

M-9-3-09 určuje a charakterizuje základní prostorové útvary (tělesa), analyzuje jejich vlastnosti

M-9-3-10 odhaduje a vypočítá objem a povrch těles

M-9-3-11 načrtne a sestrojí síť základních těles

M-9-3-12 načrtne a sestrojí obraz jednoduchých těles v rovině

M-9-3-13 analyzuje a řeší aplikační geometrické úlohy s využitím osvojeného matematického aparátu

Nestandardní aplikační úlohy a problémy

M-9-4-01 užívá logickou úvahu a kombinační úsudek při řešení úloh a problémů a nalézá různá řešení předkládaných nebo zkoumaných situací

M-9-4-02 řeší úlohy na prostorovou představivost, aplikuje a kombinuje poznatky a dovednosti z různých tematických a vzdělávacích oblastí

Učivo (orientační)

1.–3. ročník

- přirozená čísla do 1 000
- zápis a porovnávání čísel
- číselná osa
- sčítání a odčítání
- násobení a dělení
- pamětné početní operace
- slovní úlohy z praktického života
- vztahy rovnosti a nerovnosti
- orientace v čase a jednotky času
- jednoduché závislosti, tabulky, schémata a posloupnosti
- základní rovinné útvary a tělesa
- měření a odhad délky
- jednotky délky
- jednoduchá souměrnost

4.–5. ročník

- přirozená čísla a početní operace
- pamětné a písemné početní postupy
- vlastnosti početních operací
- zaokrouhlování, odhad a kontrola výsledků
- slovní a praktické úlohy
- zlomky a část celku
- sčítání a odčítání zlomků se stejným jmenovatelem
- desetinná čísla
- záporná čísla a jejich znázornění
- sběr, třídění a zpracování dat
- tabulky a diagramy
- rovinné útvary a jejich konstrukce
- obvod a obsah

- jednotky délky a obsahu
- rovnoběžnost a kolmost
- osová souměrnost
- nestandardní a problémové úlohy
- prostorová představivost

6.–9. ročník

- přirozená, celá a racionální čísla
- početní operace a jejich vlastnosti
- dělitelnost přirozených čísel
- mocniny a odmocniny
- poměr, měřítko a úměrnost
- procenta a jejich využití v praktických situacích
- výrazy a proměnné
- mnohočleny
- rovnice a soustavy rovnic
- matematizace reálných situací
- sběr, třídění, zpracování a interpretace dat
- tabulky, diagramy a grafy
- přímá a nepřímá úměrnost
- funkční vztahy
- rovinné útvary a jejich vlastnosti
- úhly
- obvod a obsah rovinných útvarů
- konstrukční úlohy
- shodnost a podobnost
- osová a středová souměrnost
- prostorová tělesa a jejich vlastnosti
- povrch a objem těles

- sítě a zobrazování těles
- logické a kombinační úlohy
- nestandardní aplikační úlohy
- úlohy rozvíjející prostorovou představivost
- praktické využití matematiky
- práce s kalkulátorem a vhodnými digitálními nástroji
- finanční situace přiměřené věku žáků

Učivo není chápáno jako pevně stanovený seznam témat pro jednotlivé ročníky. Je prostředkem k postupnému naplňování očekávaných výstupů. Konkrétní rozložení učiva do ročníků stanovují vyučující s ohledem na návaznost matematických pojmů, věk a potřeby žáků a organizaci výuky.

Na 2. stupni je věnována pozornost průběžnému upevňování základních početních dovedností a jejich využívání při řešení složitějších problémů. Nové matematické pojmy jsou podle možností vyvozovány z konkrétních situací, modelů, experimentování a předchozích zkušeností žáků.

Přesahy a vazby

- Informatika – práce s daty, tabulkami, grafy, algoritmické myšlení a digitální nástroje
- Fyzika – měření, převody jednotek, vztahy mezi veličinami, výpočty, grafy a práce s daty
- Chemie – poměry, procenta, výpočty a práce s veličinami
- Zeměpis – měřítko, grafy, statistická data a prostorová orientace
- Přírodopis – měření, data, tabulky, grafy a statistické údaje
- Praktické činnosti a Praktika / Design – měření, geometrie, odhad, přesnost a prostorová představivost
- finanční gramotnost – procenta, ceny, rozpočet, příjmy, výdaje a praktické finanční situace
- digitální gramotnost – práce s kalkulátorem, tabulkovými nástroji a dalšími vhodnými digitálními prostředky
- projektová a mezioborová výuka

Způsoby práce a hodnocení

Ve výuce jsou využívány zejména:

- názorné a manipulativní činnosti
- samostatné řešení úloh
- problémové a badatelské úlohy
- slovní úlohy vycházející z reálných situací
- matematické hry a logické úlohy
- práce s daty, tabulkami, diagramy a grafy
- práce s modely a geometrickými pomůckami
- individuální, párová a skupinová práce
- diskuse o různých způsobech řešení
- vysvětlování a obhajoba zvoleného postupu
- práce s chybou a její analýza
- gradované úlohy a další formy diferenciacce
- praktické a mezioborové úlohy
- vhodné digitální nástroje
- sebehodnocení a reflexe vlastního učení
- formativní a sumativní hodnocení

Při hodnocení je zohledňována nejen správnost výsledku, ale také porozumění matematickým vztahům, volba a vysvětlení postupu, schopnost využít matematické poznatky v nové nebo praktické situaci, práce s daty, přesnost, schopnost kontroly výsledku a individuální pokrok žáka.

Chyba je využívána jako zdroj informace o procesu učení. Žák je veden k tomu, aby dokázal chybu rozpoznat, porozumět její příčině a svůj postup opravit nebo hledat jiné řešení.

Při výuce i hodnocení jsou respektovány rozdílné vzdělávací potřeby žáků. Úlohy mohou být diferencovány obtížností, mírou podpory, rozsahem nebo způsobem řešení. Vedle zvládnutí základních očekávaných výstupů je vytvářen prostor také pro žáky s hlubším zájmem o matematiku a pro řešení náročnějších problémových úloh.

Hodnocení žáků vychází ze zásad hodnocení školy uvedených v kapitole 6 tohoto ŠVP.

5.5 Anglický jazyk

1. Charakteristika předmětu

Předmět Anglický jazyk rozvíjí komunikační dovednosti žáků a podporuje schopnost dorozumět se v běžných situacích každodenního života.

Důraz je kladen na praktické využití jazyka, porozumění mluvenému i psanému projevu, aktivní komunikaci a postupné budování jazykového sebevědomí žáků. Výuka podporuje přirozené používání cizího jazyka, práci s autentickými materiály a rozvoj kulturního povědomí.

Na 1. stupni je anglický jazyk posílen od 1. ročníku. Součástí výuky jsou prvky konverzace, činnostní učení a zařazování metody CLIL.

Na 1. stupni Anglický jazyk současně integruje vybrané vzdělávací obsahy vzdělávací oblasti Umění a kultura, oborů Hudební výchova a Výtvarná výchova. Integrace vychází z přirozeného propojení jazykového, hudebního, pohybového, dramatického a vizuálního vyjadřování. Součástí výuky jsou podle věku a jazykové úrovně žáků zejména písně, říkadla, rytmizace, zpěv a reprodukce, poslechové a hudebně-pohybové činnosti, dramatizace, práce s obrazem, ilustrací, fotografií a dalšími prostředky vizuální komunikace a vlastní tvořivé a prezentační činnosti. Ve 4. a 5. ročníku je toto propojení systematicky využíváno také v rámci činnostního a obsahově a jazykově integrovaného učení (CLIL)

Na 2. stupni je důraz kladen na komunikaci, práci s informacemi, samostatný jazykový projev a využití jazyka v praktických situacích, projektové výuce a mezioborových aktivitách.

Na 2. stupni Anglický jazyk současně integruje vybrané vzdělávací obsahy vzdělávací oblasti Umění a kultura, oborů Hudební výchova a Výtvarná výchova. Přirozenou součástí jazykového vzdělávání je práce s autentickými hudebními, vizuálními a audiovizuálními materiály a s kulturním prostředím anglicky mluvících zemí. Žáci pracují s písní, rytmem, zpěvem a reprodukcí, aktivním poslechem a hudebním či audiovizuálním dílem, seznamují se s jeho kulturním a společenským kontextem. Pracují také s fotografií, filmem, videoklipem, reklamou, plakátem a dalšími prostředky vizuální komunikace, interpretují jejich sdělení a využívají vizuální a audiovizuální prostředky při vlastní tvorbě a prezentaci. Integrované činnosti podporují současně rozvoj jazykových dovedností, kulturního povědomí, tvořivosti a schopnosti interpretovat různá kulturní sdělení.

2. Očekávané výstupy

1.–3. ročník (1. období)

Řečové dovednosti

CJ-3-1-01 rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně verbálně i neverbálně

CJ-3-1-02 zopakuje a použije slova a slovní spojení, se kterými se v průběhu výuky setkal

CJ-3-1-03 rozumí obsahu jednoduchého krátkého psaného textu, pokud má k dispozici vizuální oporu

CJ-3-1-04 rozumí obsahu jednoduchého krátkého mluveného textu, který je pronášen pomalu, zřetelně a s pečlivou výslovností, pokud má k dispozici vizuální oporu

CJ-3-1-05 přiřadí mluvenou a psanou podobu téhož slova či slovního spojení

CJ-3-1-06 píše slova a krátké věty na základě textové a vizuální předlohy

Integrované vzdělávací obsahy – Umění a kultura

V průběhu 1.–3. ročníku jsou v Anglickém jazyce podle charakteru výukových činností podporovány a dílčím způsobem naplňovány zejména tyto očekávané výstupy:

Hudební výchova

HV-3-1-01 – zpívá v jednohlase

HV-3-1-02 – rytmitizuje a melodizuje jednoduché texty

HV-3-1-04 – reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku a směr melodie

Výtvarná výchova

VV-3-1-02 – v tvorbě projevuje své vlastní zkušenosti; uplatňuje při tom v plošném i prostorovém uspořádání linie, tvary, objemy, barvy, objekty a další prvky a jejich kombinace

VV-3-1-03 – vnímá události různými smysly a vizuálně je vyjadřuje

VV-3-1-05 – na základě vlastní zkušenosti nalézá a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil

4.–5. ročník (2. období)

Poslech s porozuměním

CJ-5-1-01 rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou sdělovány pomalu a s pečlivou výslovností.

CJ-5-1-02 rozumí slovům a jednoduchým větám, pokud jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu

CJ-5-1-03 rozumí jednoduchému poslechovému textu, pokud je pronášen pomalu a zřetelně a má k dispozici vizuální oporu

Mluvení

CJ-5-2-01 zapojí se do jednoduchých rozhovorů

CJ-5-2-02 sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat

CJ-5-2-03 odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a podobné otázky pokládá

Čtení s porozuměním

CJ-5-3-01 vyhledá potřebnou informaci v jednoduchém textu, který se vztahuje k osvojovaným tématům

CJ-5-3-02 rozumí jednoduchým krátkým textům z běžného života, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu

Psaní

CJ-5-4-01 napíše krátký text s použitím jednoduchých vět a slovních spojení o sobě, rodině, činnostech a událostech z oblasti svých zájmů a každodenního života

CJ-5-4-02 vyplní osobní údaje do formuláře

Integrované vzdělávací obsahy – Umění a kultura

Ve 4. a 5. ročníku jsou prostřednictvím jazykových, hudebních, pohybových, dramatických, vizuálních a projektových činností v Anglickém jazyce současně naplňovány vybrané očekávané výstupy vzdělávací oblasti Umění a kultura:

Hudební výchova

HV-5-1-01 – zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase či dvojhlas v durových i mollových tóninách a při zpěvu využívá získané pěvecké dovednosti

HV-5-1-02 – realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností (zpěvem, hrou, tancem, doprovodnou hrou) jednoduchou melodii či píseň zapsanou pomocí not

HV-5-1-04 – rozpozná hudební formu jednoduché písně či skladby

HV-5-1-06 – rozpozná v proudu znějící hudby některé z užitých hudebních výrazových prostředků, upozorní na metroritmické, tempové, dynamické i zřetelné harmonické změny

HV-5-1-07 – ztvárňuje hudbu pohybem s využitím tanečních kroků, na základě individuálních schopností a dovedností vytváří pohybové improvizace

Výtvarná výchova

VV-5-1-01 – při vlastních tvůrčích činnostech užívá prvky vizuálně obrazného vyjádření; porovnává je na základě vztahů

VV-5-1-02 – při tvorbě vizuálně obrazných vyjádření se zaměřuje na projevení vlastních zkušeností

VV-5-1-03 – nalézá vhodné prostředky pro vizuálně obrazná vyjádření vzniklá na základě vztahu zrakového vnímání k vnímání dalšími smysly; uplatňuje je v plošné, objemové i prostorové tvorbě

VV-5-1-04 – osobitost svého vnímání uplatňuje v přístupu k realitě, k tvorbě a interpretaci

vizuálně obrazného vyjádření; pro vyjádření nových i neobvyklých pocitů a prožitků svobodně volí a kombinuje prostředky

VV-5-1-05 – porovnává různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření a přistupuje k nim jako ke zdroji inspirace

VV-5-1-06 – nalézá a do komunikace v sociálních vztazích zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil

6.–7. ročník (součást 3. období)

Poslech s porozuměním

CJ-9-1-01 rozumí informacím v jednoduchých poslechových textech, jsou-li pronášeny pomalu a zřetelně

CJ-9-1-02 rozumí obsahu jednoduché a zřetelně vyslovované promluvy či konverzace, která se týká osvojovaných témat

Mluvení

CJ-9-2-01 zeptá se na základní informace a adekvátně reaguje v běžných formálních i neformálních situacích

CJ-9-2-02 mluví o své rodině, kamarádech, škole, volném čase a dalších osvojovaných tématech

CJ-9-2-03 vypráví jednoduchý příběh či událost; popíše osoby, místa a věci ze svého každodenního života

Čtení s porozuměním

CJ-9-3-01 vyhledá požadované informace v jednoduchých každodenních autentických materiálech

CJ-9-3-02 rozumí krátkým a jednoduchým textům, vyhledá v nich požadované informace

Psaní

CJ-9-4-01 vyplní základní údaje o sobě ve formuláři

CJ-9-4-02 napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat

CJ-9-4-03 reaguje na jednoduché písemné sdělení

8.–9. ročník (součást 3. období)

Poslech s porozuměním

CJ-9-1-01 rozumí informacím v jednoduchých poslechových textech, jsou-li pronášeny pomalu a zřetelně

CJ-9-1-02 rozumí obsahu jednoduché a zřetelně vyslovované promluvy či konverzace, která se týká osvojovaných témat

Mluvení

CJ-9-2-01 zeptá se na základní informace a adekvátně reaguje v běžných formálních i neformálních situacích

CJ-9-2-02 mluví o své rodině, kamarádech, škole, volném čase a dalších osvojovaných tématech

CJ-9-2-03 vypráví jednoduchý příběh či událost; popíše osoby, místa a věci ze svého každodenního života

Čtení s porozuměním

CJ-9-3-01 vyhledá požadované informace v jednoduchých každodenních autentických materiálech

CJ-9-3-02 rozumí krátkým a jednoduchým textům, vyhledá v nich požadované informace

Psaní

CJ-9-4-01 vyplní základní údaje o sobě ve formuláři

CJ-9-4-02 napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat

CJ-9-4-03 reaguje na jednoduché písemné sdělení

V průběhu 6.–9. ročníku jsou prostřednictvím jazykových, hudebních, vizuálních, audiovizuálních a projektových činností současně rozvíjeny a naplňovány zejména tyto očekávané výstupy vzdělávací oblasti Umění a kultura:

Hudební výchova

HV-9-1-01 – využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách

HV-9-1-02 – uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu i při mluvním projevu v běžném životě; zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase i vícehlase, dokáže ocenit kvalitní vokální projev druhého

HV-9-1-03 – reprodukuje na základě svých individuálních hudebních schopností a dovedností různé motivy, témata i části skladeb, vytváří jednoduché doprovody, provádí jednoduché hudební improvizace

HV-9-1-05 – orientuje se v proudu znějící hudby, vnímá užité hudebně výrazové prostředky a charakteristické sémantické prvky, chápe jejich význam v hudbě a na základě toho přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku

HV-9-1-06 – zařadí na základě individuálních schopností a získaných vědomostí slyšenou hudbu do stylového období a porovnává ji z hlediska její slohové a stylové příslušnosti s dalšími skladbami

HV-9-1-07 – vyhledává souvislosti mezi hudbou a jinými druhy umění

Výtvarná výchova

VV-9-1-02 – zaznamenává vizuální zkušenost, i zkušenosti získané ostatními smysly, zaznamenává podněty z představ a fantazie

VV-9-1-03 – zachycuje jevy a procesy v proměnách a vztazích; k tvorbě užívá některé metody uplatňované v současném výtvarném umění a digitálních médiích – počítačová grafika, fotografie, video, animace

VV-9-1-04 – vybírá, kombinuje a vytváří prostředky pro vlastní osobité vyjádření

VV-9-1-05 – rozliší působení vizuálně obrazného vyjádření v rovině smyslového účinku, v rovině subjektivního účinku

VV-9-1-06 – interpretuje umělecká vizuálně obrazná vyjádření současnosti i minulosti; vychází při tom ze svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností a prožitků

VV-9-1-07 – ověřuje komunikační účinky vybraných, upravených či samostatně vytvořených vizuálně obrazných vyjádření

Způsob realizace integrovaného vzdělávacího obsahu

Integrované výstupy jsou naplňovány v přímé souvislosti s osvojováním cizího jazyka. Žáci zpívají a reprodukují přiměřené anglické písně a říkadla, pracují s jejich rytmem, melodií, tempem a výrazem, reagují na hudbu pohybem a využívají hudební a dramatické činnosti při osvojování výslovnosti, intonace, slovní zásoby a komunikačních dovedností. Při poslechových činnostech pracují také s autentickými hudebními a audiovizuálními materiály přiměřenými věku.

V rámci vizuálních a tvořivých činností žáci pracují s obrazem, ilustrací, fotografií, komiksem, plakátem, jednoduchým audiovizuálním sdělením a dalšími prostředky vizuální komunikace. Vytvářejí vlastní vizuální výstupy vztahující se k probíraným tématům, zkušenostem a kulturním souvislostem, volí a kombinují prostředky vlastního vyjádření a své výstupy představují a využívají při komunikaci.

Činnosti jsou přizpůsobovány věku, jazykové úrovni a individuálním schopnostem žáků. Integrované výstupy jsou současně dále rozvíjeny v samostatných předmětech Hudební výchova a Výtvarná výchova.

Integrované výstupy jsou naplňovány v přímém propojení s rozvojem jazykových a komunikačních dovedností. Žáci pracují s písněmi a dalšími autentickými hudebními materiály, podle svých schopností je reprodukují, využívají zpěv při osvojování výslovnosti, intonace, rytmu a přirozeného frázování cizího jazyka a prostřednictvím aktivního poslechu vnímají hudební a výrazové prostředky. Hudební materiál je využíván také k poznávání kulturních, společenských a historických souvislostí anglicky mluvících zemí.

Vizuální a audiovizuální obsah je realizován zejména prostřednictvím práce s fotografií, ilustrací, filmem, videoklipem, reklamou, plakátem, digitálním obrazem a dalšími formami současné vizuální komunikace. Žáci tato sdělení interpretují, porovnávají jejich komunikační a kulturní účinek a využívají vizuální a audiovizuální prostředky při vlastní jazykové, projektové a prezentační tvorbě.

Integrované výstupy jsou naplňovány v návaznosti na samostatnou Hudební výchovu a Výtvarnou výchovu a dále rozvíjeny v průběhu celého 2. stupně, včetně 9. ročníku.

3. Učivo (orientační)

- komunikace v běžných situacích
- slovní zásoba osvojovaných témat
- poslech a čtení s porozuměním
- jednoduchý mluvený a písemný projev
- práce s autentickými materiály
- projektové a komunikační aktivity
- využití jazyka v praktických situacích

Integrované hudební, výtvarné a kulturní činnosti – písně a říkadla, zpěv a reprodukce, rytmus, poslech, hudebně-pohybové a dramatické činnosti; obraz, ilustrace, fotografie, komiks, plakát a jednoduché audiovizuální sdělení; vlastní tvorba a prezentace; kultura a umělecké projevy anglicky mluvících zemí

4. Přesahy a vazby

- rozvoj jazykové a čtenářské gramotnosti
- multikulturní výchova
- mediální výchova
- digitální kompetence
- využití metody CLIL
- projektová a mezioborová výuka

5. Způsoby práce a hodnocení

- komunikativní a činnostní výuka
- práce ve dvojicích a skupinách
- konverzační aktivity
- práce s autentickými materiály
- projektová výuka a prezentace
- formativní hodnocení a sebehodnocení žáků

V 1. a 2. ročníku převažují motivační a formativní prvky hodnocení.

Hodnocení žáků vychází ze zásad hodnocení školy uvedených v kapitole 6 tohoto ŠVP.

5.6 Další cizí jazyk

Charakteristika předmětu

Předmět Další cizí jazyk rozvíjí schopnost žáků komunikovat v dalším cizím jazyce a navazuje na zkušenosti získané při výuce českého a anglického jazyka.

Důraz je kladen především na praktické využití jazyka v běžných komunikačních situacích, porozumění jednoduchým mluveným a písemným sdělením a postupné rozvíjení schopnosti samostatně se vyjadřovat.

Výuka podporuje pozitivní vztah k jazykovému vzdělávání, poznávání jiných zemí a kultur a schopnost využívat vhodné zdroje a digitální technologie při učení se cizímu jazyku.

Vzdělávací obsah je společný pro všechny jazyky nabízené školou v rámci předmětu Další cizí jazyk. Konkrétní nabídka jazyků může být každoročně aktualizována s ohledem na personální a organizační možnosti školy a zájem žáků.

Výuka Dalšího cizího jazyka současně integruje vybrané vzdělávací obsahy vzdělávací oblasti Umění a kultura. Prostřednictvím písní, říkadel, rytmických a reprodukčních činností, poslechu, práce s autentickými hudebními a audiovizuálními materiály a poznávání kulturního prostředí zemí příslušného jazyka jsou rozvíjeny vybrané obsahy Hudební výchovy. Výtvarná a vizuálně komunikační složka je realizována zejména prostřednictvím práce s obrazem, fotografií, filmem, videoklipem, reklamou, plakátem a dalšími kulturními a vizuálními sděleními a prostřednictvím vlastní projektové a prezentační tvorby žáků.

Očekávané výstupy

6.–9. ročník (3. období)

Poslech s porozuměním

DCJ-9-1-01 rozumí jednoduchým pokynům a otázkám učitele, které jsou pronášeny pomalu a s pečlivou výslovností, a reaguje na ně

DCJ-9-1-02 rozumí slovům a jednoduchým větám, které jsou pronášeny pomalu a zřetelně a týkají se osvojovaných témat, zejména pokud má k dispozici vizuální oporu

DCJ-9-1-03 rozumí základním informacím v krátkých poslechových textech týkajících se každodenních témat

Mluvení

DCJ-9-2-01 zapojí se do jednoduchých rozhovorů

DCJ-9-2-02 sdělí jednoduchým způsobem základní informace týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat

DCJ-9-2-03 odpovídá na jednoduché otázky týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a podobné otázky pokládá

Čtení s porozuměním

DCJ-9-3-01 rozumí jednoduchým informačním nápisům a orientačním pokynům

DCJ-9-3-02 rozumí slovům a jednoduchým větám, které se vztahují k běžným tématům

DCJ-9-3-03 rozumí krátkému jednoduchému textu zejména, pokud má k dispozici vizuální oporu, a vyhledá v něm požadovanou informaci

Psaní

DCJ-9-4-01 vyplní základní údaje o sobě ve formuláři

DCJ-9-4-02 napíše jednoduché texty týkající se jeho samotného, rodiny, školy, volného času a dalších osvojovaných témat

DCJ-9-4-03 stručně reaguje na jednoduché písemné sdělení

Integrované očekávané výstupy Umění a kultura

V návaznosti na charakter probíraných témat a jazykovou úroveň žáků jsou v Dalším cizím jazyce podporovány a spolu naplňovány zejména:

Hudební výchova: HV-9-1-01, HV-9-1-02, HV-9-1-05, HV-9-1-06, HV-9-1-07

Výtvarná výchova: VV-9-1-03, VV-9-1-05, VV-9-1-06, VV-9-1-07.

Výstupy jsou realizovány zejména prostřednictvím práce s písní, zpěvu a reprodukce, aktivního poslechu, autentických hudebních a audiovizuálních materiálů, poznávání kulturních souvislostí, práce s obrazem, fotografií, filmem, videoklipem a dalšími prostředky vizuální komunikace a prostřednictvím vlastní projektové a prezentační činnosti.

Učivo (orientační)

- zvuková a grafická podoba jazyka, základní výslovnostní návyky
- slovní zásoba a komunikace v běžných situacích
- tematické okruhy – žák a jeho okolí, rodina, škola, volný čas, domov, cestování, nakupování, jídlo, kalendářní rok
- základní gramatické struktury a typy vět

- poslech a čtení jednoduchých textů s porozuměním
- jednoduchý ústní a písemný projev
- reálie zemí příslušné jazykové oblasti
- práce se slovníky, autentickými materiály a digitálními zdroji

Konkrétní rozložení učiva a očekávaných výstupů do jednotlivých ročníků je v kompetenci školy a vyučujících a je upřesňováno v tematických plánech.

Přesahy a vazby

- průřezové téma Osobnostní a sociální výchova – komunikace, spolupráce a mezilidské vztahy
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech – poznávání Evropy a světa
- Multikulturní výchova – poznávání a respektování kulturních odlišností
- digitální kompetence – využívání digitálních zdrojů a nástrojů při učení
- jazyková a čtenářská gramotnost
- vazby na český jazyk, anglický jazyk, zeměpis a další vzdělávací oblasti

Způsoby práce a hodnocení

- komunikativní a činnostní výuka
- práce ve dvojicích a skupinách
- rozhovory a modelové komunikační situace
- poslech a práce s jednoduchými autentickými materiály
- projektové a prezentační aktivity
- využívání digitálních nástrojů a zdrojů
- diferenciaci podle jazykové úrovně a potřeb žáků
- formativní a sumativní hodnocení a sebehodnocení žáků

Hodnocení žáků vychází ze zásad hodnocení školy uvedených v kapitole 6 tohoto ŠVP.

5.7 Informatika

Charakteristika předmětu

Předmět Informatika rozvíjí informatické myšlení, schopnost pracovat s daty a informacemi, řešit problémy pomocí algoritmických postupů a smysluplně využívat digitální technologie.

Důraz je kladen na aktivní práci žáků, hledání řešení, experimentování, tvorbu a ověřování postupů a porozumění principům fungování digitálních technologií. Žáci se učí pracovat s daty, modelovat situace, vytvářet a upravovat algoritmy a programy, pracovat s informačními systémy a bezpečně využívat digitální prostředí.

Výuka propojuje informatické vzdělávání s praktickými situacemi a podle povahy činností také s technickými, tvořivými a designovými aktivitami. Digitální gramotnost není rozvíjena pouze v Informatice, ale systematicky také napříč ostatními vzdělávacími oblastmi. Toto pojetí odpovídá celkové koncepci ŠVP.

Očekávané výstupy

4.–5. ročník (2. období)

Data, informace a modelování

I-5-1-01 uvede příklady dat, která ho obklopují a která mu mohou pomoci lépe se rozhodnout; vyslovuje odpovědi na základě dat

I-5-1-02 popíše konkrétní situaci, určí, co k ní již ví, a znázorní ji

I-5-1-03 vyčte informace z daného modelu

Algoritmizace a programování

I-5-2-01 sestavuje a testuje symbolické zápisy postupů

I-5-2-02 popíše jednoduchý problém, navrhne a popíše jednotlivé kroky jeho řešení

I-5-2-03 v blokově orientovaném programovacím jazyce sestaví program; rozpozná opakující se vzory, používá opakování a připravené podprogramy

I-5-2-04 ověří správnost jím navrženého postupu či programu, najde a opraví v něm případnou chybu

Informační systémy

I-5-3-01 v systémech, které ho obklopují, rozezná jednotlivé prvky a vztahy mezi nimi

I-5-3-02 pro vymezený problém zaznamenává do existující tabulky nebo seznamu číselná i nečíselná data

Digitální technologie

I-5-4-01 najde a spustí aplikaci, pracuje s daty různého typu

I-5-4-02 propojí digitální zařízení, uvede možná rizika, která s takovým propojením souvisejí

I-5-4-03 dodržuje bezpečnostní a jiná pravidla pro práci s digitálními technologiemi

6.–9. ročník (3. období)

Data, informace a modelování

I-9-1-01 získá z dat informace, interpretuje data, odhaluje chyby v cizích interpretacích dat

I-9-1-02 navrhuje a porovnává různé způsoby kódování dat s cílem jejich uložení a přenosu

I-9-1-03 vymezí problém a určí, jaké informace bude potřebovat k jeho řešení; situaci modeluje pomocí grafů, případně obdobných schémat; porovná svůj navržený model s jinými modely k řešení stejného problému a vybere vhodnější, svou volbu zdůvodní

I-9-1-04 zhodnotí, zda jsou v modelu všechna data potřebná k řešení problému; vyhledá chybu v modelu a opraví ji

Algoritmizace a programování

I-9-2-01 po přečtení jednotlivých kroků algoritmu nebo programu vysvětlí celý postup; určí problém, který je daným algoritmem řešen

I-9-2-02 rozdělí problém na jednotlivě řešitelné části a navrhne a popíše kroky k jejich řešení

I-9-2-03 vybere z více možností vhodný algoritmus pro řešený problém a svůj výběr zdůvodní; upraví daný algoritmus pro jiné problémy, navrhne různé algoritmy pro řešení problému

I-9-2-05 v blokově orientovaném programovacím jazyce vytvoří přehledný program s ohledem na jeho možné důsledky a svou odpovědnost za ně; program vyzkouší a opraví v něm případné chyby; používá opakování, větvení programu, proměnné

I-9-2-06 ověří správnost postupu, najde a opraví v něm případnou chybu

Informační systémy

I-9-3-01 vysvětlí účel informačních systémů, které používá, identifikuje jejich jednotlivé prvky a vztahy mezi nimi; zvažuje možná rizika při navrhování i užívání informačních systémů

I-9-3-02 nastavuje zobrazení, řazení a filtrování dat v tabulce, aby mohl odpovědět na položenou otázku; využívá funkce pro automatizaci zpracování dat

I-9-3-03 vymezí problém a určí, jak při jeho řešení využije evidenci dat; na základě doporučeného i vlastního návrhu sestaví tabulku pro evidenci dat a nastaví pravidla a postupy pro práci se záznamy v evidenci dat

I-9-3-04 sám evidenci vyzkouší a následně zhodnotí její funkčnost, případně navrhne její úpravu

Digitální technologie

I-9-4-01 popíše, jak funguje počítač po stránce hardwaru i operačního systému; diskutuje o fungování digitálních technologií určujících trendy ve světě

I-9-4-02 ukládá a spravuje svá data ve vhodném formátu s ohledem na jejich další zpracování či přenos

I-9-4-03 vybírá nejvhodnější způsob připojení digitálních zařízení do počítačové sítě; uvede příklady sítí a popíše jejich charakteristické znaky

I-9-4-04 poradí si s typickými závadami a chybovými stavy počítače

I-9-4-05 dokáže usměrnit svoji činnost tak, aby minimalizoval riziko ztráty či zneužití dat; popíše fungování a diskutuje omezení zabezpečovacích řešení

Učivo (orientační)

- data, informace, jejich získávání, zpracování a interpretace
- kódování a přenos informací
- modelování, grafy a schémata
- algoritmizace, programování a práce s chybou
- informační systémy a práce se strukturovanými daty
- hardware, software, operační systémy a počítačové sítě
- bezpečnost, ochrana dat, digitální identita a digitální stopa
- praktické využití digitálních technologií
- technické, tvořivé a designové činnosti využívající digitální technologie

Konkrétní rozložení učiva a očekávaných výstupů do jednotlivých ročníků je v kompetenci školy a vyučujících a je upřesňováno v tematických plánech. Tento princip odpovídá pojetí učebních osnov v kapitolách 5.1 a 5.2.

Přesahy a vazby

- digitální gramotnost a digitální kompetence napříč vzděláváním
- matematická gramotnost – logické myšlení, práce s daty, modelování

- čtenářská gramotnost – práce s informacemi, jejich interpretace a kritické hodnocení
- mediální výchova – kritické posuzování informací a digitálního obsahu
- Osobnostní a sociální výchova – spolupráce, odpovědnost a bezpečné chování v digitálním prostředí
- Člověk a svět práce – praktické, technické, tvořivé a designové činnosti
- projektová a mezipředmětová výuka

Způsoby práce a hodnocení

- řešení praktických a problémových úloh
- objevování, experimentování a ověřování řešení
- algoritmizace a programování
- práce s daty a digitálními nástroji
- individuální, párová a skupinová práce
- projektové a tvořivé činnosti
- práce s chybou jako přirozenou součástí řešení problémů
- formativní a sumativní hodnocení a sebehodnocení žáků

Hodnocení žáků vychází ze zásad hodnocení školy uvedených v kapitole 6 tohoto ŠVP.

5.8 Člověk a jeho svět

Charakteristika vzdělávací oblasti a předmětů

Vzdělávací oblast Člověk a jeho svět rozvíjí základní poznání žáka o člověku, společnosti, přírodě, zdraví, bezpečí, místě, ve kterém žije, a o světě kolem něj. Navazuje na zkušenosti žáků z rodiny a předškolního vzdělávání a postupně je vede k porozumění souvislostem mezi člověkem, společností a přírodou.

Důraz je kladen na pozorování, objevování, praktickou zkušenost, práci s informacemi, orientaci v prostředí, porozumění vztahům mezi lidmi, odpovědné chování a péči o vlastní zdraví a bezpečí.

Vzdělávací obsah je na 1. stupni realizován prostřednictvím předmětů:

- **Prvouka** v 1.–3. ročníku,
- **Přírodověda** ve 4.–5. ročníku,

- **Vlastivěda** ve 4.–5. ročníku.

Vzdělávací obsah zahrnuje tematické okruhy **Místo, kde žijeme; Lidé kolem nás; Lidé a čas; Rozmanitost přírody; Člověk a jeho zdraví**. Toto členění navazuje také na původní pojetí předmětů školy.

Součástí vzdělávání je rozvoj vztahu k místu, kde žáci žijí, poznávání Brna a regionu, environmentální odpovědnost, finanční gramotnost, ochrana člověka za běžných rizik a mimořádných událostí, dopravní výchova, zdravý životní styl a přiměřeně věku také témata související s dospíváním, vztahy a sexuální výchovou.

Očekávané výstupy

1.–3. ročník (1. období) – Prvouka

Místo, kde žijeme

ČJS-3-1-01 vyznačí v jednoduchém plánu místo svého bydliště a školy, cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí

ČJS-3-1-02 začlení svou obec (město) do příslušného kraje a obslužného centra ČR, pozoruje a popisuje změny v nejbližším okolí, obci (městě)

Lidé kolem nás

ČJS-3-2-01 rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi

ČJS-3-2-02 odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností

Lidé a čas

ČJS-3-3-01 využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti

ČJS-3-3-02 pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události regionu

ČJS-3-3-03 uplatňuje elementární poznatky o sobě, o rodině a činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí; na příkladech porovnává minulost a současnost

Rozmanitost přírody

ČJS-3-4-01 pozoruje, popisuje a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích

ČJS-3-4-02 roztřídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, uvede příklady výskytu organismů ve známé lokalitě

ČJS-3-4-03 provádí jednoduché pokusy u skupiny známých látek, určuje jejich společné a rozdílné vlastnosti a změří základní veličiny pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů

Člověk a jeho zdraví

ČJS-3-5-01 uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle; projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví

ČJS-3-5-02 rozezná nebezpečí různého charakteru, využívá bezpečná místa pro hru a trávení volného času, uplatňuje základní pravidla bezpečného chování účastníka silničního provozu a jedná tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných

ČJS-3-5-03 chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná; v případě potřeby požádá o pomoc pro sebe i pro jiné; ovládá způsoby komunikace s operátory tísňových linek

ČJS-3-5-04 reaguje adekvátně na pokyny dospělých při mimořádných událostech

4.–5. ročník (2. období) – Přírodověda a Vlastivěda

Místo, kde žijeme

ČJS-5-1-01 určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu

ČJS-5-1-02 určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě

ČJS-5-1-03 rozlišuje mezi náčrty, plány a základními typy map; vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy

ČJS-5-1-04 vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam

ČJS-5-1-05 porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích

ČJS-5-1-06 rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam

Lidé kolem nás

ČJS-5-2-01 vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci (městě)

ČJS-5-2-02 rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se už nemohou tolerovat

ČJS-5-2-03 orientuje se v základních formách vlastnictví; používá peníze v běžných situacích, odhadne a zkontroluje cenu nákupu a vrácené peníze, na příkladu ukáže nemožnost realizace všech chtěných výdajů, vysvětlí, proč spořit, kdy si půjčovat a jak vracet dluhy

Lidé a čas

ČJS-5-3-01 pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy

ČJS-5-3-02 využívá knihovny, sbírky muzeí a galerie jako informační zdroje pro pochopení minulosti

ČJS-5-3-03 srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik

Rozmanitost přírody

ČJS-5-4-01 objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka

ČJS-5-4-02 vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období

ČJS-5-4-03 zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionů, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organismy

ČJS-5-4-04 porovnává na základě pozorování základní projevy života na konkrétních organismech, prakticky třídí organismy do známých skupin, využívá k tomu i jednoduché klíče a atlasy

ČJS-5-4-05 zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat

ČJS-5-4-06 založí jednoduchý pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu

Člověk a jeho zdraví

ČJS-5-5-01 využívá poznatků o lidském těle k podpoře vlastního zdravého způsobu života

ČJS-5-5-02 rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před a po jeho narození

ČJS-5-5-03 účelně plánuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek podle vlastních potřeb s ohledem na oprávněné nároky jiných osob

ČJS-5-5-04 uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události; vnímá dopravní situaci, správně ji vyhodnotí a vyvodí odpovídající závěry pro své chování jako chodec a cyklista

ČJS-5-5-05 předvede v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek

ČJS-5-5-06 uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou

ČJS-5-5-07 rozpozná život ohrožující zranění; ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc

ČJS-5-5-08 uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví a orientuje se v bezpečných způsobech sexuálního chování mezi chlapci a děvčaty v daném věku

Učivo (orientační)

- domov, škola, obec, Brno, region, Česká republika a Evropa
- orientace v krajině, plány a mapy
- rodina, mezilidské vztahy, pravidla soužití, práva a povinnosti
- vlastnictví, peníze a základní finanční gramotnost
- čas, minulost a současnost, regionální a české dějiny
- živá a neživá příroda, organismy, přírodní společenstva a životní prostředí
- Země a vesmír
- pozorování, měření, pokusy a práce s přírodninami
- lidské tělo, vývoj člověka, zdraví, zdravý životní styl a prevence
- vztahy, dospívání a přiměřeně věku sexuální výchova
- osobní bezpečí, dopravní výchova, první pomoc a mimořádné události

Konkrétní rozložení učiva do jednotlivých ročníků je v kompetenci školy a vyučujících a je upřesňováno v tematických plánech.

Přesahy a vazby

- průřezové téma Osobnostní a sociální výchova – sebepoznání, vztahy, komunikace, spolupráce a bezpečné chování
- Environmentální výchova – vztah k přírodě, ochrana životního prostředí a odpovědné jednání
- Výchova demokratického občana – pravidla soužití, občanství a základní demokratické principy
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech – Česká republika, Evropa a svět
- Multikulturní výchova – respekt k odlišnostem a poznávání různých kultur
- Mediální výchova – práce s informacemi a jejich základní kritické posuzování

- čtenářská, matematická, finanční a digitální gramotnost
- vazby na Osobnostní a sociální výchovu, Český jazyk, Matematiku, Informatiku, Praktické činnosti, Výtvarnou výchovu a Tělesnou výchovu

Oblast Člověk a jeho svět současně vytváří na 1. stupni prostor pro témata zdraví, bezpečí, vztahů a sexuální výchovy. Tato témata jsou podle svého charakteru dále rozvíjena v předmětu Osobnostní a sociální výchova. Tím je zachována návaznost na koncepci uvedenou v kapitole 4.4.

Způsoby práce a hodnocení

- pozorování, objevování a praktické činnosti
- vycházky, exkurze a terénní výuka
- jednoduché pokusy a badatelské aktivity
- práce s mapou, plánem, časovou osou a informačními zdroji
- řešení praktických a modelových situací
- projektová a mezioborová výuka
- individuální, párová a skupinová práce
- propojování učiva se zkušeností žáků a prostředím, ve kterém žijí
- formativní a sumativní hodnocení a sebehodnocení žáků

V 1. a 2. ročníku převažují motivační a formativní prvky hodnocení.

Hodnocení žáků vychází ze zásad hodnocení školy uvedených v kapitole 6 tohoto ŠVP.

5.9 Dějepis

Charakteristika předmětu

Předmět Dějepis vede žáky k porozumění minulosti a jejímu významu pro současnost. Navazuje na poznatky a dovednosti získané na 1. stupni zejména ve vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět.

Cílem výuky dějepisu není memorování izolovaných historických údajů, ale porozumění minulosti a jejímu významu pro současnost. Žáci pracují s historickými prameny a různými zdroji informací, kladou otázky, porovnávají různé pohledy na minulost, hledají příčiny a důsledky historických událostí a své závěry formulují a dokládají argumenty. Významný prostor je věnován moderním a soudobým dějinám, které žákům pomáhají porozumět společnosti a světu, ve kterém žijí.

Žáci pracují s historickými prameny a různými zdroji informací, kladou otázky, vyhledávají a porovnávají informace, rozlišují fakta, názory a interpretace, posuzují věrohodnost zdrojů a formulují vlastní závěry. Učí se své názory zdůvodňovat a dokládat argumenty a důkazy.

Významný prostor je věnován moderním a soudobým dějinám, zejména dějinám 20. století a událostem, jejichž důsledky ovlivňují současnou českou, evropskou a světovou společnost. Výuka propojuje české, evropské a světové dějiny a podle možností využívá také regionální dějiny Brna a jižní Moravy.

Výuka je založena zejména na problémových a badatelských otázkách, práci s prameny, diskusi, interpretaci, projektových úlohách a hledání historických souvislostí. Chronologické znalosti, významné události a osobnosti slouží především jako prostředek k orientaci v historickém vývoji a porozumění jeho souvislostem.

Toto pojetí rozvíjí již původní zaměření předmětu na práci s různými informačními zdroji, problémové úlohy, projekty, diskuse, prezentace a exkurze.

Očekávané výstupy

6.–9. ročník (3. období)

Člověk v dějinách

D-9-1-01 uvede konkrétní příklady důležitosti a potřeby dějepisných poznatků

D-9-1-02 uvede příklady zdrojů informací o minulosti; pojmenuje instituce, kde jsou tyto zdroje shromažďovány

D-9-1-03 orientuje se na časové ose a v historické mapě, řadí hlavní historické epochy v chronologickém sledu

Počátky lidské společnosti

D-9-2-01 charakterizuje život pravěkých sběračů a lovců, jejich materiální a duchovní kulturu

D-9-2-02 objasní význam zemědělství, dobytkářství a zpracování kovů pro lidskou společnost

Nejstarší civilizace. Kořeny evropské kultury

D-9-3-01 rozpozná souvislost mezi přírodními podmínkami a vznikem prvních velkých zemědělských civilizací

D-9-3-02 uvede nejvýznamnější typy památek, které se staly součástí světového kulturního dědictví

D-9-3-03 demonstrovuje na konkrétních příkladech přínos antické kultury a zrod křesťanství

D-9-3-04 porovná formy vlády a postavení společenských skupin v jednotlivých státech a vysvětlí podstatu antické demokracie

Křesťanství a středověká Evropa

D-9-4-01 popíše podstatnou změnu evropské situace, která nastala v důsledku příchodu nových etnik, christianizace a vzniku států

D-9-4-02 objasní situaci Velkomoravské říše a vnitřní vývoj českého státu a postavení těchto státních útvarů v evropských souvislostech

D-9-4-03 vymezí úlohu křesťanství a víry v životě středověkého člověka, konflikty mezi světskou a církevní mocí

D-9-4-04 ilustruje postavení jednotlivých vrstev středověké společnosti, uvede příklady románské a gotické kultury

Objevy a dobývání. Počátky nové doby

D-9-5-01 vysvětlí znovuoobjevení antického ideálu člověka, nové myšlenky žádající reformu církve

D-9-5-02 vymezí význam husitské tradice pro český politický a kulturní život

D-9-5-03 popíše průběh zámořských objevů, jejich příčiny a důsledky

D-9-5-04 objasní postavení českého státu v podmínkách Evropy a jeho postavení uvnitř habsburské monarchie

D-9-5-05 objasní příčiny a důsledky vzniku třicetileté války a posoudí její důsledky

Modernizace společnosti

D-9-6-01 vysvětlí podstatné ekonomické, sociální, politické a kulturní změny ve vybraných zemích a u nás, které charakterizují modernizaci společnosti

D-9-6-02 objasní souvislosti mezi událostmi francouzské revoluce a napoleonských válek a rozbitím starých společenských struktur v Evropě

D-9-6-03 porovná jednotlivé fáze utváření novodobého českého národa v souvislosti s národními hnutími vybraných evropských národů

D-9-6-04 vysvětlí rozdílné tempo modernizace a prohloubení nerovnoměrnosti vývoje jednotlivých částí Evropy a světa včetně důsledků, ke kterým tato nerovnoměrnost vedla; charakterizuje soupeření mezi velmocemi a vymezí význam kolonií

Moderní doba

D-9-7-01 na příkladech demonstuje zneužití techniky ve světových válkách a jeho důsledky

D-9-7-02 rozpozná klady a nedostatky demokratických systémů

D-9-7-03 charakterizuje jednotlivé totalitní systémy, příčiny jejich nastolení v širších ekonomických a politických souvislostech a důsledky jejich existence pro svět; rozpozná destruktivní sílu totalitarismu a vypjatého nacionalismu

D-9-7-04 na příkladech vyloží antisemitismus, rasismus a jejich nepřijatelnost z hlediska lidských práv

D-9-7-05 zhodnotí postavení Československa v evropských souvislostech a jeho vnitřní sociální, politické, hospodářské a kulturní prostředí

Rozdělený a integrující se svět

D-9-8-01 vysvětlí příčiny a důsledky vzniku bipolárního světa; uvede příklady střetávání obou bloků

D-9-8-02 vysvětlí a na příkladech doloží mocenské a politické důvody euroatlantické hospodářské a vojenské spolupráce

D-9-8-03 posoudí postavení rozvojových zemí

D-9-8-04 prokáže základní orientaci v problémech současného světa

Výstupy moderních a soudobých dějin zahrnují mimo jiné demokracii a totalitní systémy, rasismus a antisemitismus, vývoj Československa, bipolární svět a orientaci v problémech současnosti. Jejich významné zastoupení je tedy přímo součástí očekávaných výstupů RVP obsažených již v původním ŠVP.

Učivo (orientační)

- historický čas a prostor, význam poznávání minulosti
- historické prameny, jejich vznik, interpretace a kritické hodnocení
- pravěk a vznik prvních lidských společností
- nejstarší civilizace a kořeny evropské kultury
- antika, demokracie a počátky křesťanství
- středověká společnost, vznik evropských států a vývoj českého státu
- renesance, reformace, zámořské objevy a proměny raného novověku
- vznik moderní společnosti, revoluce, industrializace, nacionalismus a kolonialismus
- vznik moderního českého národa a proměny českých zemí
- první světová válka a vznik Československa

- demokracie a totalitní režimy
- nacismus, holokaust, druhá světová válka a jejich důsledky
- poválečný svět, studená válka a rozdělení Evropy
- komunistické Československo, rok 1968, normalizace a každodenní život v diktatuře
- rok 1989, obnovení demokracie, vznik České republiky a evropská integrace
- proměny světa po skončení studené války a historické kořeny problémů současnosti
- regionální dějiny Brna a jižní Moravy v souvislosti s českými a evropskými dějinami

Učivo není chápáno jako seznam izolovaných údajů, které musí být probrány se stejnou mírou podrobnosti. Rozsah jednotlivých témat vychází z očekávaných výstupů RVP, vzdělávacích potřeb žáků a jejich významu pro porozumění historickým souvislostem a současnému světu. Větší prostor je věnován moderním a soudobým dějinám.

Konkrétní rozložení učiva a očekávaných výstupů do jednotlivých ročníků je v kompetenci školy a vyučujících a je upřesňováno v tematických plánech. Tím je zachováno otevřené pojetí osnov stanovené v kapitolách 5.1 a 5.2.

Přesahy a vazby

- Výchova demokratického občana – demokracie, občanství, lidská práva, totalitní režimy
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech – evropské dějiny, integrace a globální souvislosti
- Multikulturní výchova – kulturní rozmanitost, stereotypy, nacionalismus, rasismus a antisemitismus
- Osobnostní a sociální výchova – hodnoty, postoje, komunikace, spolupráce a argumentace
- Mediální výchova – propaganda, manipulace, práce se zdroji, rozlišování faktů, názorů a interpretací
- čtenářská a digitální gramotnost – vyhledávání, porovnávání, interpretace a kritické hodnocení informací
- vazby na Občanskou výchovu, Český jazyk a literaturu, Zeměpis, Informatiku, Výtvarnou a Hudební výchovu

Způsoby práce a hodnocení

- práce s primárními a sekundárními historickými prameny
- práce s textem, fotografiemi, mapami, karikaturami, statistikami, dobovým tiskem, audiovizuálními materiály a dalšími zdroji
- badatelské a problémové otázky
- porovnávání různých zdrojů a interpretací minulosti
- hledání příčin, důsledků, změn a kontinuity
- formulování hypotéz, závěrů a argumentů založených na důkazech
- diskuse, debaty a modelové situace
- individuální a skupinové badatelské úlohy
- projektová a mezioborová výuka
- využívání regionálních dějin, pamětnických svědectví, muzeí, archivů, památníků a dalších autentických zdrojů
- exkurze a vzdělávání mimo školu
- využívání digitálních historických zdrojů a databází
- formativní a sumativní hodnocení a sebehodnocení žáků

Při hodnocení je vedle znalosti základních historických skutečností kladen důraz zejména na porozumění souvislostem, práci s historickým pramenem a informacemi, schopnost formulovat otázky, interpretovat dostupné důkazy a věcně argumentovat.

Hodnocení žáků vychází ze zásad hodnocení školy uvedených v kapitole 6 tohoto ŠVP.

5.10 Občanská výchova

Charakteristika předmětu

Předmět Občanská výchova vede žáky k porozumění sobě samým, vztahům s druhými lidmi a společností, jejíž jsou součástí. Podporuje jejich postupné směřování k samostatnosti, odpovědnosti, respektu k druhým a aktivnímu občanství.

Význam předmětu spočívá nejen v osvojování znalostí, ale především v jejich využívání v reálném životě. Žáci se učí orientovat ve společnosti, rozumět základním principům demokracie a právního státu, znát svá práva a povinnosti, odpovědně hospodařit a kriticky přemýšlet o informacích a společenských jevech.

Důležitou součástí výuky je rozvoj schopnosti komunikovat, formulovat a obhajovat vlastní názor, naslouchat druhým, respektovat odlišné postoje, spolupracovat a řešit

konflikty. Předmět tak přispívá nejen k osobnostnímu rozvoji jednotlivých žáků, ale také k vytváření bezpečných, respektujících a spolupracujících třídních kolektivů.

Výuka vychází z konkrétních situací, zkušeností žáků a aktuálního dění. Využívá diskusi, argumentaci, modelové situace, případové studie, projekty a další činnosti, při kterých se žáci učí rozhodovat, přijímat odpovědnost a posuzovat důsledky svého jednání.

Občanská výchova je úzce propojena s Dějepisem a Osobnostní a sociální výchovou. Zatímco Osobnostní a sociální výchova vytváří systematický prostor zejména pro osobnostní rozvoj, vztahy, wellbeing, prevenci a práci s třídním kolektivem, Občanská výchova rozšiřuje pohled žáka směrem ke společnosti, občanství, právu, ekonomickému životu a veřejnému dění.

V 8. a 9. ročníku se předmět podílí také na realizaci tematického okruhu Svět práce vzdělávací oblasti Člověk a svět práce, zejména v tématech pracovního prostředí, trhu práce, pracovněprávních vztahů, ekonomických souvislostí práce a orientace ve veřejných institucích.

Očekávané výstupy

6.–9. ročník (3. období)

Člověk ve společnosti

VO-9-1-01 objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich používání

VO-9-1-02 rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu

VO-9-1-03 kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí

VO-9-1-04 uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích

VO-9-1-05 objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám

VO-9-1-06 rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti

Člověk jako jedinec

VO-9-2-01 objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi i kvalitu života

VO-9-2-02 posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních i společných cílů, objasní význam vůle při dosahování cílů a překonávání překážek

VO-9-2-03 kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání

VO-9-2-04 popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru

Člověk, stát a hospodářství

VO-9-3-01 rozlišuje a porovnává různé formy vlastnictví, včetně duševního vlastnictví, a způsoby jejich ochrany, uvede příklady

VO-9-3-02 sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti, objasní princip vyrovnaného, schodkového a přebytkového rozpočtu domácnosti

VO-9-3-03 na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, uvede příklady použití debetní a kreditní platební karty, vysvětlí jejich omezení

VO-9-3-04 vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby občanům nabízejí, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využít

VO-9-3-05 uvede a porovná nejobvyklejší způsoby nakládání s volnými prostředky a způsoby krytí deficitu

VO-9-3-06 na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH, popíše vliv inflace na hodnotu peněz

VO-9-3-07 rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků ze státního rozpočtu

Člověk, stát a právo

VO-9-4-01 rozlišuje nejčastější typy a formy států a na příkladech porovná jejich znaky

VO-9-4-02 rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu

VO-9-4-03 objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů

VO-9-4-04 vyloží smysl voleb do zastupitelstev v demokratických státech a uvede příklady, jak mohou výsledky voleb ovlivňovat každodenní život občanů

VO-9-4-05 přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod

VO-9-4-06 objasní význam právní úpravy důležitých vztahů – vlastnictví, pracovní poměr, manželství

VO-9-4-07 uvede příklady některých smluv upravujících občanskoprávní vztahy – osobní přeprava, koupě, oprava či pronájem věci

VO-9-4-08 dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují, a uvědomuje si rizika jejich porušování

VO-9-4-09 rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů, uvede příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování trestných činů

VO-9-4-10 rozpozná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestný čin, uvede jejich příklady

VO-9-4-11 diskutuje o příčinách a důsledcích korupčního jednání

Mezinárodní vztahy, globální svět

VO-9-5-01 popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů, uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování

VO-9-5-02 uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky

VO-9-5-03 objasní souvislosti globálních a lokálních problémů

8.–9. ročník – Svět práce

V rámci tematického okruhu Svět práce se předmět Občanská výchova podílí na naplňování následujících očekávaných výstupů:

ČSP-9-8-01 orientuje se v pracovních činnostech vybraných profesí

ČSP-9-8-02 posoudí své možnosti při rozhodování o volbě vhodného povolání a profesní přípravy

ČSP-9-8-03 využije profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného vzdělávání

ČSP-9-8-04 prokáže v modelových situacích schopnost prezentace své osoby při vstupu na trh práce

Učivo (orientační)

Člověk a společnost

- člověk jako člen rodiny, třídy, školy, obce a společnosti
- mezilidské vztahy
- komunikace a pravidla soužití
- kultura, tradice a hodnoty

- společenská a kulturní rozmanitost
- tolerance a respekt k odlišnostem
- předsudky, diskriminace, rasismus, xenofobie a extremismus
- vlastenectví a nacionalismus
- média, reklama, propaganda a veřejné mínění
- kritická práce s informacemi

Člověk jako jedinec

- osobnost člověka
- sebepoznání a sebehodnocení
- osobní vlastnosti a jejich rozvoj
- vůle, motivace a dosahování cílů
- rozhodování a odpovědnost
- vztah mezi jednáním jednotlivce a kvalitou jeho života

Hospodářství a finanční gramotnost

- majetek a vlastnictví
- duševní vlastnictví
- peníze a jejich funkce
- rozpočet domácnosti
- příjmy a výdaje
- hotovostní a bezhotovostní placení
- platební karty
- banky a jejich služby
- úroky
- spoření, úvěry a zadlužení
- pojištění
- nabídka, poptávka a cena
- inflace
- státní rozpočet

- daně, dávky a příspěvky

Stát, demokracie a právo

- stát a jeho znaky
- formy a typy států
- Ústava České republiky
- dělba státní moci
- státní správa a samospráva
- obec, kraj a stát
- volby a politická participace
- demokracie a právní stát
- lidská práva a svobody
- práva dítěte
- práva spotřebitele
- základní právní vztahy
- vlastnictví, pracovní poměr a rodinné vztahy
- smlouvy v běžném životě
- právní odpovědnost
- přešůpek a trestný čin
- orgány právní ochrany
- korupce a její důsledky

Evropské a globální souvislosti

- Česká republika a Evropská unie
- práva občana EU
- mezinárodní spolupráce
- globální problémy
- vzájemná propojenost lokálních a globálních dějů
- aktuální společenské a politické otázky

Svět práce

- pracovní činnosti a povolání
- charakteristika různých pracovních prostředí
- požadavky vybraných profesí
- trh práce
- zaměstnání a nezaměstnanost
- způsoby hledání zaměstnání
- pracovní příležitosti
- pracovní poměr
- základní práva a povinnosti zaměstnance a zaměstnavatele
- pracovní smlouva a základní pracovněprávní vztahy
- podnikání a základní formy podnikatelské činnosti
- možnosti dalšího vzdělávání
- informační a poradenské zdroje
- životopis
- prezentace vlastní osoby
- modelový pracovní pohovor
- volba další vzdělávací a profesní cesty

Učivo není chápáno jako pevný seznam témat pro jednotlivé ročníky. Je prostředkem k naplňování očekávaných výstupů a k rozvoji občanských, sociálních, ekonomických a právních kompetencí žáků.

Konkrétní rozložení učiva a očekávaných výstupů do jednotlivých ročníků je v kompetenci školy a vyučujících a je upřesňováno v tematických plánech.

Přesahy a vazby

- Osobnostní a sociální výchova – sebepoznání, vztahy, komunikace, spolupráce, rozhodování a profesní orientace
- Dějepis – vývoj demokracie, států, lidských práv, totalitních systémů a evropské integrace
- Český jazyk a literatura – komunikace, argumentace, diskuse a práce s informacemi

- Informatika – digitální prostředí, práce s informacemi, média a bezpečné chování online
- Zeměpis – státy, Evropská unie, globalizace a společenské a ekonomické rozdíly
- Matematika – finanční gramotnost, rozpočet, procenta a práce s daty
- Praktika / Design – pracovní činnosti, technické profese a Svět práce
- Mediální výchova – kritické hodnocení informací, propaganda, reklama a manipulace
- Výchova demokratického občana – demokracie, občanství, participace a odpovědnost
- Multikulturní výchova – kulturní rozmanitost, tolerance a respekt
- kariérové poradenství – volba dalšího vzdělávání a profesní cesty
- projektová a mezioborová výuka

Způsoby práce a hodnocení

Ve výuce jsou využívány zejména:

- diskuse a řízená debata
- argumentace a obhajoba vlastního názoru
- modelové životní a občanské situace
- případové studie
- řešení praktických problémů
- práce s aktuálními společenskými tématy
- práce s médii a různými informačními zdroji
- ověřování informací a porovnávání různých pohledů
- simulace voleb, jednání institucí a dalších občanských situací
- modelové finanční a právní situace
- aktivity zaměřené na profesní orientaci
- tvorba životopisu a nácvik sebe prezentace
- modelový pracovní pohovor
- projektová a mezioborová výuka
- individuální, párová a skupinová práce

- návštěvy institucí, besedy a další formy učení v reálném prostředí
- formativní a sumativní hodnocení a sebehodnocení žáků

Při hodnocení je vedle znalostí kladen důraz na schopnost žáka využívat získané poznatky v praktických situacích, pracovat s informacemi, formulovat a věcně obhajovat vlastní názor, naslouchat druhým, rozhodovat se odpovědně a chápat důsledky vlastního jednání.

U témat finanční, právní a pracovní gramotnosti je hodnocena zejména schopnost orientovat se v modelových situacích běžného života a využít získané poznatky při jejich řešení.

U témat Světa práce je důraz kladen na schopnost žáka pracovat s informacemi o profesích a vzdělávacích možnostech, přemýšlet o vlastních předpokladech a cílech a přiměřeně prezentovat vlastní osobu.

Hodnocení žáků vychází ze zásad hodnocení školy uvedených v kapitole 6 tohoto ŠVP.

5.11 Fyzika

Charakteristika předmětu

Předmět Fyzika vede žáky k porozumění přírodním jevům a zákonitostem, se kterými se setkávají v každodenním životě. Fyzikální poznatky nejsou chápány jako izolovaný soubor pojmů, vzorců a výpočtů, ale jako prostředek k vysvětlování světa kolem nás.

Cílem výuky fyziky je rozvíjet schopnost žáků pozorovat jevy, klást otázky, formulovat předpoklady, navrhnout způsoby jejich ověření, experimentovat, měřit, pracovat s daty a na základě získaných výsledků formulovat závěry. Důraz je kladen na porozumění fyzikálním souvislostem a jejich využití v reálných situacích, nikoli na mechanické zapamatování vzorců a postupů.

Výuka vychází pokud možno z jevů, situací, zařízení a problémů, které žáci znají ze svého života. Propojuje fyziku s přírodou, technikou, dopravou, energetikou, životním prostředím, lidským tělem, moderními technologiemi i vesmírem. Žáci hledají fyzikální vysvětlení běžných jevů a učí se získané poznatky využívat při řešení praktických problémů.

Významnou součástí výuky je badatelský přístup. Žáci provádějí pozorování, měření a experimenty, pracují s chybou a nejistotou měření, porovnávají výsledky, hledají různé způsoby řešení a posuzují, zda jejich závěry odpovídají získaným důkazům.

Matematické vztahy a výpočty jsou využívány jako nástroj k popisu a řešení fyzikálních situací. Výuka současně rozvíjí schopnost pracovat s informacemi, grafy, tabulkami, modely a digitálními technologiemi.

Očekávané výstupy

6.–9. ročník (3. období)

Látky a tělesa

F-9-1-01 změří vhodně zvolenými měřidly některé důležité fyzikální veličiny charakterizující látky a tělesa

F-9-1-02 uvede konkrétní příklady jevů dokazujících, že se částice látek neustále pohybují a vzájemně na sebe působí

F-9-1-03 předpoví, jak se změní délka či objem tělesa při dané změně jeho teploty

F-9-1-04 využívá s porozuměním vztah mezi hustotou, hmotností a objemem při řešení praktických problémů

Pohyb těles, síly

F-9-2-01 rozhodne, jaký druh pohybu těleso koná vzhledem k jinému tělesu

F-9-2-02 využívá s porozuměním při řešení problémů a úloh vztah mezi rychlostí, dráhou a časem u rovnoměrného pohybu těles

F-9-2-03 určí v konkrétní jednoduché situaci druhy sil působících na těleso, jejich velikosti, směry a výslednici

Mechanické vlastnosti tekutin

F-9-3-01 využívá poznatky o zákonitostech tlaku v klidných tekutinách pro řešení konkrétních praktických problémů

Energie

F-9-4-01 využívá s porozuměním vztah mezi výkonem, vykonanou prací a časem

F-9-4-02 zhodnotí výhody a nevýhody využívání různých energetických zdrojů z hlediska vlivu na životní prostředí

Zvukové děje

F-9-5-01 rozpozná ve svém okolí zdroje zvuku a kvalitativně analyzuje příhodnost daného prostředí pro šíření zvuku

F-9-5-02 posoudí možnosti zmenšování vlivu nadměrného hluku na životní prostředí

Tyto výstupy jsou v původním ŠVP rovněž spojovány s praktickým prostředím žáka – například s rozpoznáváním zdrojů zvuku v okolí a vlivem hluku na člověka.

Elektromagnetické a světelné děje

F-9-6-01 sestaví správně podle schématu elektrický obvod a analyzuje správně schéma reálného obvodu

F-9-6-02 rozliší stejnosměrný proud od střídavého a změří elektrický proud a napětí

F-9-6-03 rozliší vodič, izolant a polovodič na základě analýzy jejich vlastností

F-9-6-04 využívá prakticky poznatky o působení magnetického pole na magnet a cívku s proudem a o vlivu změny magnetického pole v okolí cívky na vznik indukovaného napětí v ní

F-9-6-05 využívá zákona o přímočarém šíření světla ve stejnorodém optickém prostředí a zákona odrazu světla při řešení problémů a úloh

F-9-6-06 rozhodne ze znalosti rychlostí světla ve dvou různých prostředích, zda se světlo bude lámat ke kolmici, či od kolmice, a využívá této skutečnosti při analýze průchodu světla čočkami

Původní ŠVP u této oblasti pracuje například s reálným elektrickým obvodem, měřením proudu a napětí, bezpečným zacházením s elektrickými zařízeními a praktickým využitím optiky.

Vesmír

F-9-7-01 objasní (kvalitativně) pomocí poznatků o gravitačních silách pohyb planet kolem Slunce a měsíců planet kolem planet

Učivo (orientační)

- fyzikální veličiny, měření, jednotky a práce s výsledky měření
- vlastnosti látek a těles, částicová stavba látek
- pohyb v každodenním životě, rychlost, dráha a čas
- síly a jejich působení, gravitace, tření a praktické využití sil
- tlak, kapaliny a plyny a jejich využití v běžném životě a technice
- práce, výkon a energie
- zdroje energie, jejich využití a dopady na životní prostředí
- tepelné jevy
- zvuk, jeho vznik a šíření, hluk a ochrana zdraví
- světlo, optické jevy a jejich praktické využití
- elektrický proud, elektrické obvody a elektrická zařízení
- magnetické jevy a elektromagnetismus

- bezpečné využívání elektrické energie
- gravitační jevy a pohyb těles ve vesmíru
- fyzika v domácnosti, dopravě, sportu, přírodě, technice a moderních technologiích

Učivo není chápáno jako pevný seznam izolovaných témat. Vyučující volí jeho konkrétní uspořádání a hloubku s ohledem na očekávané výstupy, potřeby žáků a možnosti propojení fyzikálních poznatků s reálnými situacemi.

Konkrétní rozložení učiva a očekávaných výstupů do jednotlivých ročníků je v kompetenci školy a vyučujících a je upřesňováno v tematických plánech. Toto pojetí odpovídá obecné koncepci učebních osnov školy.

Přesahy a vazby

- Matematika – práce s veličinami, vztahy, grafy, tabulkami a daty
- Informatika – zpracování a prezentace dat, digitální měření, modelování a využívání digitálních nástrojů
- Chemie – vlastnosti a částicové složení látek, energie
- Přírodopis – lidské smysly, zvuk, světlo, energie a přírodní děje
- Zeměpis – atmosféra, energetika, přírodní zdroje, Země a vesmír
- Environmentální výchova – zdroje energie, jejich využívání a dopady na životní prostředí
- matematická a digitální gramotnost – měření, práce s daty, grafy, modely a interpretace výsledků
- projektová a mezioborová výuka

Způsoby práce a hodnocení

- pozorování jevů z každodenního života
- demonstrační a žákovské experimenty
- badatelsky orientovaná výuka
- formulování otázek, předpokladů a hypotéz
- návrh a realizace jednoduchých experimentů
- měření, zaznamenávání a vyhodnocování dat
- práce s tabulkami, grafy, schémata a modely
- řešení praktických a problémových úloh

- hledání různých strategií řešení
- práce s chybou, odhadem a nejistotou měření
- projektové a mezioborové aktivity
- využívání běžných předmětů, zařízení a situací jako zdroje fyzikálního poznávání
- využívání digitálních měřicích nástrojů, simulací a dalších vhodných technologií
- individuální, párová a skupinová práce
- formativní a sumativní hodnocení a sebehodnocení žáků

Při hodnocení je vedle znalosti základních fyzikálních pojmů a vztahů kladen důraz zejména na **porozumění fyzikálním jevům, schopnost vysvětlovat situace z každodenního života, navrhovat a provádět jednoduchá pozorování a experimenty, pracovat s naměřenými daty, interpretovat výsledky a využívat získané poznatky při řešení praktických problémů.**

Hodnocení žáků vychází ze zásad hodnocení školy uvedených v kapitole 6 tohoto ŠVP.

5.12 Chemie

Charakteristika předmětu

Předmět Chemie vede žáky k porozumění vlastnostem látek, jejich přeměnám a chemickým dějům, se kterými se setkávají v přírodě, technice i každodenním životě.

Cílem výuky chemie není memorování izolovaných pojmů, značek a chemických rovnic, ale porozumění vlastnostem látek a jejich přeměnám a schopnost využívat chemické poznatky při vysvětlování jevů a rozhodování v každodenním životě.

Výuka vychází pokud možno z látek, materiálů, výrobků a situací, se kterými se žáci běžně setkávají. Chemické poznatky jsou propojovány například s potravinami, vodou, ovzduším, palivy, materiály, léčivými, kosmetickými a čisticími prostředky, odpady a ochranou životního prostředí.

Významnou součástí výuky je badatelský a experimentální přístup. Žáci pozorují vlastnosti látek a jejich změny, kladou otázky, formulují předpoklady, navrhuje a provádějí jednoduché experimenty, zaznamenávají výsledky a formulují závěry. Učí se rozlišovat pozorování od jeho vysvětlení a své závěry opírat o získané poznatky a důkazy.

Důraz je kladen na bezpečné a odpovědné zacházení s látkami. Žáci se učí posuzovat rizika, orientovat se ve výstražných symbolech a informacích o chemických látkách a využívat získané poznatky při rozhodování v běžném životě.

Očekávané výstupy

6.–9. ročník (3. období)

Pozorování, pokus a bezpečnost práce

CH-9-1-01 určí společné a rozdílné vlastnosti látek

CH-9-1-02 pracuje bezpečně s vybranými dostupnými a běžně používanými látkami a hodnotí jejich rizikovost; posoudí nebezpečnost vybraných dostupných látek, se kterými zatím pracovat nesmí

Směsi

CH-9-2-01 rozlišuje směsi a chemické látky

CH-9-2-02 vypočítá složení roztoků, připraví prakticky roztok daného složení

CH-9-2-03 navrhne postupy a prakticky provede oddělování složek směsí o známém složení; uvede příklady oddělování složek v praxi

CH-9-2-04 rozliší různé druhy vody a uvede příklady jejich výskytu a použití, uvede příklady znečišťování vody a vzduchu

Částicové složení látek a chemické prvky

CH-9-3-01 používá pojmy atom a molekula ve správných souvislostech

CH-9-3-02 orientuje se v periodické soustavě chemických prvků, rozpozná vybrané kovy a nekovy a usuzuje na jejich možné vlastnosti

Chemické reakce

CH-9-4-01 rozliší a zapíše rovnici výchozí látky a produkty chemických reakcí, uvede příklady prakticky důležitých chemických reakcí a zhodnotí jejich využívání

CH-9-4-02 aplikuje poznatky o faktorech ovlivňujících průběh chemických reakcí v praxi a při předcházení jejich nebezpečnému průběhu

Anorganické sloučeniny

CH-9-5-01 porovná vlastnosti a použití vybraných prakticky významných oxidů, kyselin, hydroxidů a solí a posoudí vliv významných zástupců těchto látek na životní prostředí

CH-9-5-02 orientuje se na stupnici pH, změří reakci roztoku univerzálním indikátorovým papírkem a uvede příklady uplatňování neutralizace v praxi

Organické sloučeniny

CH-9-6-01 rozliší nejjednodušší uhlovodíky, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití

CH-9-6-02 zhodnotí užívání fosilních paliv a vyráběných paliv jako zdrojů energie a uvede příklady produktů průmyslového zpracování ropy

CH-9-6-03 rozliší vybrané deriváty uhlovodíků, uvede jejich zdroje, vlastnosti a použití

CH-9-6-04 uvede příklady zdrojů bílkovin, tuků, sacharidů a vitaminů

Chemie a společnost

CH-9-7-01 zhodnotí využívání prvotních a druhotných surovin z hlediska trvale udržitelného rozvoje na Zemi

CH-9-7-02 aplikuje znalosti o principech hašení požárů na řešení modelových situací z praxe

CH-9-7-03 orientuje se v přípravě a využívání různých látek v praxi a jejich vlivech na životní prostředí a zdraví člověka

Učivo (orientační)

- vlastnosti látek a jejich pozorování a měření
- zásady bezpečné práce, nebezpečné látky a výstražné symboly
- chemické látky a směsi
- roztoky, jejich složení a příprava
- metody oddělování složek směsí a jejich praktické využití
- voda a vzduch, jejich vlastnosti, význam a ochrana
- částicové složení látek, atomy a molekuly
- chemické prvky a periodická soustava prvků
- kovy, nekovy a jejich praktické využití
- chemické reakce, jejich zápis a faktory ovlivňující jejich průběh
- oxidy, kyseliny, hydroxidy a soli
- kyselost a zásaditost, pH a neutralizace
- uhlovodíky a jejich deriváty
- fosilní a další zdroje energie
- přírodní látky – sacharidy, tuky, bílkoviny a vitaminy
- chemie potravin a běžných spotřebních výrobků
- chemické látky v domácnosti, kosmetice a čisticích prostředcích
- suroviny, materiály, recyklace a odpady
- chemie a životní prostředí

- požáry a jejich bezpečné řešení
- vliv chemických látek na zdraví člověka

Učivo není chápáno jako seznam izolovaných pojmů a chemických látek určených k mechanickému zapamatování. Je prostředkem k naplňování očekávaných výstupů, porozumění chemickým souvislostem a jejich využívání v praktickém životě.

Konkrétní rozložení učiva a očekávaných výstupů do jednotlivých ročníků je v kompetenci školy a vyučujících a je upřesňováno v tematických plánech.

Přesahy a vazby

- Fyzika – vlastnosti látek, energie, měření a práce s veličinami
- Přírodopis – přírodní látky, lidské tělo, zdraví a životní prostředí
- Zeměpis – přírodní zdroje, suroviny, energetika a dopady lidské činnosti
- Matematika – výpočty, poměry, procenta, práce s veličinami a daty
- Informatika – zpracování, vyhodnocování a prezentace experimentálních dat
- Environmentální výchova – voda, ovzduší, suroviny, odpady, energie a udržitelný rozvoj
- Osobnostní a sociální výchova – odpovědné rozhodování, ochrana zdraví a bezpečné chování
- matematická, přírodovědná a digitální gramotnost
- projektová a mezipředmětová výuka

Způsoby práce a hodnocení

- pozorování chemických jevů z každodenního života
- demonstrační a žákovské experimenty
- badatelsky orientovaná výuka
- formulování otázek, předpokladů a hypotéz
- návrh a bezpečné provádění jednoduchých experimentů
- zaznamenávání, vyhodnocování a interpretace výsledků
- řešení praktických a problémových úloh
- práce s reálnými výrobky, obaly, etiketami a informacemi o látkách
- práce s modely, tabulkami, grafy a dalšími informačními zdroji
- práce s chybou jako přirozenou součástí poznávání

- projektové a mezioborové aktivity
- využívání digitálních nástrojů a vhodných simulací
- individuální, párová a skupinová práce
- formativní a sumativní hodnocení a sebehodnocení žáků

Při hodnocení je vedle znalosti základních chemických pojmů kladen důraz zejména na **porozumění chemickým jevům a souvislostem, schopnost bezpečně pracovat, navrhovat a vyhodnocovat jednoduché experimenty, interpretovat získané informace a využívat chemické poznatky při řešení situací každodenního života.**

Hodnocení žáků vychází ze zásad hodnocení školy uvedených v kapitole 6 tohoto ŠVP.

5.13 Přírodopis

Charakteristika předmětu

Předmět Přírodopis vede žáky k poznávání živé i neživé přírody, zákonitostí života a vztahů mezi organismy, člověkem a prostředím. Výuka podporuje zájem o přírodu, schopnost jejího pozorování a odpovědný vztah k životnímu prostředí.

Cílem výuky přírodopisu není memorování izolovaných názvů, znaků a systémů organismů, ale porozumění živé přírodě, vztahům mezi organismy a prostředím a postavení člověka v přírodě. Žáci přírodu pozorují, kladou otázky, pracují s přírodninami a různými zdroji informací, hledají souvislosti a učí se své závěry opírat o pozorování a důkazy.

Významnou součástí výuky je badatelský přístup a přímý kontakt s přírodou. Žáci pozorují organismy a přírodní děje, pracují s přírodninami, určovacími pomůckami a modely, provádějí jednoduchá pozorování a experimenty, zaznamenávají výsledky a formulují závěry. Podle možností školy je využívána terénní výuka a bezprostřední okolí školy, Brna a jižní Moravy.

Přírodopis vede žáky také k porozumění vlastnímu tělu, jeho vývoji a fungování, významu zdravého životního stylu a prevence. Poznávání člověka je zasazováno do širších biologických a evolučních souvislostí.

Výuka podporuje vnímání přírody jako propojeného systému a porozumění důsledkům lidské činnosti. Žáci se učí využívat přírodovědné poznatky při rozhodování v každodenním životě a vytvářet si postoje založené na poznání a ověřitelných informacích.

Dosavadní ŠVP již pracuje s laboratorními pracemi a praktickým ověřováním získaných dovedností; nové pojetí tento přístup rozvíjí směrem k širší badatelské a terénní výuce.

Očekávané výstupy

6.–9. ročník (3. období)

Obecná biologie a genetika

P-9-1-01 rozliší základní projevy a podmínky života, orientuje se v daném přehledu vývoje organismů

P-9-1-02 vysvětlí podstatu pohlavního a nepohlavního rozmnožování a jeho význam z hlediska dědičnosti

P-9-1-03 uvede příklady dědičnosti v praktickém životě

P-9-1-04 uvede na příkladech z běžného života význam virů a bakterií v přírodě i pro člověka

Biologie hub

P-9-2-01 rozpozná naše nejznámější jedlé a jedovaté houby s plodnicemi a porovná je podle charakteristických znaků

Biologie rostlin

P-9-3-01 odvodí na základě pozorování uspořádání rostlinného těla od buňky přes pletiva až k jednotlivým orgánům

P-9-3-02 vysvětlí princip základních rostlinných fyziologických procesů a jejich využití při pěstování rostlin

P-9-3-03 rozlišuje základní systematické skupiny rostlin a určuje jejich význačné zástupce pomocí klíčů a atlasů

Biologie živočichů

P-9-4-01 porovná základní vnější a vnitřní stavbu vybraných živočichů a vysvětlí funkci jednotlivých orgánů

P-9-4-02 rozlišuje a porovnává jednotlivé skupiny živočichů, zařazuje je do hlavních taxonomických skupin

P-9-4-03 odvodí na základě vlastního pozorování základní projevy chování živočichů v přírodě, objasní jejich způsob života a přizpůsobení danému prostředí

P-9-4-04 zhodnotí význam živočichů v přírodě i pro člověka; uplatňuje zásady bezpečného chování ve styku se živočichy

Původní ŠVP tyto výstupy rozvíjí například prostřednictvím pozorování stavby těla, způsobu života, adaptací a vztahu živočichů k prostředí.

Biologie člověka

P-9-5-01 určí polohu a objasní stavbu a funkci orgánů a orgánových soustav lidského těla, vysvětlí jejich vztahy

P-9-5-02 orientuje se v základních vývojových stupních fylogeneze člověka

P-9-5-03 objasní vznik a vývin nového jedince od početí až do stáří

P-9-5-04 rozlišuje příčiny, případně příznaky běžných nemocí a uplatňuje zásady jejich prevence a léčby

Neživá příroda

P-9-6-01 rozpozná podle charakteristických vlastností vybrané nerosty a horniny s použitím určovacích pomůcek

P-9-6-02 rozlišuje důsledky vnitřních a vnějších geologických dějů, včetně geologického oběhu hornin i oběhu vody

P-9-6-03 uvede význam vlivu podnebí a počasí na rozvoj různých ekosystémů a charakterizuje mimořádné události způsobené výkyvy počasí a dalšími přírodními jevy, jejich doprovodné jevy a možné dopady i ochranu před nimi

Původní ŠVP již u neživé přírody využívá určování reálných vzorků nerostů a hornin a propojuje jejich vlastnosti s praktickým využitím a regionem.

Základy ekologie

P-9-7-01 uvede příklady výskytu organismů v určitém prostředí a vztahy mezi nimi

P-9-7-02 na příkladu objasní základní princip existence živých a neživých složek ekosystému

P-9-7-03 vysvětlí podstatu jednoduchých potravních řetězců v různých ekosystémech a zhodnotí jejich význam

P-9-7-04 uvede příklady kladných i záporných vlivů člověka na životní prostředí

Ekologické výstupy jsou obsaženy také v původním ŠVP, včetně vztahů organismů, fungování ekosystémů, potravních řetězců a vlivu člověka na životní prostředí.

Praktické poznávání přírody

P-9-8-01 aplikuje praktické metody poznávání přírody

Učivo (orientační)

- vznik, vývoj, rozmanitost a projevy života
- buňka a základní organizace živých soustav
- rozmnožování, dědičnost a proměnlivost organismů

- viry a bakterie a jejich význam
- houby a zásady bezpečného určování hub
- stavba a životní procesy rostlin
- rozmanitost rostlin a jejich význam pro člověka a ekosystémy
- stavba, způsob života, chování a rozmanitost živočichů
- adaptace organismů na prostředí
- lidské tělo, orgánové soustavy a jejich vzájemné vztahy
- vývoj člověka a vznik a vývoj jedince
- zdraví, nemoci a prevence
- nerosty, horniny a geologické děje
- voda, půda, podnebí a počasí
- přírodní rizika a ochrana člověka
- organismy a jejich prostředí
- ekosystémy, potravní vztahy a biodiverzita
- vliv člověka na přírodu a životní prostředí
- ochrana přírody a odpovědné využívání přírodních zdrojů
- praktické metody poznávání přírody
- příroda Brna, jižní Moravy a okolní krajiny

Učivo není chápáno jako seznam organismů, znaků a systémů určených k mechanickému zapamatování. Je prostředkem k naplňování očekávaných výstupů a k porozumění principům života, vztahům v přírodě a postavení člověka v přírodních systémech.

Konkrétní rozložení učiva a očekávaných výstupů do jednotlivých ročníků je v kompetenci školy a vyučujících a je upřesňováno v tematických plánech. Tím je zachováno otevřené pojetí osnov stanovené v kapitole 5.2.

Přesahy a vazby

- Chemie – chemické složení organismů, přírodní látky, voda, půda a životní prostředí
- Fyzika – energie, světlo, zvuk, pohyb a fyzikální podmínky života
- Zeměpis – krajina, podnebí, ekosystémy, přírodní zdroje a globální environmentální problémy

- Osobnostní a sociální výchova – zdraví, sebepoznání, odpovědnost a bezpečné chování
- Informatika – práce s daty, digitálními zdroji a dokumentace pozorování
- Environmentální výchova – vztahy v ekosystémech, biodiverzita, ochrana přírody a odpovědné jednání
- přírodovědná, čtenářská a digitální gramotnost
- projektová, laboratorní a terénní výuka

Témata lidského těla, vývoje člověka a zdraví jsou podle svého charakteru propojována s předmětem Osobnostní a sociální výchova. Tím je zachována návaznost na koncepci učebního plánu, podle níž OSV na 2. stupni integruje vybrané očekávané výstupy Výchovy ke zdraví.

Způsoby práce a hodnocení

- přímé pozorování organismů a přírodních jevů
- badatelsky orientovaná výuka
- formulování otázek, předpokladů a hypotéz
- práce s přírodninami, modely, mikroskopem, lupou, klíči a atlasy
- laboratorní práce a jednoduché experimenty
- terénní pozorování a výuka mimo školu
- zaznamenávání, porovnávání a interpretace výsledků
- práce s fotografiemi, mapami, grafy, daty a dalšími informačními zdroji
- řešení problémových a praktických úloh
- projektová a mezioborová výuka
- využívání místního prostředí a regionálních přírodních lokalit
- individuální, párová a skupinová práce
- práce s chybou jako přirozenou součástí poznávání
- formativní a sumativní hodnocení a sebehodnocení žáků

Při hodnocení je vedle znalosti základních biologických pojmů kladen důraz zejména na **porozumění vztahům a souvislostem v přírodě, schopnost pozorovat a zkoumat přírodní jevy, pracovat s přírodninami a informacemi, interpretovat výsledky a využívat získané poznatky při vysvětlování situací z reálného života.**

Hodnocení žáků vychází ze zásad hodnocení školy uvedených v kapitole 6 tohoto ŠVP.

5.14 Zeměpis

Charakteristika předmětu

Předmět Zeměpis vede žáky k porozumění prostoru, ve kterém žijí, vztahům mezi přírodními a společenskými jevy a vzájemné propojenosti míst, regionů a lidí v současném světě. Zeměpis má přírodovědný i společenskovední charakter a přirozeně propojuje poznatky z více vzdělávacích oblastí. Toto pojetí navazuje i na původní ŠVP školy.

Cílem výuky zeměpisu není memorování izolovaných názvů, údajů a seznamů států, ale schopnost orientovat se v prostoru, pracovat s mapami, daty a různými zdroji informací, hledat vztahy mezi přírodními a společenskými jevy a využívat geografické poznatky k porozumění světu kolem nás.

Výuka vychází z aktuálních a reálných problémů. Žáci pracují s mapami, geografickými daty, grafy, fotografiemi, družicovými snímky, digitálními mapovými nástroji a dalšími informačními zdroji. Učí se informace vyhledávat, porovnávat, interpretovat a využívat při formulování vlastních závěrů.

Důraz je kladen na porozumění současnému světu – pohybu obyvatelstva, proměnám sídel, hospodářství, globalizaci, nerovnostem mezi regiony, využívání přírodních zdrojů, změnám krajiny a životního prostředí i vzájemné závislosti jednotlivých částí světa.

Významnou součástí předmětu je praktická a terénní výuka. Žáci využívají mapu a další prostředky prostorové orientace, pozorují krajinu, získávají a vyhodnocují informace přímo v terénu a propojují školní poznatky s prostředím, ve kterém žijí. Původní ŠVP již terénní geografickou výuku chápe jako oblast prostupující výukou zeměpisu.

Pozornost je věnována České republice, místnímu regionu, Brnu a jižní Moravě. Poznávání místního prostředí je propojováno s českými, evropskými a globálními souvislostmi.

Očekávané výstupy

6.–9. ročník (3. období)

Geografické informace, zdroje dat, kartografie a topografie

Z-9-1-01 organizuje a přiměřeně hodnotí geografické informace a zdroje dat z dostupných kartografických produktů a elaborátů, z grafů, diagramů, statistických a dalších informačních zdrojů

Z-9-1-02 používá s porozuměním základní geografickou, topografickou a kartografickou terminologii

Přírodní obraz Země

Z-9-2-01 prokáže na konkrétních příkladech tvar planety Země, zhodnotí důsledky pohybů Země na život lidí a organismů

Z-9-2-02 rozlišuje a porovnává složky a prvky přírodní sféry, jejich vzájemnou souvislost a podmíněnost, rozeznává, pojmenuje a klasifikuje tvary zemského povrchu

Z-9-2-03 porovná působení vnitřních a vnějších procesů v přírodní sféře a jejich vliv na přírodu a na lidskou společnost

Regiony světa

Z-9-3-01 lokalizuje na mapách světadíly, oceány a makroregiony světa podle zvolených kritérií, srovnává jejich postavení, rozvojová jádra a periferní zóny

Z-9-3-02 porovnává a přiměřeně hodnotí polohu, rozlohu, přírodní, kulturní, společenské, politické a hospodářské poměry, zvláštnosti a podobnosti, potenciál a bariéry jednotlivých světadílů, oceánů, vybraných makroregionů světa a vybraných (modelových) států

Z-9-3-03 zvažuje, jaké změny ve vybraných regionech světa nastaly, nastávají, mohou nastat a co je příčinou zásadních změn v nich

Společenské a hospodářské prostředí

Z-9-4-01 posoudí na přiměřené úrovni prostorovou organizaci světové populace

Z-9-4-02 posoudí, jak přírodní podmínky souvisejí s funkcí lidského sídla, pojmenuje obecné základní geografické znaky sídel

Z-9-4-03 zhodnotí přiměřeně strukturu, složky a funkce světového hospodářství, lokalizuje na mapách hlavní světové surovinové a energetické zdroje

Z-9-4-04 porovnává předpoklady a hlavní faktory pro územní rozmístění hospodářských aktivit

Z-9-4-05 porovnává státy světa a zájmové integrace států světa na základě podobných a odlišných znaků

Z-9-4-06 lokalizuje na mapách jednotlivých světadílů hlavní aktuální geopolitické změny a politické problémy v konkrétních světových regionech

Životní prostředí

Z-9-5-01 porovnává různé krajiny jako součást pevninské části krajinné sféry, rozlišuje na konkrétních příkladech specifické znaky a funkce krajin

Z-9-5-02 uvádí konkrétní příklady přírodních a kulturních krajinných složek a prvků, prostorové rozmístění hlavních ekosystémů (biomů)

Z-9-5-03 uvádí na vybraných příkladech závažné důsledky a rizika přírodních a společenských vlivů na životní prostředí

Česká republika

Z-9-6-01 vymezí a lokalizuje místní oblast (region) podle bydliště nebo školy

Z-9-6-02 hodnotí na přiměřené úrovni přírodní, hospodářské a kulturní poměry místního regionu

Z-9-6-03 hodnotí a porovnává na přiměřené úrovni polohu, přírodní poměry, přírodní zdroje, lidský a hospodářský potenciál České republiky v evropském a světovém kontextu

Z-9-6-04 lokalizuje na mapách jednotlivé kraje České republiky a hlavní jádrové a periferní oblasti z hlediska osídlení a hospodářských aktivit

Z-9-6-05 uvádí příklady účasti a působnosti České republiky ve světových mezinárodních a nadnárodních institucích, organizacích a integracích států

Terénní geografická výuka, praxe a aplikace

Z-9-7-01 ovládá základy praktické topografie a orientace v terénu

Z-9-7-02 aplikuje v terénu praktické postupy při pozorování, zobrazování a hodnocení krajiny

Z-9-7-03 uplatňuje v praxi zásady bezpečného pohybu a pobytu v krajině, uplatňuje v modelových situacích zásady bezpečného chování a jednání při mimořádných událostech

Učivo (orientační)

- geografické informace a jejich zdroje
- mapy, plány, měřítko, souřadnice a digitální mapové nástroje
- orientace v prostoru a terénu
- Země jako vesmírné těleso a důsledky jejích pohybů
- přírodní sféry Země a jejich vzájemné vztahy
- reliéf, podnebí, vodstvo, půdy a biosféra
- světadíly, oceány a vybrané regiony světa
- obyvatelstvo, migrace, sídla a urbanizace
- světové hospodářství, přírodní zdroje, energetika a doprava
- státy, mezinárodní spolupráce a aktuální geopolitické otázky
- globalizace a vzájemná propojenost světa

- krajina, ekosystémy a vztah člověka k prostředí
- environmentální problémy a proměny krajiny
- Česká republika v evropských a světových souvislostech
- kraje České republiky
- Brno, jižní Morava a místní region
- terénní geografická výuka a praktická orientace v krajině

Učivo není chápáno jako seznam místopisných názvů a údajů určených k mechanickému zapamatování. Je prostředkem k naplňování očekávaných výstupů, rozvoji prostorového myšlení a porozumění vztahům a procesům, které utvářejí současný svět.

Konkrétní rozložení učiva a očekávaných výstupů do jednotlivých ročníků je v kompetenci školy a vyučujících a je upřesňováno v tematických plánech. Tím je zachováno otevřené pojetí osnov školy.

Přesahy a vazby

- Dějepis – historické proměny území, států, společnosti a geopolitických vztahů
- Občanská výchova – státy, Evropská unie, migrace, společenské a globální problémy
- Přírodopis – ekosystémy, biodiverzita, podnebí, půdy a vztahy organismů k prostředí
- Fyzika – atmosféra, energie, pohyby Země a fyzikální procesy v krajině
- Chemie – voda, ovzduší, nerostné suroviny, energetika a znečištění
- Matematika – měřítko, grafy, statistická data a jejich interpretace
- Informatika – digitální mapy, práce s daty a digitálními informačními zdroji
- Environmentální výchova – krajina, přírodní zdroje, environmentální problémy a udržitelný rozvoj
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech – Evropa, svět, globalizace a vzájemná závislost
- Multikulturní výchova – kulturní rozmanitost, migrace a soužití lidí
- geografická, čtenářská, matematická a digitální gramotnost
- projektová, badatelská a terénní výuka

Způsoby práce a hodnocení

- práce s tištěnými a digitálními mapami

- práce s geografickými daty, grafy, diagramy a statistikami
- práce s fotografiemi, družicovými snímky a dalšími geografickými zdroji
- vyhledávání, porovnávání a kritické hodnocení informací
- řešení aktuálních geografických a společenských problémů
- práce s případovými studiemi konkrétních míst a regionů
- badatelské a problémové úlohy
- terénní pozorování, mapování a orientace v terénu
- práce s místním prostředím a regionem
- projektová a mezioborová výuka
- individuální, párová a skupinová práce
- využívání digitálních mapových a geografických nástrojů
- formativní a sumativní hodnocení a sebehodnocení žáků

Při hodnocení je vedle základní geografické orientace kladen důraz zejména na **schopnost pracovat s mapou, daty a různými zdroji informací, vysvětlovat geografické souvislosti, porovnávat místa a regiony, interpretovat prostorové informace a využívat geografické poznatky při porozumění reálným problémům současného světa.**

Hodnocení žáků vychází ze zásad hodnocení školy uvedených v kapitole 6 tohoto ŠVP.

5.15 Hudební výchova

Charakteristika předmětu

Předmět Hudební výchova rozvíjí hudebnost žáků, jejich tvořivost, schopnost aktivně vnímat hudbu a vyjadřovat se prostřednictvím hlasu, hudebních nástrojů, pohybu a vlastní tvorby.

Cílem výuky hudební výchovy není memorování hudebněteoretických poznatků, ale především aktivní hudební zkušenost, rozvoj schopnosti hudbu vnímat, interpretovat, vytvářet a společně prožívat. Hudební pojmy a teorie slouží jako prostředek k lepšímu porozumění hudbě, nikoli jako cíl sám o sobě.

Výuka podporuje zpěv, rytmické a instrumentální činnosti, hudebně pohybové aktivity, poslech, vlastní hudební tvorbu a schopnost reflektovat hudební zážitek. Žáci se seznamují s hudbou různých období, stylů, žánrů a kultur a učí se vytvářet vlastní postoje a preference.

Hudební výchova přispívá také k rozvoji spolupráce, naslouchání, sebedůvěry a respektu k individuálním schopnostem a hudebnímu projevu druhých.

Organizace vzdělávacího obsahu na 2. stupni

Hudební výchova je jako samostatný vyučovací předmět realizována v 6.–8. ročníku. Vzdělávací obsah Hudební výchovy však není ukončen 8. ročníkem. V 9. ročníku pokračuje jeho realizace integrovaně zejména v Anglickém jazyce, Další cizím jazyce, Osobnostní a sociální výchově a v mezioborových a projektových činnostech školy.

Integrovaná realizace v 9. ročníku navazuje na znalosti, dovednosti a zkušenosti získané v samostatné Hudební výchově. Zaměřuje se zejména na práci s písní a hlasem, reprodukci, rytmus, aktivní poslech, vnímání a interpretaci hudebního a audiovizuálního díla, kulturní a společenské souvislosti hudby, propojení hudby s dalšími druhy umění a využití hudebních prostředků při vlastní tvorbě, komunikaci a prezentaci.

Očekávané výstupy Hudební výchovy jsou naplňovány a rozvíjeny v průběhu celého 2. stupně prostřednictvím samostatné Hudební výchovy a jejího integrovaného propojení s dalšími vyučovacími předměty. Konkrétní vazby na integrované očekávané výstupy jsou uvedeny v osnovách příslušných předmětů.

Očekávané výstupy

1.–3. ročník (1. období)

HV-3-1-01 zpívá v jednohlase

HV-3-1-02 rytmizuje a melodizuje jednoduché texty

HV-3-1-03 využívá jednoduché hudební nástroje k doprovodné hře

HV-3-1-04 reaguje pohybem na znějící hudbu, pohybem vyjadřuje metrum, tempo, dynamiku a směr melodie

HV-3-1-05 rozlišuje jednotlivé kvality tónů, rozpozná výrazné tempové a dynamické změny v proudu znějící hudby

HV-3-1-06 rozpozná v proudu znějící hudby některé hudební nástroje, odliší hudbu vokální, instrumentální a vokálně instrumentální

4.–5. ročník (2. období)

HV-5-1-01 zpívá na základě svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase či dvojhlasu v durových i mollových tóninách a při zpěvu využívá získané pěvecké dovednosti

HV-5-1-02 realizuje podle svých individuálních schopností a dovedností (zpěvem, hrou, tancem, doprovodnou hrou) jednoduchou melodii či píseň zapsanou pomocí not

HV-5-1-03 využívá na základě svých hudebních schopností a dovedností jednoduché, popřípadě složitější hudební nástroje k doprovodné hře i k reprodukci jednoduchých motivů skladeb a písní

HV-5-1-04 rozpozná hudební formu jednoduché písně či skladby

HV-5-1-05 vytváří v rámci svých individuálních dispozic jednoduché přede hry, mezihry a dohry a provádí elementární hudební improvizace

HV-5-1-06 rozpozná v proudu znějící hudby některé z užitých hudebních výrazových prostředků, upozorní na metroritmické, tempové, dynamické i zřetelné harmonické změny

HV-5-1-07 ztvárňuje hudbu pohybem s využitím tanečních kroků, na základě individuálních schopností a dovedností vytváří pohybové improvizace

6.–9. ročník – očekávané výstupy

Očekávané výstupy jsou naplňovány v 6.–8. ročníku zejména v samostatném předmětu Hudební výchova a v 9. ročníku dále rozvíjeny a naplňovány integrovaně v dalších vyučovacích předmětech a mezioborových činnostech.

HV-9-1-01 využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách

HV-9-1-02 uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu i při mluvním projevu v běžném životě; zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase i vícehlase, dokáže ocenit kvalitní vokální projev druhého

HV-9-1-03 reprodukuje na základě svých individuálních hudebních schopností a dovedností různé motivy, témata i části skladeb, vytváří jednoduché doprovody, provádí jednoduché hudební improvizace

HV-9-1-04 rozpozná některé z tanců různých stylových období, zvolí vhodný typ hudebně pohybových prvků k poslouchané hudbě a na základě individuálních hudebních schopností a pohybové vyspělosti předvede jednoduchou pohybovou vazbu

HV-9-1-05 orientuje se v proudu znějící hudby, vnímá užití hudebně výrazové prostředky a charakteristické sémantické prvky, chápe jejich význam v hudbě a na základě toho přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku

HV-9-1-06 zařadí na základě individuálních schopností a získaných vědomostí slyšenou hudbu do stylového období a porovnává ji z hlediska její slohové a stylové příslušnosti s dalšími skladbami

HV-9-1-07 vyhledává souvislosti mezi hudbou a jinými druhy umění

Učivo (orientační)

- zpěv, hlasová hygiena a práce s hlasem
- rytmus, metrum, tempo, dynamika a melodie
- jednohlas, jednoduchý dvojhlas a vícehlas
- hra na jednoduché hudební nástroje
- rytmizace, melodizace a jednoduchá hudební improvizace
- pohybové vyjádření hudby a taneční prvky
- poslech a aktivní vnímání hudby
- hudební výrazové prostředky
- základní orientace v hudebním zápisu
- hudební formy, styly a žánry
- česká, evropská a světová hudební kultura
- hudba různých období a její společenské a kulturní souvislosti
- populární, tradiční i umělecká hudba
- propojení hudby s výtvarným, dramatickým, literárním a pohybovým uměním
- využití digitálních nástrojů při poslechu, tvorbě, záznamu a prezentaci hudby

Učivo není chápáno jako soubor hudebněteoretických poznatků určených k mechanickému zapamatování. Je prostředkem k rozvoji aktivního hudebního projevu, vnímání, tvořivosti a kulturního rozhledu.

Konkrétní rozložení učiva do jednotlivých ročníků je v kompetenci vyučujících.

9. ročník – integrovaná realizace

V 9. ročníku je vzdělávací obsah Hudební výchovy dále rozvíjen zejména prostřednictvím práce s písní, hlasem a rytmem, aktivního poslechu, hudebních a audiovizuálních kulturních podnětů, interpretace hudebního sdělení, kulturních a společenských souvislostí hudby, vztahu hudby a dalších druhů umění a vlastní tvořivé, komunikační a prezentační činnosti. Konkrétní činnosti jsou součástí zejména Anglického jazyka, Dalšího cizího jazyka, Osobnostní a sociální výchovy a mezioborových projektů.

Přesahy a vazby

- Osobnostní a sociální výchova – spolupráce, sebepoznání, komunikace, naslouchání a společný prožitek
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech – evropské a světové kulturní dědictví
- Multikulturní výchova – poznávání hudby různých kultur
- Mediální výchova – hudba v médiích a současné kultuře
- Český jazyk a literatura – práce s textem, poezie, rytmus, interpretace
- Dějepis – hudba v historických a společenských souvislostech
- Výtvarná výchova – propojení různých druhů umění
- Tělesná výchova – pohyb, rytmus a tanec
- Informatika – digitální tvorba, záznam, práce s hudebními zdroji
- projektová a mezioborová výuka

Způsoby práce a hodnocení

- společný i individuální zpěv
- instrumentální doprovod a jednoduchá instrumentální tvorba
- rytmizace a melodizace
- hudební improvizace
- aktivní poslech a interpretace hudby
- pohybové a taneční aktivity
- práce s hudebními ukázkami různých žánrů a období
- projektové a prezentační činnosti
- návštěvy koncertů a kulturních akcí podle možností školy
- využívání digitálních hudebních nástrojů a zdrojů
- individuální, párová a skupinová práce
- formativní a sumativní hodnocení a sebehodnocení žáků

Při hodnocení je respektována rozdílná úroveň individuálních hudebních dispozic žáků. Hodnocení se nezaměřuje pouze na výslednou kvalitu pěveckého nebo instrumentálního výkonu, ale také na **aktivní zapojení, individuální pokrok, schopnost spolupracovat, vnímat a interpretovat hudbu, tvořivě reagovat na hudební podněty a využívat získané dovednosti.**

Hodnocení žáků vychází ze zásad hodnocení školy uvedených v kapitole 6 tohoto ŠVP.

5.16 Výtvarná výchova

Charakteristika předmětu

Předmět Výtvarná výchova rozvíjí tvořivost, obrazné myšlení, smyslové vnímání a schopnost žáků vyjadřovat vlastní zkušenosti, myšlenky, pocity a postoje prostřednictvím vizuální tvorby.

Cílem výuky výtvarné výchovy není napodobování předem daných vzorů ani osvojování izolovaných výtvarných postupů, ale rozvoj schopnosti vnímat, tvořit, experimentovat, hledat vlastní způsoby vyjádření a přemýšlet o vizuální kultuře, která nás obklopuje.

Žáci pracují s různými materiály, technikami a prostředky tradiční i současné vizuální tvorby. Učí se pozorovat, zaznamenávat vlastní zkušenost, experimentovat, hledat více možných řešení a reflektovat vlastní tvůrčí proces i tvorbu ostatních.

Významnou součástí výuky je práce se současnou vizuální kulturou. Žáci se setkávají nejen s výtvarným uměním, ale také s fotografií, filmem, designem, architekturou, reklamou, digitálním obrazem a dalšími podobami vizuální komunikace.

Výuka vytváří prostor pro vlastní volbu, experiment, spolupráci a prezentaci. Rozvíjí schopnost respektovat rozdílné způsoby vyjádření a uvědomovat si, že stejné téma nebo skutečnost mohou být vnímány a interpretovány různými způsoby.

Organizace vzdělávacího obsahu na 2. stupni

Výtvarná výchova je jako samostatný vyučovací předmět realizována v 6.–8. ročníku. Vzdělávací obsah Výtvarné výchovy však není ukončen 8. ročníkem. V 9. ročníku pokračuje jeho realizace integrovaně zejména v Anglickém jazyce, Dalším cizím jazyce, Osobnostní a sociální výchově a v mezioborových a projektových činnostech školy. Vybrané vzdělávací obsahy Výtvarné výchovy jsou na 2. stupni integrovány rovněž v předmětu Praktika / Design.

Integrovaná realizace navazuje na znalosti, dovednosti a zkušenosti získané v samostatné Výtvarné výchově. Žáci dále pracují s obrazem, fotografií, filmem, videem, digitálním obrazem a dalšími prostředky vizuální a audiovizuální komunikace, vytvářejí vlastní vizuálně obrazná vyjádření, volí a kombinují prostředky vlastního vyjádření, interpretují vizuální a kulturní sdělení a ověřují jejich komunikační účinek.

Očekávané výstupy Výtvarné výchovy jsou naplňovány a rozvíjeny v průběhu celého 2. stupně prostřednictvím samostatné Výtvarné výchovy a jejího integrovaného propojení s dalšími vyučovacími předměty. Konkrétní vazby na integrované očekávané výstupy jsou uvedeny v osnovách příslušných předmětů.

V 9. ročníku jsou výtvarné a vizuálně komunikační činnosti dále rozvíjeny zejména prostřednictvím projektové výuky, prezentací, školních akcí, digitální tvorby a mezioborových aktivit.

Očekávané výstupy

1.–3. ročník (1. období)

VV-3-1-01 rozpoznává linie, tvary, objemy, barvy, objekty; porovnává je a třídí na základě zkušeností, vjemů, zážitků a představ

VV-3-1-02 v tvorbě projevuje své vlastní zkušenosti; uplatňuje při tom v plošném i prostorovém uspořádání linie, tvary, objemy, barvy, objekty a další prvky a jejich kombinace

VV-3-1-03 vnímá události různými smysly a vizuálně je vyjadřuje

VV-3-1-04 interpretuje podle svých schopností různá vizuálně obrazná vyjádření; odlišné interpretace porovnává se svou dosavadní zkušeností

VV-3-1-05 na základě vlastní zkušenosti nalézá a do komunikace zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil

4.–5. ročník (2. období)

VV-5-1-01 při vlastních tvůrčích činnostech užívá prvky vizuálně obrazného vyjádření; porovnává je na základě vztahů

VV-5-1-02 při tvorbě vizuálně obrazných vyjádření se zaměřuje na projevení vlastních zkušeností

VV-5-1-03 nalézá vhodné prostředky pro vizuálně obrazná vyjádření vzniklá na základě vztahu zrakového vnímání k vnímání dalšími smysly; uplatňuje je v plošné, objemové i prostorové tvorbě

VV-5-1-04 osobitost svého vnímání uplatňuje v přístupu k realitě, k tvorbě a interpretaci vizuálně obrazného vyjádření; pro vyjádření nových i neobvyklých pocitů a prožitků svobodně volí a kombinuje prostředky

VV-5-1-05 porovnává různé interpretace vizuálně obrazného vyjádření a přistupuje k nim jako ke zdroji inspirace

VV-5-1-06 nalézá a do komunikace v sociálních vztazích zapojuje obsah vizuálně obrazných vyjádření, která samostatně vytvořil, vybral či upravil

6.–9. ročník – očekávané výstupy

Očekávané výstupy jsou naplňovány v 6.–8. ročníku zejména v samostatném předmětu Výtvarná výchova a v průběhu 2. stupně současně prostřednictvím integrovaných

výtvarných a vizuálně komunikačních činností v dalších předmětech. V 9. ročníku pokračuje jejich realizace zejména v Anglickém jazyce, Dalším cizím jazyce, Osobnostní a sociální výchově a mezioborových a projektových činnostech.

VV-9-1-01 vybírá, vytváří a pojmenovává prvky vizuálně obrazných vyjádření a jejich vztahů; uplatňuje je pro vyjádření vlastních zkušeností, vjemů, představ a poznatků; variuje prvky a jejich vztahy pro získání osobitých výsledků

VV-9-1-02 zaznamenává vizuální zkušenost, i zkušenosti získané ostatními smysly, zaznamenává podněty z představ a fantazie

VV-9-1-03 zachycuje jevy a procesy v proměnách a vztazích; k tvorbě užívá některé metody uplatňované v současném výtvarném umění a digitálních médiích – počítačová grafika, fotografie, video, animace

VV-9-1-04 vybírá, kombinuje a vytváří prostředky pro vlastní osobité vyjádření

VV-9-1-05 rozliší působení vizuálně obrazného vyjádření v rovině smyslového účinku, v rovině subjektivního účinku

VV-9-1-06 interpretuje umělecká vizuálně obrazná vyjádření současnosti i minulosti; vychází při tom ze svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností a prožitků

VV-9-1-07 ověřuje komunikační účinky vybraných, upravených či samostatně vytvořených vizuálně obrazných vyjádření

Učivo (orientační)

- linie, tvar, plocha, objem, prostor, barva, světlo, struktura a textura
- vztahy a uspořádání prvků v ploše, prostoru a čase
- kresba, malba, grafické, plastické a prostorové činnosti
- experimentování s materiály, nástroji a výtvarnými postupy
- práce s vlastní zkušeností, představou, fantazií, emocemi a smyslovými podněty
- fotografie, film, animace a digitální obraz
- ilustrace, komiks, plakát, reklama a další formy vizuální komunikace
- design, architektura a prostředí člověka
- současné i historické výtvarné umění
- vizuální kultura každodenního života
- interpretace uměleckého díla a různých vizuálních sdělení

- prezentace a reflexe vlastní tvorby
- individuální i společná tvorba
- výtvarné a vizuální projekty

9. ročník – integrovaná realizace

V 9. ročníku je vzdělávací obsah Výtvarné výchovy dále rozvíjen prostřednictvím práce s obrazem, fotografií, filmem, videem a dalšími prostředky vizuální a audiovizuální komunikace, vlastní individuální a skupinové tvorby, interpretace kulturních a uměleckých sdělení, prezentace vlastní tvorby a reflexe jejího komunikačního účinku. Vzdělávací obsah je realizován zejména v Anglickém jazyce, Dalším cizím jazyce, Osobnostní a sociální výchově a v mezioborových a projektových činnostech.

Učivo není chápáno jako seznam technik, uměleckých směrů a autorů určených k mechanickému osvojování. Slouží jako prostředek k rozvoji vizuálního vnímání, tvořivosti, schopnosti vlastního vyjádření, interpretace a komunikace.

Konkrétní volba témat, materiálů, technik a tvůrčích postupů je v kompetenci vyučujících s ohledem na očekávané výstupy, věk žáků, jejich zkušenosti a možnosti školy.

Přesahy a vazby

- **Osobnostní a sociální výchova** – sebepoznání, emoce, vlastní vyjádření, spolupráce a respekt k různým způsobům vnímání
- **Mediální výchova** – obraz v médiích, reklama, fotografie, film, sociální sítě a vizuální komunikace
- **Multikulturní výchova** – umění a vizuální kultura různých společností a kultur
- Dějepis – umění v historických, společenských a kulturních souvislostech
- Český jazyk a literatura – ilustrace, příběh, symbol, interpretace a komunikace
- Hudební výchova – mezioborové umělecké projekty a vztah obrazu, zvuku a pohybu
- Informatika – digitální obraz, fotografie, grafika, animace a prezentace
- Praktické činnosti / Praktika a Design – materiál, konstrukce, design a užitá tvorba
- Environmentální výchova – práce s prostředím, krajinou, materiály a udržitelnou tvorbou
- digitální a mediální gramotnost
- projektová a mezioborová výuka

Způsoby práce a hodnocení

- individuální i společná výtvarná tvorba
- experimentování s materiály a postupy
- kresba, malba, prostorová a objektová tvorba
- fotografie, digitální tvorba, video a animace
- práce s vizuálními podněty každodenního života
- interpretace a reflexe uměleckých děl a vizuální kultury
- diskuse nad vlastní tvorbou a tvorbou ostatních
- projektové a mezioborové aktivity
- galerie, výstavy, architektura a tvorba ve veřejném prostoru podle možností školy
- prezentace vlastní práce
- individuální, párová a skupinová práce
- formativní a sumativní hodnocení a sebehodnocení žáků

Při hodnocení jsou respektovány rozdílné výtvarné dispozice, zkušenosti a způsoby vyjadřování jednotlivých žáků. Hodnocení není založeno na porovnávání výtvarného výkonu žáků mezi sebou, ale zejména na **aktivním zapojení, individuálním rozvoji, tvůrčím hledání, schopnosti pracovat s různými prostředky, reflektovat vlastní tvorbu a sdělit či obhájit vlastní tvůrčí záměr.**

Hodnocení žáků vychází ze zásad hodnocení školy uvedených v kapitole 6 tohoto ŠVP.

5.17 Tělesná výchova

Charakteristika předmětu

Předmět Tělesná výchova vede žáky k vytváření pozitivního a dlouhodobého vztahu k pohybu, péči o vlastní zdraví a porozumění významu pravidelné pohybové aktivity pro fyzickou i psychickou pohodu.

Cílem výuky tělesné výchovy není pouze zvládnutí jednotlivých sportovních dovedností nebo dosažení určitého výkonu, ale především vytvoření předpokladů pro aktivní a zdravý způsob života. Žáci poznávají své pohybové možnosti, učí se sledovat vlastní pokrok, pečovat o svou tělesnou zdatnost a hledat pohybové aktivity, které mohou dlouhodobě začlenit do svého každodenního života.

Škola působí v prostředí velkého města, a proto považuje za důležitou součást tělesné výchovy také schopnost žáků vyhledávat a využívat příležitosti k pohybu v městských podmínkách. Žáci poznávají možnosti aktivního pohybu ve svém bezprostředním okolí a jsou vedeni k tomu, aby pohyb dokázali přirozeně začleňovat do svého běžného dne.

Pro realizaci tělesné výchovy má škola velmi dobré prostorové podmínky. Disponuje velkou tělocvičnou, malou tělocvičnou a gymnastickým sálem, které umožňují realizovat různorodé sportovní, gymnastické, kondiční a pohybové aktivity. Ve vhodných klimatických podmínkách je využíván venkovní areál školy a přilehlý park Lužánky, který rozšiřuje možnosti zejména pro běh, kondiční aktivity, pohybové a sportovní hry a další formy pohybu ve venkovním a městském prostředí.

Výuka podporuje všestranný pohybový rozvoj, tělesnou zdatnost, koordinaci a osvojování pohybových dovedností. Vedle tradičních sportovních činností vytváří prostor také pro pohyb využitelný v běžném životě – chůzi, běh, kondiční a kompenzační cvičení, pohyb v přírodě a městském prostředí a samostatné plánování pohybové aktivity.

Důležitou součástí předmětu je sociální rozměr pohybu. Prostřednictvím her, sportu a společných aktivit se žáci učí spolupracovat, respektovat pravidla, jednat fair play, přijímat různé role, zvládat úspěch i neúspěch a respektovat rozdílné pohybové možnosti spolužáků.

Výuka je doplňována plaveckou výukou, sportovními kurzy a dalšími pohybovými aktivitami školy.

Očekávané výstupy

1.–3. ročník (1. období)

TV-3-1-01 spojuje pravidelnou každodenní pohybovou činnost se zdravím a využívá nabízené příležitosti

TV-3-1-02 zvládá v souladu s individuálními předpoklady jednoduché pohybové činnosti jednotlivce nebo činnosti prováděné ve skupině; usiluje o jejich zlepšení

TV-3-1-03 spolupracuje při jednoduchých týmových pohybových činnostech a soutěžích

TV-3-1-04 uplatňuje hlavní zásady hygieny a bezpečnosti při pohybových činnostech ve známých prostorech školy

TV-3-1-05 reaguje na základní pokyny a povely k osvojované činnosti a její organizaci

4.–5. ročník (2. období)

TV-5-1-01 podílí se na realizaci pravidelného pohybového režimu; uplatňuje kondičně zaměřené činnosti; projevuje přiměřenou samostatnost a vůli po zlepšení úrovně své zdatnosti

TV-5-1-02 zařazuje do pohybového režimu korektivní cvičení, především v souvislosti s jednostrannou zátěží nebo vlastním svalovým oslabením

TV-5-1-03 zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti; vytváří varianty osvojených pohybových her

TV-5-1-04 uplatňuje pravidla hygieny a bezpečného chování v běžném sportovním prostředí; adekvátně reaguje v situaci úrazu spolužáka

TV-5-1-05 jednoduše zhodnotí kvalitu pohybové činnosti spolužáka a reaguje na pokyny k vlastnímu provedení pohybové činnosti

TV-5-1-06 jedná v duchu fair play: dodržuje pravidla her a soutěží, pozná a označí zjevné přestupky proti pravidlům a adekvátně na ně reaguje; respektuje při pohybových činnostech opačné pohlaví

TV-5-1-07 užívá při pohybové činnosti základní osvojované tělocvičné názvosloví; cvičí podle jednoduchého nákresu, popisu cvičení

TV-5-1-08 zorganizuje nenáročnou pohybovou činnost a soutěže na úrovni třídy

TV-5-1-09 změří základní pohybové výkony a porovná je s předchozími výsledky

TV-5-1-10 orientuje se v informačních zdrojích o pohybových aktivitách a sportovních akcích ve škole i v místě bydliště; samostatně získá potřebné informace

TV-5-1-11 adaptuje se na vodní prostředí, dodržuje hygienu plavání, zvládá v souladu s individuálními předpoklady plavecké dovednosti

TV-5-1-12 zvládá v souladu s individuálními předpoklady vybranou plaveckou techniku, prvky sebezáchrany a bezpečnosti

6.–9. ročník (3. období)

Činnosti ovlivňující zdraví

TV-9-1-01 aktivně vstupuje do organizace svého pohybového režimu, některé pohybové činnosti zařazuje pravidelně a s konkrétním účelem

TV-9-1-02 usiluje o zlepšení své tělesné zdatnosti; z nabídky zvolí vhodný rozvojový program

TV-9-1-03 samostatně se připraví před pohybovou činností a ukončí ji ve shodě s hlavní činností – zatěžovanými svaly

TV-9-1-04 odmítá drogy a jiné škodliviny jako neslučitelné se sportovní etikou a zdravím; upraví pohybovou aktivitu vzhledem k údajům o znečištění ovzduší

TV-9-1-05 uplatňuje vhodné a bezpečné chování i v méně známém prostředí sportovišť, přírody, silničního provozu; předvídá možná nebezpečí úrazu a přizpůsobí jim svou činnost

Činnosti ovlivňující úroveň pohybových dovedností

TV-9-2-01 zvládá v souladu s individuálními předpoklady osvojované pohybové dovednosti a tvořivě je aplikuje ve hře, soutěži, při rekreačních činnostech

TV-9-2-02 posoudí provedení osvojované pohybové činnosti, označí zjevné nedostatky a jejich možné příčiny

Činnosti podporující pohybové učení

TV-9-3-01 užívá osvojované názvosloví na úrovni cvičence, rozhodčího, diváka, čtenáře novin a časopisů, uživatele internetu

TV-9-3-02 naplňuje ve školních podmínkách základní olympijské myšlenky – čestné soupeření, pomoc handicapovaným, respekt k opačnému pohlaví, ochranu přírody při sportu

TV-9-3-03 dohodne se na spolupráci i jednoduché taktice vedoucí k úspěchu družstva a dodržuje ji

TV-9-3-04 rozlišuje a uplatňuje práva a povinnosti vyplývající z role hráče, rozhodčího, diváka, organizátora

TV-9-3-05 sleduje určené prvky pohybové činnosti a výkony, eviduje je a vyhodnotí

TV-9-3-06 zorganizuje samostatně i v týmu jednoduché turnaje, závody, turistické akce na úrovni školy; spolurozhoduje osvojované hry a soutěže

TV-9-3-07 zpracuje naměřená data a informace o pohybových aktivitách a podílí se na jejich prezentaci

Učivo (orientační)

- význam pravidelného pohybu pro tělesné a duševní zdraví
- pohybový režim a aktivní způsob života
- rozvoj rychlosti, vytrvalosti, síly, pohyblivosti a koordinace
- příprava organismu na pohybovou činnost a zklidnění po zátěži
- kompenzační, vyrovnávací, protahovací a relaxační cvičení
- správné držení těla a prevence jednostranného zatížení
- pohybové a netradiční hry

- gymnastika, akrobacie a cvičení na nářadí
- rytmické, kondiční a pohybové činnosti
- atletika
- sportovní hry a jejich pravidla
- úpoly a další pohybové činnosti
- plavání a bezpečnost ve vodním prostředí
- turistika, orientace a bezpečný pobyt v přírodě
- lyžování, bruslení a další sezónní aktivity podle podmínek školy
- bezpečnost při pohybu a sportu, prevence úrazů a první pomoc
- fair play, spolupráce, role hráče, rozhodčího, diváka a organizátora
- měření, sledování a vyhodnocování vlastního pohybového rozvoje
- pohyb ve městě a možnosti aktivního trávení volného času
- využívání sportovišť, parků a veřejného prostoru pro bezpečný pohyb
- samostatné plánování pohybové aktivity

Učivo není chápáno jako pevný seznam sportovních disciplín, které musí být ve všech třídách realizovány ve stejném rozsahu. Konkrétní pohybové činnosti jsou voleny s ohledem na očekávané výstupy, věk a individuální možnosti žáků, bezpečnost, materiální a prostorové podmínky školy a možnosti využití venkovního prostředí.

Konkrétní rozložení učiva a očekávaných výstupů do jednotlivých ročníků je v kompetenci školy a vyučujících a je upřesňováno v tematických plánech.

Specifické formy realizace

Výuka tělesné výchovy je podle organizačních a klimatických podmínek realizována v tělocvičnách, gymnastickém sále, venkovním areálu školy a ve vhodných veřejných prostorech v okolí školy, zejména v parku Lužánky.

Součástí vzdělávání jsou podle příslušného ročníku a organizačních možností školy také:

- plavecká výuka
- lyžařský výcvik
- vodácké a další sportovně-pohybové aktivity
- turistické a pohybové aktivity mimo školu
- sportovní soutěže, turnaje a projektové dny

Tyto aktivity rozšiřují možnosti naplňování očekávaných výstupů a podporují přenos pohybových návyků do reálného života.

Přesahy a vazby

- Osobnostní a sociální výchova – sebepoznání, seberegulace, spolupráce, komunikace, respekt a zvládání emocí
- Přírodopis – lidské tělo, zdraví, fyzická zátěž a regenerace
- Výchova ke zdraví – zdravý životní styl, pohybový režim, prevence rizik a ochrana zdraví
- Fyzika – pohyb, síla, těžiště, rovnováha a mechanické principy pohybu
- Zeměpis – pohyb v krajině, orientace a turistika
- Matematika – měření výkonů, čas, vzdálenost a práce s naměřenými daty
- Informatika – zaznamenávání, vyhodnocování a prezentace pohybových dat
- Environmentální výchova – bezpečný a ohleduplný pohyb v přírodě
- výchova k fair play, spolupráci a respektu
- projektová a mezioborová výuka

Způsoby práce a hodnocení

- individuální, párové a skupinové pohybové činnosti
- pohybové a sportovní hry
- gymnastické a kondiční činnosti
- atletické aktivity
- pohyb venku a využívání městského prostředí
- terénní a turistické aktivity
- plavecká výuka a sportovní kurzy
- nácvik a praktické využívání kompenzačních a relaxačních cvičení
- sledování a vyhodnocování vlastního pohybového pokroku
- organizace jednoduchých her, soutěží a turnajů
- spolupráce a střídání rolí při pohybových aktivitách
- individuální stanovování přiměřených pohybových cílů
- formativní a sumativní hodnocení a sebehodnocení žáků

Hodnocení v tělesné výchově není založeno pouze na absolutním sportovním výkonu ani na porovnávání výkonů žáků mezi sebou. Respektuje rozdílné pohybové předpoklady a možnosti jednotlivých žáků.

Při hodnocení je kladen důraz zejména na aktivní zapojení, individuální pokrok, osvojování a praktické využívání pohybových dovedností, bezpečné chování, spolupráci, respektování pravidel a fair play, schopnost reflektovat vlastní pohybový rozvoj a vytváření pozitivního vztahu k pravidelnému pohybu.

Hodnocení žáků vychází ze zásad hodnocení školy uvedených v kapitole 6 tohoto ŠVP.

5.18 Osobnostní a sociální výchova

Charakteristika předmětu

Osobnostní a sociální výchova vytváří systematický prostor pro osobnostní a sociální rozvoj žáků, péči o vztahy a klima třídního kolektivu, podporu duševního a tělesného zdraví, bezpečného chování a odpovědného rozhodování.

Předmět má výrazný třídnický charakter. Umožňuje pravidelně pracovat s aktuálními potřebami třídy, vztahy mezi žáky, pravidly společného soužití, spoluprací, komunikací, řešením konfliktů, sebereflexí a odpovědností jednotlivce za prostředí, jehož je součástí. Třídnická práce přitom není oddělena od vzdělávacího obsahu předmětu, ale je jedním z prostředků jeho naplňování.

Cílem předmětu je podporovat žáka v porozumění sobě samému i druhým lidem, rozvíjet jeho schopnost vytvářet zdravé vztahy, spolupracovat, komunikovat, zvládat náročné situace, pečovat o své zdraví a bezpečí a činit odpovědná rozhodnutí.

Předmět přispívá k vytváření bezpečného a respektujícího prostředí školy. Poskytuje prostor pro prevenci rizikového chování, podporu wellbeingu, rozvoj sociálních dovedností a včasné zachycení problémů v třídních kolektivech.

Na 2. stupni předmět integruje vzdělávací obsah vzdělávacího oboru Výchova ke zdraví a současně významně realizuje průřezové téma Osobnostní a sociální výchova. V 8. a 9. ročníku se podílí také na realizaci tematického okruhu Svět práce vzdělávací oblasti Člověk a svět práce. V 9. ročníku předmět současně integruje vybrané vzdělávací obsahy vzdělávací oblasti Umění a kultura, oborů Hudební výchova a Výtvarná výchova. Umělecké prostředky jsou využívány zejména jako nástroj sebevyjádření, komunikace, porozumění emocím, vztahům a společenským tématům. Žáci pracují s hudebními, dramatickými, pohybovými, vizuálními a audiovizuálními podněty, interpretují jejich sdělení a využívají je při vlastní individuální a skupinové tvorbě. Součástí vzdělávání je prezentace a reflexe vlastní tvorby i tvorby druhých.

Integrované pojetí navazuje na Hudební a Výtvarnou výchovu realizovanou v předchozích ročnících a umožňuje dále rozvíjet vybrané očekávané výstupy těchto oborů v osobnostních, sociálních, kulturních a komunikačních souvislostech.

V 8. a 9. ročníku se předmět podílí také na realizaci tematického okruhu Svět práce vzdělávací oblasti Člověk a svět práce, zejména v tématech sebepoznání, profesní orientace, rozhodování o další vzdělávací cestě, využívání profesních informací a prezentace vlastní osoby.

Obsah předmětu reaguje na věk žáků, vývojové potřeby jednotlivce i aktuální situaci třídního kolektivu. Konkrétní témata proto nemusí být ve všech třídách realizována ve stejném pořadí.

Očekávané výstupy

3.–5. ročník

Na 1. stupni předmět rozvíjí zejména osobnostní a sociální dovednosti žáků a navazuje na očekávané výstupy vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět.

Žák zejména:

- pojmenovává své emoce a přiměřeně je vyjadřuje
- rozpoznává své silné stránky a oblasti, ve kterých se může dále rozvíjet
- respektuje dohodnutá pravidla třídy a podílí se na jejich vytváření
- naslouchá druhým a přiměřeně vyjadřuje vlastní názor
- spolupracuje s ostatními a přijímá odpovědnost za svůj podíl na společné práci
- respektuje odlišnosti mezi lidmi
- rozpoznává vhodné a nevhodné chování ve vztazích
- hledá přiměřené způsoby řešení konfliktů
- rozpoznává situace, ve kterých potřebuje pomoc, a ví, na koho se může obrátit
- uplatňuje základní zásady péče o své tělesné a duševní zdraví
- přispívá svým jednáním k bezpečnému a respektujícímu prostředí třídy

Tyto výstupy představují školní konkretizaci osobnostního a sociálního rozvoje žáků a nejsou samostatnými očekávanými výstupy RVP.

6.–9. ročník – Výchova ke zdraví

VZ-9-1-01 respektuje přijatá pravidla soužití mezi spolužáky i jinými vrstevníky a přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů v komunitě

VZ-9-1-02 vysvětlí role členů komunity (rodiny, třídy, spolku) a uvede příklady pozitivního a negativního vlivu na kvalitu sociálního klimatu (vrstevnická komunita, rodinné prostředí) z hlediska prospěšnosti zdraví

VZ-9-1-03 vysvětlí na příkladech přímé souvislosti mezi tělesným, duševním a sociálním zdravím; vysvětlí vztah mezi uspokojováním základních lidských potřeb a hodnotou zdraví

VZ-9-1-04 posoudí různé způsoby chování lidí z hlediska odpovědnosti za vlastní zdraví i zdraví druhých a vyvozuje z nich osobní odpovědnost ve prospěch aktivní podpory zdraví

VZ-9-1-05 usiluje v rámci svých možností a zkušeností o aktivní podporu zdraví

VZ-9-1-06 vyjádří vlastní názor k problematice zdraví a diskutuje o něm v kruhu vrstevníků, rodiny i v nejbližším okolí

VZ-9-1-07 dává do souvislostí složení stravy a způsob stravování s rozvojem civilizačních nemocí a v rámci svých možností uplatňuje zdravé stravovací návyky

VZ-9-1-08 uplatňuje osvojené preventivní způsoby rozhodování, chování a jednání v souvislosti s běžnými, přenosnými, civilizačními a jinými chorobami; svěří se se zdravotním problémem a v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc

VZ-9-1-09 projevuje odpovědný vztah k sobě samému, k vlastnímu dospívání a pravidlům zdravého životního stylu; dobrovolně se podílí na programech podpory zdraví v rámci školy a obce

VZ-9-1-10 samostatně využívá osvojené kompenzační a relaxační techniky a sociální dovednosti k regeneraci organismu, překonávání únavy a předcházení stresovým situacím

VZ-9-1-11 respektuje změny v období dospívání, vhodně na ně reaguje; kultivovaně se chová k opačnému pohlaví

VZ-9-1-12 respektuje význam sexuality v souvislosti se zdravím, etikou, morálkou a pozitivními životními cíli; chápe význam zdrženlivosti v dospívání a odpovědného sexuálního chování

VZ-9-1-13 uvádí do souvislostí zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek a životní perspektivu mladého člověka; uplatňuje osvojené sociální dovednosti a modely chování při kontaktu se sociálně patologickými jevy ve škole i mimo ni; v případě potřeby vyhledá odbornou pomoc sobě nebo druhým

VZ-9-1-14 vyhodnotí na základě svých znalostí a zkušeností možný manipulativní vliv vrstevníků, médií, sekt; uplatňuje osvojené dovednosti komunikační obrany proti manipulaci a agresi

VZ-9-1-15 projevuje odpovědné chování v rizikových situacích silniční a železniční dopravy; aktivně předchází situacím ohrožení zdraví a osobního bezpečí; v případě potřeby poskytne adekvátní první pomoc

VZ-9-1-16 uplatňuje adekvátní způsoby chování a ochrany v modelových situacích ohrožení, nebezpečí i mimořádných událostí

8.–9. ročník – Svět práce

V rámci tematického okruhu Svět práce se předmět Osobnostní a sociální výchova podílí zejména na naplňování následujících očekávaných výstupů:

ČSP-9-8-01 orientuje se v pracovních činnostech vybraných profesí

ČSP-9-8-02 posoudí své možnosti při rozhodování o volbě vhodného povolání a profesní přípravy

ČSP-9-8-03 využije profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného vzdělávání

ČSP-9-8-04 prokáže v modelových situacích schopnost prezentace své osoby při vstupu na trh práce

Hudební výchova

HV-9-1-01 – využívá své individuální hudební schopnosti a dovednosti při hudebních aktivitách

HV-9-1-02 – uplatňuje získané pěvecké dovednosti a návyky při zpěvu i při mluvním projevu v běžném životě; zpívá dle svých dispozic intonačně čistě a rytmicky přesně v jednohlase i vícehlase, dokáže ocenit kvalitní vokální projev druhého

HV-9-1-05 – orientuje se v proudu znějící hudby, vnímá užité hudebně výrazové prostředky a charakteristické sémantické prvky, chápe jejich význam v hudbě a na základě toho přistupuje k hudebnímu dílu jako k logicky utvářenému celku

HV-9-1-07 – vyhledává souvislosti mezi hudbou a jinými druhy umění

Výtvarná výchova

VV-9-1-02 – zaznamenává vizuální zkušenost, i zkušenosti získané ostatními smysly, zaznamenává podněty z představ a fantazie

VV-9-1-03 – zachycuje jevy a procesy v proměnách a vztazích; k tvorbě užívá některé metody uplatňované v současném výtvarném umění a digitálních médiích – počítačová grafika, fotografie, video, animace

VV-9-1-04 – vybírá, kombinuje a vytváří prostředky pro vlastní osobité vyjádření

VV-9-1-05 – rozliší působení vizuálně obrazného vyjádření v rovině smyslového účinku, v rovině subjektivního účinku

VV-9-1-06 – interpretuje umělecká vizuálně obrazná vyjádření současnosti i minulosti; vychází při tom ze svých znalostí historických souvislostí i z osobních zkušeností a prožitků

VV-9-1-07 – ověřuje komunikační účinky vybraných, upravených či samostatně vytvořených vizuálně obrazných vyjádření

9. ročník – integrovaný vzdělávací obsah Umění a kultura

V 9. ročníku jsou prostřednictvím tvořivých, komunikačních, reflektivních a projektových činností dále rozvíjeny a naplňovány vybrané očekávané výstupy vzdělávací oblasti Umění a kultura:

Hudební výchova: HV-9-1-01, HV-9-1-02, HV-9-1-05, HV-9-1-07

Výtvarná výchova: VV-9-1-02, VV-9-1-03, VV-9-1-04, VV-9-1-05, VV-9-1-06, VV-9-1-07.

Integrované výstupy jsou realizovány v přímém propojení s osobnostním a sociálním rozvojem žáků. Umělecké prostředky slouží jako prostředek sebevyjádření, komunikace, spolupráce a reflexe. Žáci pracují s hudbou, hlasem, pohybem, obrazem, fotografií, filmem, videem a dalšími vizuálními a audiovizuálními prostředky, interpretují jejich působení a sdělení a využívají je při vlastní individuální nebo skupinové tvorbě.

Vlastní tvorba může mít podobu například vizuálního nebo audiovizuálního sdělení, fotografie, plakátu, krátkého videa, scénického nebo dramatického výstupu, práce s hudbou a textem, prezentace, kampaně nebo jiného projektového výstupu. Důraz je kladen na vědomou volbu výrazových prostředků, komunikační účinek výsledku, schopnost vlastní řešení představit a zdůvodnit a na respektující reflexi vlastní tvorby i tvorby druhých.

Učivo (orientační)

Osobnostní rozvoj

- sebepoznání a sebepojetí
- silné stránky a oblasti dalšího rozvoje
- sebereflexe
- emoce a jejich zvládnutí
- seberegulace a sebeorganizace
- plánování a stanovování osobních cílů
- psychohygiena

- stres a jeho zvládání
- relaxace a regenerace
- odolnost a zvládání náročných situací
- rozhodování a řešení problémů
- odpovědnost za vlastní jednání

Sociální rozvoj a třídnická práce

- vztahy ve třídě
- pravidla společného soužití
- bezpečné a respektující prostředí
- poznávání druhých lidí
- respekt k odlišnostem
- empatie
- komunikace a aktivní naslouchání
- vyjadřování vlastního názoru
- spolupráce
- řešení konfliktů
- asertivní komunikace
- poskytování a přijímání zpětné vazby
- odpovědnost jednotlivce za fungování skupiny
- společné plánování a reflexe života třídy
- prevence šikany, kyberšikany a dalších forem rizikového chování
- práce s aktuálními potřebami třídního kolektivu

Zdraví a zdravý životní styl

- tělesné, duševní a sociální zdraví
- základní lidské potřeby a zdraví
- odpovědnost za vlastní zdraví
- zdravý životní styl
- výživa a stravovací návyky

- pohyb, odpočinek a spánek
- civilizační a další onemocnění
- prevence nemocí
- duševní hygiena
- stres, únava a regenerace
- vyhledání pomoci při zdravotních a psychických obtížích

Dospívání, vztahy a sexualita

- tělesné, psychické a sociální změny v dospívání
- přijetí vlastního těla a sebepojetí
- partnerské a mezilidské vztahy
- respekt, důstojnost a osobní hranice
- sexualita jako součást lidského života
- odpovědné sexuální chování
- sexuální a reprodukční zdraví
- ochrana před sexuálně přenosnými infekcemi
- prevence rizikového sexuálního chování
- souhlas, respekt a bezpečí ve vztazích
- vyhledání odborné pomoci

Prevence a bezpečí

- návykové látky a další formy závislostního chování
- zdravotní a psychosociální rizika závislostí
- bezpečné chování v digitálním prostředí
- manipulace, nátlak a agrese
- vliv vrstevníků a médií
- komunikační obrana
- bezpečné chování v dopravě
- první pomoc
- mimořádné události

- ochrana člověka za mimořádných událostí
- možnosti odborné pomoci a podpůrné instituce

Profesní orientace a Svět práce

- sebepoznání ve vztahu k profesní orientaci
- osobní zájmy, schopnosti, předpoklady a hodnoty
- povolání a pracovní činnosti
- požadavky vybraných profesí
- možnosti dalšího vzdělávání
- rozhodování o vzdělávací a profesní cestě
- studijní a učební obory
- profesní informace
- poradenské služby
- přijímací řízení
- základní orientace na trhu práce
- prezentace vlastní osoby
- životopis a další vhodné formy sebeprezentace
- modelové situace pracovního pohovoru

Tvořivost, kultura a sebevyjádření – 9. ročník

- hudba, obraz, pohyb a dramatické prostředky jako způsoby sebevyjádření a komunikace,
- vztah uměleckého vyjádření, emocí, identity a mezilidské komunikace,
- práce s hudebním a audiovizuálním sdělením a jeho působení na člověka,
- práce s obrazem, fotografií, filmem, videem a dalšími prostředky vizuální komunikace,
- interpretace vybraných kulturních a uměleckých sdělení,
- různé možnosti vyjádření stejného tématu nebo zkušenosti,
- vlastní individuální a skupinová tvorba,
- prezentace vlastní tvorby,
- reflexe vlastního tvůrčího procesu a tvorby druhých,

- respekt k rozdílným způsobům uměleckého a osobního vyjádření.

Učivo není chápáno jako pevný seznam témat pro jednotlivé ročníky. Je prostředkem k naplňování očekávaných výstupů a k osobnostnímu a sociálnímu rozvoji žáků. Jeho konkrétní rozložení vychází z věku a potřeb žáků, situace třídních kolektivů a aktuálních preventivních a vzdělávacích potřeb školy.

Třídnická témata mohou reagovat na aktuální situaci třídy. Tato flexibilita však nenahrazuje systematické naplňování závazných očekávaných výstupů integrovaného vzdělávacího obsahu.

Přesahy a vazby

- Občanská výchova – vztahy, společnost, právo, odpovědnost, profesní orientace a Svět práce
- Přírodopis – lidské tělo, dospívání, reprodukční zdraví a prevence nemocí
- Tělesná výchova – zdravý životní styl, pohyb, regenerace a péče o zdraví
- Český jazyk a literatura – komunikace, naslouchání, diskuse, argumentace a práce s informacemi
- Informatika – bezpečné a odpovědné chování v digitálním prostředí
- Mediální výchova – vliv médií, manipulace a kritické hodnocení sdělení
- Praktika / Design – Svět práce, pracovní činnosti a profesní orientace
- kariérové poradenství – volba dalšího vzdělávání a profesní cesty
- školní poradenské pracoviště – prevence, wellbeing, podpora žáků a kariérové poradenství
- třídnická práce a preventivní program školy

Způsoby práce a hodnocení

Výuka má převážně aktivní, zkušenostní a reflektivní charakter. Využívány jsou zejména:

- komunitní a třídnické kruhy
- řízená diskuse
- modelové situace
- situační a rolové hry
- kooperativní aktivity
- práce ve dvojicích a skupinách

- sebereflexe
- práce s příběhem a konkrétními situacemi
- případové studie
- nácvik komunikačních a sociálních dovedností
- projektové aktivity
- preventivní programy
- aktivity zaměřené na profesní orientaci
- setkávání s odborníky podle možností školy
- individuální, párová a skupinová reflexe
- formativní hodnocení a sebehodnocení

Při hodnocení je respektována osobní povaha řady témat předmětu. Nehodnotí se osobnost žáka, jeho soukromé postoje, rodinné prostředí ani míra osobního sdílení.

Hodnocena je zejména schopnost pracovat s informacemi, porozumění probíraným tématům, aktivní a respektující účast na vzdělávacích činnostech, schopnost komunikovat, spolupracovat, reflektovat modelové situace, používat osvojené dovednosti a hledat vhodná řešení.

U témat osobnostního a sociálního rozvoje je významně využíváno formativní hodnocení, sebehodnocení a reflexe. Žák je veden k pojmenování vlastního pokroku, stanovování přiměřených cílů a převzetí odpovědnosti za své jednání a učení.

Při práci s třídním kolektivem je hodnocení vedeno tak, aby podporovalo bezpečné prostředí a nevedlo žáky k nežádoucímu zveřejňování osobních nebo citlivých informací.

Hodnocení žáků vychází ze zásad hodnocení školy uvedených v kapitole 6 tohoto ŠVP.

5.19 Praktické činnosti

Charakteristika předmětu

Předmět Praktické činnosti rozvíjí praktické pracovní dovednosti, tvořivost, samostatnost, odpovědnost a schopnost žáků převést vlastní představu nebo zadání do konkrétního výsledku.

Cílem předmětu není pouze vytvoření výrobku nebo zvládnutí jednotlivé pracovní techniky, ale především rozvoj pozitivního vztahu k práci, schopnosti plánovat pracovní postup, vhodně volit materiály, nástroje a pomůcky, řešit praktické problémy, dokončovat započatou práci a hodnotit její výsledek.

Výuka má převážně činnostní charakter. Žáci pracují s různými materiály, stavebnicemi, rostlinami, potravinami, pracovními nástroji a pomůckami. Učí se pracovat podle návodu a předlohy, postupně také podle jednoduchého náčrtu, a současně dostávají prostor pro vlastní nápady, tvořivost a hledání různých řešení.

Důležitou součástí předmětu je rozvoj manuální zručnosti, jemné motoriky, přesnosti, trpělivosti a vytrvalosti. Žáci se učí organizovat pracovní místo, hospodárně zacházet s materiálem, respektovat zásady hygieny a bezpečnosti práce a nést odpovědnost za vlastní práci i společný výsledek.

Předmět přirozeně propojuje praktickou zkušenost s poznatky získanými v dalších předmětech. Žáci poznávají vlastnosti materiálů, principy jednoduchých konstrukcí, podmínky života rostlin, základy přípravy pokrmů a význam práce v každodenním životě.

Na 1. stupni jsou realizovány všechny čtyři povinné tematické okruhy vzdělávací oblasti Člověk a svět práce: Práce s drobným materiálem, Konstrukční činnosti, Pěstitelské práce a Příprava pokrmů.

Očekávané výstupy

1.–3. ročník (1. období)

Práce s drobným materiálem

ČSP-3-1-01 vytváří jednoduchými postupy různé předměty z tradičních i netradičních materiálů

ČSP-3-1-02 pracuje podle slovního návodu a předlohy

Konstrukční činnosti

ČSP-3-2-01 zvládá elementární dovednosti a činnosti při práci se stavebnicemi

Pěstitelské práce

ČSP-3-3-01 provádí pozorování přírody, zaznamená a zhodnotí výsledky pozorování

ČSP-3-3-02 pečuje o nenáročné rostliny

Příprava pokrmů

ČSP-3-4-01 připraví tabuli pro jednoduché stolování

ČSP-3-4-02 chová se vhodně při stolování

4.–5. ročník (2. období)

Práce s drobným materiálem

ČSP-5-1-01 vytváří přiměřenými pracovními operacemi a postupy na základě své představivosti různé výrobky z daného materiálu

ČSP-5-1-02 využívá při tvořivých činnostech s různým materiálem prvky lidových tradic

ČSP-5-1-03 volí vhodné pracovní pomůcky, nástroje a náčiní vzhledem k použitému materiálu

ČSP-5-1-04 udržuje pořádek na pracovním místě a dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu

Konstrukční činnosti

ČSP-5-2-01 provádí při práci se stavebnicemi jednoduchou montáž a demontáž

ČSP-5-2-02 pracuje podle slovního návodu, předlohy, jednoduchého náčrtu

ČSP-5-2-03 dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce, poskytne první pomoc při úrazu

Pěstitelské práce

ČSP-5-3-01 provádí jednoduché pěstitelské činnosti, samostatně vede pěstitelské pokusy a pozorování

ČSP-5-3-02 ošetřuje a pěstuje podle daných zásad pokojové i jiné rostliny

ČSP-5-3-03 volí podle druhu pěstitelských činností správné pomůcky, nástroje a náčiní

ČSP-5-3-04 dodržuje zásady hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc při úrazu

Příprava pokrmů

ČSP-5-4-01 orientuje se v základním vybavení kuchyně

ČSP-5-4-02 připraví samostatně jednoduchý pokrm

ČSP-5-4-03 dodržuje pravidla správného stolování a společenského chování

ČSP-5-4-04 udržuje pořádek a čistotu pracovních ploch, dodržuje základy hygieny a bezpečnosti práce; poskytne první pomoc i při úrazu v kuchyni

Učivo (orientační)

Práce s drobným materiálem

- vlastnosti a možnosti využití různých materiálů
- přírodniny, papír, karton, textil, modelovací hmoty, drát, fólie a další materiály
- pracovní pomůcky a nástroje, jejich funkce a bezpečné používání
- jednoduché pracovní operace a postupy
- práce podle slovního návodu a předlohy

- organizace pracovního místa
- vlastní návrh a tvořivá práce s materiálem
- hospodárné a šetrné využívání materiálů
- lidové zvyky, tradice a řemesla
- bezpečnost a hygiena práce

Konstrukční činnosti

- plošné, prostorové a konstrukční stavebnice
- sestavování jednoduchých modelů
- montáž a demontáž
- práce podle návodu a předlohy
- práce podle jednoduchého náčrtu
- hledání vlastních konstrukčních řešení
- ověřování funkčnosti vytvořeného řešení
- bezpečné používání pracovních pomůcek

Pěstitelské práce

- základní podmínky pro pěstování rostlin
- půda, výživa rostlin a osivo
- pěstování rostlin ze semen
- pěstování a ošetřování pokojových a dalších rostlin
- jednoduché pěstitelské pokusy
- pozorování přírody a zaznamenávání výsledků
- základní pracovní pomůcky, nástroje a náčiní
- bezpečnost a hygiena při pěstitelských činnostech
- vztah člověka k přírodě a odpovědná péče o prostředí

Příprava pokrmů

- základní vybavení kuchyně
- bezpečné používání kuchyňských pomůcek
- výběr, nákup a skladování potravin

- příprava jednoduchých pokrmů
- jednoduchá úprava stolu
- pravidla správného stolování a společenského chování
- hygiena při přípravě pokrmů
- pořádek a čistota pracovního prostředí
- bezpečnost práce v kuchyni
- první pomoc při drobných poraněních

Učivo není chápáno jako pevný seznam výrobků, technik nebo pracovních úkolů, které musí být ve všech třídách realizovány stejným způsobem. Je prostředkem k naplňování očekávaných výstupů a rozvoji praktických dovedností žáků.

Konkrétní materiály, výrobky, pěstitelské činnosti, konstrukční úlohy a pokrmy volí vyučující s ohledem na věk a schopnosti žáků, dostupné vybavení, bezpečnost, aktuální témata a možnosti školy.

Konkrétní rozložení učiva a očekávaných výstupů do jednotlivých ročníků je v kompetenci školy a vyučujících a je upřesňováno v tematických plánech.

Přesahy a vazby

- Matematika – měření, odhad, geometrické tvary, prostorová představivost a přesnost
- Prvouka a Přírodověda – rostliny, přírodní materiály, zdraví, výživa a životní prostředí
- Výtvarná výchova – práce s materiálem, kompozice, tvořivost, návrh a estetické řešení
- Český jazyk – porozumění slovnímu a písemnému návodu, popis pracovního postupu
- Informatika – práce s návody, plánování, algoritmické myšlení a využití digitálních zdrojů
- Osobnostní a sociální výchova – samostatnost, spolupráce, odpovědnost, vytrvalost a reflexe vlastní práce
- Environmentální výchova – šetrné využívání materiálů, opětovné využití, vztah k přírodě a odpovědné zacházení se zdroji
- lidové tradice, řemesla a kulturní dědictví
- projektová a mezioborová výuka

Způsoby práce a hodnocení

- praktická a činnostní výuka
- práce s různými materiály
- práce s pracovními nástroji a pomůckami
- konstrukční a tvořivé úlohy
- práce podle návodu, předlohy a jednoduchého náčrtu
- vlastní návrh a hledání řešení
- pěstelské činnosti a pozorování
- příprava jednoduchých pokrmů
- individuální, párová a skupinová práce
- projektové a mezioborové aktivity
- prezentace a reflexe výsledků vlastní práce
- práce s chybou jako přirozenou součástí pracovního a tvůrčího procesu
- formativní a sumativní hodnocení a sebehodnocení žáků

Při hodnocení není posuzován pouze výsledný výrobek nebo konečný výsledek pracovní činnosti. Důraz je kladen zejména na pracovní postup, aktivní zapojení, samostatnost, tvořivost, schopnost pracovat podle návodu nebo vlastního plánu, vhodně používat materiály a pracovní pomůcky, řešit vzniklé problémy, dodržovat zásady bezpečnosti a hygieny práce a dokončit započatou činnost.

Hodnocení respektuje rozdílné manuální předpoklady, zkušenosti a pracovní tempo jednotlivých žáků a sleduje jejich individuální pokrok.

Hodnocení žáků vychází ze zásad hodnocení školy uvedených v kapitole 6 tohoto ŠVP.

5.20 Praktika / Design

Charakteristika předmětu

Předmět Praktika / Design propojuje praktickou činnost, technické myšlení, tvořivost, experimentování a řešení problémů. Vede žáky od prvotního nápadu přes návrh a plánování k vytvoření, ověření a zhodnocení konkrétního výsledku.

Cílem předmětu není pouze vytvoření výrobku nebo modelu, ale především rozvoj schopnosti žáků navrhovat řešení, pracovat podle návodu, náčrtu nebo plánu, ověřovat funkčnost konstrukcí, hledat příčiny neúspěchu a své řešení postupně zdokonalovat.

Výuka má převážně praktický, badatelský a projektový charakter. Žáci pracují samostatně i v týmech, využívají různé materiály, stavebnice, nástroje, pomůcky a podle charakteru úlohy také digitální technologie. Učí se propojit vlastní tvořivost s požadavky na funkčnost, bezpečnost, přesnost a účelnost řešení.

Důležitou součástí předmětu je práce s chybou. Neúspěšný návrh nebo nefunkční konstrukce nejsou chápány pouze jako nesplnění úkolu, ale jako příležitost zjistit příčinu problému, upravit řešení a znovu ověřit jeho funkčnost.

Předmět navazuje na Praktické činnosti na 1. stupni a dále rozvíjí manuální zručnost, technické a konstrukční myšlení, samostatnost, tvořivost, plánování práce a odpovědnost za její výsledek.

V rámci vzdělávací oblasti Člověk a svět práce realizuje předmět Praktika / Design tematický okruh Design a konstruování. Tematický okruh Svět práce je na 2. stupni realizován zejména v 8. a 9. ročníku v předmětech Osobnostní a sociální výchova a Občanská výchova a je dále podporován kariérovým poradenstvím a souvisejícími vzdělávacími aktivitami školy.

Předmět Praktika / Design současně integruje vybrané vzdělávací obsahy vzdělávací oblasti Umění a kultura, oboru Výtvarná výchova. Technická a konstrukční činnost je propojována s výtvarným a designérským způsobem uvažování. Žáci při vlastní návrhové a realizační činnosti pracují s tvarem, objemem, prostorem, strukturou, materiálem, vzájemnými vztahy prvků, estetickou a funkční stránkou návrhu. Hledají a porovnávají různé varianty řešení, vytvářejí vlastní návrhy, modely a prototypy a prezentují a reflektují výsledky své tvorby.

Integrace vychází z pojetí designu jako tvůrčí činnosti propojující funkční, technické, estetické a komunikační hledisko. Praktika / Design tak vedle očekávaných výstupů vzdělávací oblasti Člověk a svět práce spolunaplňují vybrané očekávané výstupy Výtvarné výchovy.

Očekávané výstupy

6.–9. ročník (3. období)

Design a konstruování

ČSP-9-2-01 sestaví podle návodu, náčrtu, plánu, jednoduchého programu daný model

ČSP-9-2-02 navrhne a sestaví jednoduché konstrukční prvky a ověří a porovná jejich funkčnost, nosnost, stabilitu aj.

ČSP-9-2-03 provádí montáž, demontáž a údržbu jednoduchých předmětů a zařízení

ČSP-9-2-04 dodržuje zásady bezpečnosti a hygieny práce a bezpečnostní předpisy; poskytne první pomoc při úrazu

Vzhledem k organizaci učebního plánu jsou očekávané výstupy tematického okruhu Design a konstruování naplňovány v předmětu Praktika / Design v 6. ročníku.

Svět práce

Tematický okruh Svět práce je realizován zejména v 8. a 9. ročníku v předmětech Osobnostní a sociální výchova a Občanská výchova.

ČSP-9-8-01 orientuje se v pracovních činnostech vybraných profesí

ČSP-9-8-02 posoudí své možnosti při rozhodování o volbě vhodného povolání a profesní přípravy

ČSP-9-8-03 využije profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného vzdělávání

ČSP-9-8-04 prokáže v modelových situacích schopnost prezentace své osoby při vstupu na trh práce

Integrované očekávané výstupy – Výtvarná výchova

V rámci tematického okruhu Design a konstruování jsou prostřednictvím návrhových, konstrukčních, experimentálních a prezentačních činností současně rozvíjeny a naplňovány zejména tyto očekávané výstupy Výtvarné výchovy:

VV-9-1-01 – vybírá, vytváří a pojmenovává prvky vizuálně obrazných vyjádření a jejich vztahů; uplatňuje je pro vyjádření vlastních zkušeností, vjemů, představ a poznatků; variuje prvky a jejich vztahy pro získání osobitých výsledků

VV-9-1-02 – zaznamenává vizuální zkušenost, i zkušenosti získané ostatními smysly, zaznamenává podněty z představ a fantazie

VV-9-1-04 – vybírá, kombinuje a vytváří prostředky pro vlastní osobité vyjádření

VV-9-1-05 – rozliší působení vizuálně obrazného vyjádření v rovině smyslového účinku, v rovině subjektivního účinku

VV-9-1-07 – ověřuje komunikační účinky vybraných, upravených či samostatně vytvořených vizuálně obrazných vyjádření

Učivo (orientační)

Design a konstruování

- konstrukční, technické, elektrotechnické a další vhodné stavebnice
- sestavování modelů a konstrukčních prvků
- práce podle návodu, předlohy, náčrtu, plánu a schématu

- jednoduchý program jako prostředek řízení modelu
- vlastní návrh konstrukčního řešení
- funkčnost, stabilita, pevnost a nosnost konstrukcí
- montáž a demontáž
- údržba jednoduchých předmětů a zařízení
- volba vhodného materiálu a konstrukčního řešení
- prototypování a ověřování návrhu
- hledání a odstraňování nedostatků
- úprava a zdokonalování vytvořeného řešení
- bezpečné používání nástrojů, pomůcek a zařízení
- organizace pracovního místa
- bezpečnost a hygiena práce

Důraz je kladen na celý proces práce: problém – nápad – návrh – plán – realizace – ověření – úprava – výsledné řešení.

Konkrétní materiály, stavebnice, nástroje, technologie a projekty volí vyučující s ohledem na očekávané výstupy, věk a schopnosti žáků, možnosti školy a zásady bezpečnosti práce.

Svět práce

- povolání a pracovní činnosti
- požadavky vybraných profesí
- osobní zájmy, schopnosti, předpoklady a cíle
- sebepoznání ve vztahu k profesní orientaci
- možnosti dalšího vzdělávání
- studijní a učební obory
- informační zdroje pro volbu dalšího vzdělávání
- poradenské služby
- přijímací řízení
- trh práce a pracovní příležitosti
- způsoby hledání zaměstnání

- životopis a další vhodné formy sebeprezentace
- pracovní pohovor
- pracovní poměr
- základní práva a povinnosti zaměstnance a zaměstnavatele
- základní formy podnikání

Integrované výtvarné a designérské činnosti

- vizuální návrh a jeho varianty,
- vztah tvaru, materiálu, konstrukce, funkce a estetického působení,
- práce s linií, tvarem, objemem, prostorem, strukturou a povrchem,
- převod představy do náčrtu, návrhu, modelu nebo prototypu,
- experimentování s materiálem a formou,
- design předmětů a prostředí,
- hledání osobitého řešení zadaného problému,
- posuzování funkční a estetické stránky vlastního řešení,
- prezentace, porovnávání a reflexe vlastního návrhu a výsledného produktu.

Učivo není chápáno jako pevný seznam výrobků, modelů nebo projektů. Je prostředkem k naplňování očekávaných výstupů a k rozvoji praktických, technických, tvořivých a pracovních kompetencí žáků.

Konkrétní rozložení učiva vychází z organizace učebního plánu školy. Tematický okruh Design a konstruování je realizován v předmětu Praktika / Design v 6. ročníku. Tematický okruh Svět práce je realizován zejména v 8. a 9. ročníku v předmětech Osobnostní a sociální výchova a Občanská výchova.

Přesahy a vazby

- Informatika – digitální technologie, algoritmické myšlení, jednoduché programování a práce s digitálními nástroji
- Matematika – měření, geometrie, prostorová představivost, poměr, přesnost a práce s daty
- Fyzika – síla, stabilita, rovnováha, energie, elektřina a fyzikální principy technických řešení

- Výtvarná výchova – integrovaný vzdělávací obsah: vlastní tvorba a návrh, design, tvar, objem a prostor, materiál a struktura, estetika, vztah formy a funkce, prezentace a reflexe vlastní tvorby
- Přírodovědné předměty – pozorování, experimentování, měření a ověřování
- Osobnostní a sociální výchova – sebepoznání, spolupráce, odpovědnost, profesní orientace a rozhodování
- Občanská výchova – práce, zaměstnání, ekonomické souvislosti a Svět práce
- Environmentální výchova – materiály, životní cyklus výrobků, šetrné využívání zdrojů a udržitelnost
- kariérové poradenství
- projektová a mezioborová výuka

Způsoby práce a hodnocení

- praktické konstrukční činnosti
- práce se stavebnicemi, materiály, nástroji a pomůckami
- práce podle návodu, náčrtu, plánu a schématu
- vlastní návrh a tvorba modelu
- prototypování
- experimentování a ověřování funkčnosti
- řešení praktických a technických problémů
- práce s chybou a následná úprava řešení
- individuální, párová a týmová práce
- projektová a mezioborová výuka
- dokumentace pracovního postupu
- prezentace a obhajoba vlastního řešení
- reflexe výsledku a pracovního procesu
- formativní a sumativní hodnocení a sebehodnocení žáků

Vedle praktických konstrukčních činností jsou využívány návrhové a designérské postupy. Žáci vytvářejí náčrtý a varianty řešení, pracují s materiálem, tvarem a prostorem, vytvářejí modely a prototypy a ověřují jejich funkční i estetické vlastnosti. Při hodnocení je zohledňován nejen výsledný výrobek, ale také kvalita návrhového procesu, schopnost

hledat varianty, zdůvodnit vlastní řešení, reagovat na zjištěné nedostatky a prezentovat a reflektovat výsledek vlastní tvorby.

Při hodnocení není posuzován pouze výsledný výrobek, model nebo konstrukce. Důraz je kladen zejména na schopnost žáka porozumět zadání, navrhnout a naplánovat řešení, vhodně využívat dostupné prostředky, bezpečně pracovat, ověřovat funkčnost svého návrhu, reagovat na vzniklé problémy, spolupracovat a dokončit pracovní proces.

Hodnocení respektuje rozdílné manuální, technické a tvůrčí předpoklady žáků. Sleduje jejich individuální pokrok, samostatnost, tvořivost, odpovědnost a schopnost reflektovat vlastní práci.

Hodnocení žáků vychází ze zásad hodnocení školy uvedených v kapitole 6 tohoto ŠVP.

5.21 Volitelné předměty

Charakteristika

Volitelné předměty vytvářejí prostor pro rozvoj individuálních zájmů, schopností a vzdělávacích potřeb žáků. Umožňují žákům prohlubovat nebo rozšiřovat vzdělávací obsah školního vzdělávacího programu a získávat další zkušenosti v oblastech, které odpovídají jejich zájmům a zaměření.

V 5. ročníku je v učebním plánu zařazena jedna vyučovací hodina volitelného předmětu týdně. Žák si volí z nabídky stanovené školou pro příslušný školní rok.

Konkrétní nabídka volitelných předmětů může být každoročně aktualizována s ohledem na vzdělávací potřeby a zájem žáků, personální a organizační možnosti školy a její aktuální vzdělávací priority.

Volitelné předměty mohou být zaměřeny zejména na oblast jazykovou, matematickou, přírodovědnou, digitální, uměleckou, pohybovou, osobnostně-sociální nebo praktickou.

Výuka má podle zaměření konkrétního předmětu převážně činnostní, praktický, tvořivý, badatelský nebo projektový charakter. Důraz je kladen na aktivní zapojení žáků, využívání získaných znalostí a dovedností v nových situacích, spolupráci, samostatnost a rozvoj zájmu o zvolenou oblast.

Cíle vzdělávání

Volitelné předměty směřují zejména k tomu, aby žák:

- rozvíjel své zájmy, schopnosti a silné stránky
- prohluboval nebo rozšiřoval znalosti a dovednosti získané v povinných předmětech

- využíval získané poznatky a dovednosti v praktických a nových situacích
- rozvíjel tvořivost, samostatnost a schopnost řešit problémy
- spolupracoval s ostatními a podílel se na společných činnostech
- plánoval a reflektoval vlastní práci
- přiměřeně prezentoval výsledky své práce
- získával pozitivní zkušenost s vlastní volbou a odpovědností za ni

Konkrétní vzdělávací cíle a obsah jednotlivých volitelných předmětů vycházejí z jejich zaměření a navazují na vzdělávací obsah tohoto ŠVP.

Vzdělávací obsah

Vzdělávací obsah konkrétního volitelného předmětu stanoví škola před zahájením jeho výuky. Vychází z charakteru a zaměření předmětu, věku žáků a návaznosti na vzdělávací obsah školního vzdělávacího programu.

Obsah volitelného předmětu může zejména:

- prohlubovat nebo rozšiřovat vzdělávací obsah některého z povinných předmětů
- propojovat obsah více vzdělávacích oblastí
- rozvíjet gramotnosti a klíčové kompetence
- vytvářet prostor pro praktické, badatelské, tvořivé a projektové činnosti
- reagovat na zájmy a vzdělávací potřeby žáků
- využívat možnosti školy, jejího okolí a spolupráce s dalšími organizacemi

Pro každý konkrétně nabízený volitelný předmět škola stanoví jeho název, charakteristiku, vzdělávací cíle a obsah tak, aby bylo zřejmé jeho místo a účel ve vzdělávání žáků.

Způsoby práce a hodnocení

Ve volitelných předmětech jsou podle jejich zaměření využívány zejména:

- praktické a tvořivé činnosti
- problémové a badatelské úlohy
- individuální, párová a skupinová práce
- projektová výuka
- práce s informacemi a různými zdroji
- využívání digitálních nástrojů

- experimentování a ověřování
- prezentace výsledků práce
- sebehodnocení a reflexe
- formativní a sumativní hodnocení

Hodnocení vychází z charakteru konkrétního volitelného předmětu. Zaměřuje se zejména na dosažení stanovených vzdělávacích cílů, aktivní práci žáka, využívání získaných znalostí a dovedností, samostatnost, spolupráci, schopnost řešit problémy a individuální pokrok.

Při hodnocení jsou respektovány rozdílné předpoklady a zájmy žáků a skutečnost, že volitelný předmět má vedle vzdělávací funkce podporovat také jejich motivaci a možnost rozvíjet vlastní silné stránky.

Hodnocení žáků vychází ze zásad hodnocení školy uvedených v kapitole 6 tohoto ŠVP.

6. Hodnocení žáků

6.1 Zásady hodnocení žáků

Hodnocení žáků je nedílnou součástí vzdělávacího procesu a slouží jako prostředek podpory učení, rozvoje osobnosti žáka a jeho motivace k dalšímu vzdělávání.

Škola usiluje o to, aby hodnocení:

- bylo srozumitelné, spravedlivé a předvídatelné,
- poskytovalo žákům i zákonným zástupcům průběžnou zpětnou vazbu,
- podporovalo individuální pokrok každého žáka,
- zohledňovalo individuální možnosti a vzdělávací potřeby žáků,
- vedlo žáky k odpovědnosti za vlastní učení.

Hodnocení vychází z cílů a očekávaných výstupů stanovených školním vzdělávacím programem.

Žáci jsou přiměřeně svému věku seznamováni s cíli učení a kritérii úspěchu.

Škola vnímá chybu jako přirozenou součást procesu učení a příležitost k dalšímu rozvoji žáka.

6.2 Formy hodnocení

Ve škole je využíváno sumativní i formativní hodnocení.

Škola využívá vedle sumativního hodnocení také prvky formativního hodnocení, které podporují aktivní zapojení žáků do procesu učení, poskytují průběžnou zpětnou vazbu a vedou žáky k vlastnímu sebehodnocení a plánování dalšího rozvoje.

Formativní hodnocení je průběžně využíváno ve všech ročnících, v 1. ročníku převažuje.

Hodnocení může mít podobu:

- klasifikace,
- slovního hodnocení,
- kombinace obou forem.

Pravidla hodnocení a klasifikace stanoví školní řád školy.

6.3 Získávání podkladů pro hodnocení

Podklady pro hodnocení žáků získávají pedagogičtí pracovníci zejména:

- průběžným sledováním práce a výsledků žáka,
- ústním a písemným projevem žáků,
- praktickými činnostmi,
- aktivitou a zapojením do výuky,
- dlouhodobými úkoly a projekty,
- skupinovou spoluprací,
- portfoliem prací žáka.

Při hodnocení je zohledňován nejen dosažený výsledek, ale také individuální pokrok žáka, jeho aktivita a přístup ke vzdělávání.

6.4 Sebehodnocení žáků

Sebehodnocení je přirozenou součástí vzdělávacího procesu.

Žáci jsou vedeni k tomu, aby:

- dokázali posoudit vlastní pokrok,
- pojmenovali své silné stránky a oblasti ke zlepšení,

- plánovali další postup svého učení,
- přebírali odpovědnost za vlastní vzdělávání.

Přiměřeně věku a schopnostem žáků jsou využívány různé formy sebehodnocení a reflexe vlastní práce.

6.5 Hodnocení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Hodnocení žáků se speciálními vzdělávacími potřebami vychází z doporučení školských poradenských zařízení a z nastavených podpůrných opatření.

Při hodnocení je respektována individualita žáka, charakter jeho obtíží a možnosti dosažení očekávaných výstupů.

Způsob hodnocení je přizpůsobován individuálním vzdělávacím potřebám žáka.

6.6 Hodnocení nadaných a mimořádně nadaných žáků

Při hodnocení nadaných a mimořádně nadaných žáků je podporován jejich individuální rozvoj, tvořivost a samostatnost.

Škola vytváří podmínky pro:

- rozvoj potenciálu žáků,
- individuální práci,
- zapojení do soutěží, projektů a dalších rozvojových aktivit.

6.7 Hodnocení chování

Hodnocení chování vychází z pravidel stanovených školním řádem školy.

Zohledňuje zejména:

- dodržování pravidel školního soužití,
- respektující chování vůči ostatním,
- přístup k plnění školních povinností,
- odpovědnost a bezpečné chování.

6.8 Informování zákonných zástupců

Zákonní zástupci jsou o průběhu a výsledcích vzdělávání žáků informováni průběžně prostřednictvím:

- elektronického informačního systému školy,
- třídních schůzek,
- tripartitních setkání,
- individuálních konzultací,
- dalších forem komunikace školy.

Tripartitní setkání žák–rodič–učitel podporují aktivní zapojení žáků do hodnocení vlastního učení a rozvoje.

6.9 Závěrečná ustanovení

Podrobnosti o pravidlech hodnocení a klasifikace žáků stanoví školní řád školy.

Škola průběžně vyhodnocuje systém hodnocení a přizpůsobuje jej aktuálním potřebám žáků, školy a požadavkům vzdělávání.